

SAN MATEO

Jesucristo ikábo yoikin Mateon wishaa

Jesucriston rekenbaon janebo

(Lc. 3.23-38)

1 ¹ Jesucristora iká iki David betan Abrahamman chiní bake. Natobo riki jawen rarebo ipaonibaon janebo:

² Abrahamman bakera iká iki, Isaac. Isaacnara iká iki, Jacob. Jacobkanara iká iki, Judá betan jawen wetsabo.

³ Ja Judákanabiribi iká iki, Fares betan Zera, jaton tita iká iki, Tamar. Faresnabiribi iká iki, Esrom, Esrommanabiribi iká iki, Aram.

⁴ Arammanabiribi iká iki, Aminadab, Aminadabkanabiribi iká iki, Nahasón. Nahasónmanabiribi iká iki, Salmón,

⁵ Salmónmanabiribi iká iki Booz, jawen tita iká iki, Rahab, jatian Booznabiribi iká iki, Obed, jawen tita iká iki Rut. Ja Obednin bakebiribi iká iki, Isaí,

⁶ Isaíkanabiribi iká iki apo David. Apo Davidkanabiribi iká iki, Salomón, jawen tita iká iki ja Uríasnin awin ikátiai.

⁷ Salomónman bakebiribi iká iki Roboam. Roboammanabiribi iká iki Abías. Abíasnabiribi iká iki, Asá.

⁸ Asákanabiribi iká iki Josafat. Josafatnabiribi iká iki Joram. Jorammanabiribi iká iki, Uzías.

⁹ Uzíasnin bake iká iki, Jotam. Jotammanabiribi iká iki, Acaz. Ja Acazsen bake iká iki, Ezequías.

¹⁰ Ja Ezequíassenabiribi iká iki, Manasés. Manasésnabiribi iká iki, Amón. Ja Amónmana iká iki, Josías.

¹¹ Jatian ja Josíasninbiribi bakea iki, Jeconías itan jawen wetsabo, jaton rawibaon yatanxon Babilonia main jato bokanontian.

¹² Jatian, moa jakiribi Babiloniainoax beribakana pekáora; Jeconíasen bakeaa iki, Salatiel. Salatielnin bakebiribi iká iki, Zorobabel.

¹³ Ja Zorobabelnin bake iká iki, Abiud. Abiudkanabiribi iká iki, Eliaquim. Eliaquimmana biribi iká iki, Azor.

¹⁴ Ja Azornin bake iká iki, Sadoc. Jatian Sadocnabiribi iká iki, Aquim. Ja Aquimman bakebiribi iká iki, Eliud.

¹⁵ Ja Eliudnin bakebiribi iká iki, Eleazar. Eleazarnabiribi iká iki, Matán. Ja Matánman bakebiribi iká iki, Jacob.

¹⁶ Jatian Jacobnin bakera iká iki José, jara iká iki ja Marían bene. Ja *Cristo akin akanai, Jesussen tita.

¹⁷ Jaskara ikaxiki, ja Abraham iníainoax David iní senen, chonka chosko Criston rekenbo iká. Jainoax David inontian, Babiloniain jaton rawíbaon jato bokanontian riki, chonka choskoribi. Jatian Babilonia main jato bokanontian, Cristo pikóni senen riki, chonka choskoribi, ja Criston rekenbo ikana.

Jesucristo pikota

(Lc. 2.1-7)

¹⁸ Jaskatax Jesucristo pikóni riki neskara: Maríara iká iki, Josekan binoxon yoia moa jen ika. Ikaxbi biamapari ikenbira, María toota iki; Diossen Shinanman atipana koshin imaa.

¹⁹ Jatian José iká iki ponté shinanya joni; jaskara ixonra, jonibo bebon María jakonma banémakashamakin, shinanna iki jonéshokores jeneti.

²⁰ Moa jaskáanoxon shinankenbira, namá meran non Ibon ángelnin, neskáakin yoia iki: “José, mia riki Davidkan

rarebo, rakéyamawe María betan wano-tinin, ja tootara Diossen Shinanman atipana koshin imaa iká iki.

²¹Ja bake pikotara benbo bake inó-xiki. Jara Jesús akin min janeti jake; janra jawen jonibo jaton ochabo soaxon jato kishpinmanoxiki”, akin.

²²Nato jawékibora winota iki, ja non Ibon jawen *profeta neskáakin yoimani keská senennon ikax:

²³“Jonin tanatama xontakora toono-xiki, ja bakenara benbo bake inóxiki. Jara Emanuel akin janenoxikanai”, iki iní. Ja joi iki “Dios iki nobetan”, iki iká.^a

²⁴Jaskáakin namá meran, ja Ibon ángelnin yoiara, oxá besotaanan kaxon, jan yoiá keskáakin moa Josekan María awinhakin bia iki.

²⁵Ikaxbi, ja bakenai kamanpari jabé yoranyamaa iki. Jatian moa bakenketianra, ja pikota bake, Jesús akin Josekan janea iki.

Onan jonibo Jesús oinni bekana

2¹Jesússa pikota iki, Judea main iká Belén jemameax, Herodes ja mainmea apo inontian. Jatianribira onan jonibo, bari pikotaiorikeax beax, Jerusalénhain nokókana iki.

Jesús pikóketian onan jonibaon jawen wishtin oinna.

^a 1.23 Is. 7.14

² Jain nokóxon, jato yokákana iki: —¿Ja judíobaon apo pikóbena bake-shokoki jawerano iki? Bari pikotaiori, jawen wishtin pikota oinbeiranira ja rabii noa joke —akin jato yokákana iki.

³ Jaskara ninkatax, apo Herodes kikini shinan tsokasa iki. Jatianra jatíbi ja Jerusalénhain iká joniboribi jabébi jaskákana iki.

⁴ Jaskákinra, jatíbi ja *sacerdote-baon koshibo, itan esé onanbo, jato Herodesnin kenamaa iki. Jainxon jato yokata iki: Jaweranoax *Cristo pikótiki, yoikatikanai ixon.

⁵ Jatian yoikana iki: —Judea main iká Belénhainoax itira yoikanike; jaskara yoikinra ja *profetanin wishanike:

⁶ ‘Ja Belén jemara, Judá main iká ani jemabo xaran, jakonmashokoirá jemama iki. Jainoaxkaya westíora apo pikóxon, jan *Israel jonibo jato akinti ikax’, ikira ikai, akin akana iki.

⁷ Jaskáakanara, jonéshoko ja onan jonibo jato kenamaa bekanketian yokáxon, Herodesnin onanna iki jatian-shaman wishtin pikota merakana.

⁸ Jaskáa pekáo, moa Belénhain raan-kin jato neskáa iki: Botankanwe; boxon, jawekeskarainshamarin ja bake ixon, benatankanwe, jatian moa nokoxonra, maton ea keshanti iki, enribi kaxon já rabishokoti kopí —akin.

⁹ Jaskáakinbo jato apon yoia pekáora, ja onan jonibo moa bokana iki. Jatian ja bari pikotaiokeax wishtin pikota oinbakana, jato bebon kakaresa iki. Kaax, jain bake iká pontéshamanbi tsasia iki.

¹⁰ Jaskáakin ja wishtin oinnax, ja onan jonibo kikinbiresi rarokana iki.

¹¹ Jatian, moa xobo meran weixon, ja bake jawen tita María betanbi oinkana iki. Jainxon ja bebon chirankooxon ja bake rabikana iki. Jaskáatanan jaton bonantibo kepentaanan, oro, *inciense, *mirra, jawekopímabi ja bake menireskana iki.

¹² Japekaora, namá meran moa jakiribi Herodes ikain bokantima jato yoia, moa jaton main karibai, wetsa bain bokana iki.

Jawen anibaon, Jesús Egiptonko jabákiina

¹³ Moa onan jonibo bokana pekáo, non Ibon ángelnin namá meran José yoia iki: “Oxá besotaanan wenixon, ja bake betan jawen titabi, Egiptonko jabákintanwe, Herodesninra ja bake retenoxon, jato benamati jake. Kaax, jainpari itanwe, jakiribi mia jonon ixon en mia keshanai kaman”, akin aká iki.

¹⁴ Ja yamébi, oxá besoax wenixon, Josekan ja bake betan jawen titabi jabákinkin Egiptonko jato boá iki.

¹⁵ Kaax, Herodes mawatai kamanpari jain ikana iki. Ja *profeta meranoax, “nokon bakera en Egiptonkonía kenamanike”, iki non Ibo yoyo ini joi senennon ikax.^b

Herodesnin amaa, benbo bakebo retekana

¹⁶ Jatian ja onan jonibaon moa parana onanaxa, Herodes kikinbiresi sinata iki. Jaskáxonra ja Belénhain, itan ja ochóma iká jemameaboribi, jatíbi pikóbena itan rabé baritiaya benbo bakebo, jato keyo retemaa iki. Moa jatío basi ja wishtin pikota onan jonibaon yoiibata iketian onanxon.

¹⁷ Jaskataxa, ja *profeta Jeremíasnin yoini joibo senena iki:

¹⁸ “Ramá jemanra, kikinbiresakin masá shinanni winiananbi sion ikaitian ninkákana iki. Jara iká iki Raquel, jawen bakebo kopí winii. Tantimakaskanabira, keenyamaa iki, jawen bakebo moa keyo mawata iketian”, iki iká.

Nazaret jeman jaai bekana

¹⁹ Jatian moa Herodes mawata pekáora, Egiptonkobipari iketian, José ja Ibon ángelnin namá meran yoiribia iki:

^b 2.15 Os. 11.1

²⁰“Oxá besotaanan weníxon, ja bake betanbi jawen tita, jakiribi *Israel mainko iotanwe, ja maton bake retekasi ipachoaibora, moa mawákanke”, akin.

²¹Jaskáa oxá besotaanan wenixon, Josekan ja bake betanbi jawen tita jakiribi jato *Israel main ioa iki.

²²Jatian kakinbi ja Herodesnin bake Arquelao jawen papan toan, Judeain apo iká ninkatax, raketi jain kakashamaa iki. Ikenbi, Diossen namá meran yoia, moa jain kayamai, Galilea mainres kaa iki.

²³Jain nokotax, Nazaret jeman jaai bokana iki. Jaskarabora winota iki, Nazarethainoa akin Jesús akanti, *profetabaon yoikatitai senenti kopí.

Jain joni jayamainkoxon,

Juanman jato joi yoia

(Mr. 1.1-8; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

3¹Ja netebaonribira jato *bautizanai Juanman ja Judeain iká jain joni jayamainkoxon jato joi yoia iki.

²Ja joi yoikin jato neskaa iki: “¡Maton jakonma shinanbo akonkin jenekanwe, ja Diossen ikinaton jati netera, moa ochómabires iki!” akin.

³Ja Juan jaskáti yoiira inike ja *profeta Isaías neskati:

“Jain joni jayamainkoniata joni saí ikai:

‘Non Ibo bai benxoaxonkanwe; jakonshamanhakin ja bai pontexonkanwe’ ”, iki.

⁴Ja Juanra iká iki, camello rani chopasawéya. Jainoax bichi sintóranin chine-xeya. Jawen piti iká iki, chanpo, jawen xeati iká iki, bona jene.^c

⁵Jatian jan joi yoiái ninkatira, icha jonibo Jerusalénhainoax, itan Judea mainmeaxbo bekana iki. Jainoax ja Jordán main iká ochómakeaboribi bekana iki.

⁶Jatian, jaton ochabo keshakanketian, Jordán weanmanxon, jato Juanman bautizana iki.

⁷Ikenbi icha *fariseobo betan *saduceoboribi, Juanman jato bautizanon ikax bekana oinxon, jato neskáakin yoia iki: “Matobo riki, jakonmabo ikax, rono kaita keská jonibo. ¿Tsonki yoia ja masábires tenetiain kati iitibi matoribi kishpinti?

⁸Ikonkon moa maton jakonma shinanbo jenea onanti iti kopíkaya, moa jakoni jakanwe.

⁹Matonbinix: ‘Noakayara Abrahamman chiní bakebo iki’, iamakanwe, Diossenra nato makanbo inonbi Abrahamman chiní bakebo itiakin joniati atipanke.

¹⁰Ja yamira moa taponyabiakin jiwi xatetires inon ixon, ja namanbi rakana iki. Ja jakoni bimiamai jiwibora, moa yamin taxteanan chiikan menokanti jake.

¹¹Enra onpaxenres jato bautizanai, jaton jakonma shinanbo akonkin jenekanon ixon. Ikaxbi epekaora westíora joni joai, janbiribira jato bautizanoxiki, ja Diossen Shinanman, itan chiikan. Jara ebebon jatíbi atipana koshia iki, jawen zapatotanibires boxonti jisáma riki ea.

¹²Jara moa jan payanti tsomáya iki. Janra ja trigo bimibo payanhanan jawen xakábo potamaxon, ja bimibichores bixon, jain benxoatinko benxoanoxiki. Jatian ja xakábobiribira, jawetianbi tiriti nokayamai chii meran potaxon menonoxiki”, akin jato aká iki.

Juanman Jesús bautizana

(Mr. 1.9-11; Lc. 3.21-22)

¹³Jaskákenbi Jesús Galileankoniata Jordán wean ikain kaa iki, jain Juan iketian, jan bautizanon ikax.

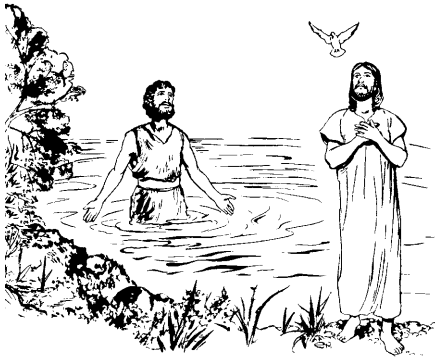
¹⁴Kakenbi akáshamakin Juanman yoia iki: —Minkayara ea ati iki bautizankin; ¿Jatian miakaya en imanon ikax eiba joá? —akin.

^c3.4 Juanman chopara iká iki, Elíasnin chopasawéya. 2 Rey. 1.8. Judíobora manata iká iki, ja mawábo ikainoax joxon ja *Cristo joái jato Elíasnin yoitinin.

¹⁵ Jaskáabi, Jesussen yoia iki: —Rama-bichores jaskara anon awé, jaskara itin Dios keena jawéki, non senenhakayara jakon iti iki —akin. Jaskáakin yoia, Juanman bautizana iki.

¹⁶ Ja moa bautizana mapetaianribi, nai chopeta iki. Jaskaketian Jesussen oinna iki, ja Diossen Shinan, xotó keska joáx jaonbi peyakatoshiái.

¹⁷ Jaskataitianribi, naiorikeax yoyo ika iki neskati: “Nato riki nokon noi bake, jaonra ea ikonbiresi raroai”, iki.

Juanman Jesús bautizana.

Jesús Satanássen tanaa

(Mr. 1.12-13; Lc. 4.1-13)

4 ¹ Jaskata pekáo, Diossen Shinan-man, jain joni jayamainko Jesús boá iki, *Satanássen tananon ixon.

² Jatian, moa chosko chonka nete, itan chosko chonka yaméribi, jawékiama ikax moa jawékiakasa iki.

³ Jatian, ja Jesús ochamakaskin tanai, *Satanás jaki joá iki, joxon yoia iki: —Diossen Bakekon ixon, nato makanbo pan imawe —akin.

⁴ Jaskáabi, Jesussen neskáa iki: —Diossen kirika meranra yoiai: ‘Jawékiatininbichora joni jayamake, Diossen yoiai joibo senenhairibikayara joni jati jake, ikira ikai’ —akin.

⁵ Japekaora, Satanássen Jesús Jerusalénhain boríbaa iki. Jainxonra ja Dios rabiti xobo bochiki boxon,

⁶ yoia iki: —Ikon Diossen Bake ikax, nenoax naman choronwe, Wishá meranra yoiai: ‘Diossenra jawen ángelbo raanti iki, mia koirannon ixon. Jatianra paketamabi mia jabaon weninti iki, min tae makanki choshíkaintima kopí’, iki ixon —akin.

⁷ Jaskáabi, Jesussen yoia iki: —Diossen joi meranra yoiai: ‘Non Ibo Dios jawetianbi tanatima’ —akin.

⁸ Jainxonra jayá senentianbi, ja Satanássen manan keyá ikain boríbaa iki. Jain boxonra, jatíbi nato netemea ani jemabo oinmaa iki, jaton ani jawé-kiboyabiakin.

⁹ Jaskáaxon yoia iki: —Ebebon ch-rankooxon min ea rabiketianra, jatíbi nato jawékibo en mia meniti iki —akin.

¹⁰ Jaskáaketianra Jesussen neskáa iki: —Nenoax katanwe Satanás. Diossen joi meranra ikai: ‘Non Ibo Diosbichores rabikanwe, itan jabichoresibi jawen keenabo axonkanwe iki’ —akin.^d

¹¹ Jaskáa ja Satanás moa kaa iki. Ja kaketian, Diossen ángelbo bexon, Jesús akinkana iki.

Galileankoxon Jesussen

joi yoikin peoa

(Mr. 1.14-15; Lc. 4.14-15)

¹² Jatian Judeain iikinbi, cárcel meran Juan akana ninkatax, Jesús Galileanko kaa iki.

¹³ Ikaxbi, Nazaret jemanko bané-yamai, ja Galilea ian kexa iká Capernaúm jemankores jaai kaa iki, ja Zabulón betan Neftalí jonibaon mainko.

¹⁴ Jaskara iti yoikin ja *profeta Isaíassen wishani keská senennon ikax. Jara inike neskati:

¹⁵ “Ja Jordán keiba itan aniparo ochóma iká, Zabulón betan Neftalí main jakanabo; jainoax, ja Galileanko

^d 4.10 Dt. 6.13

jakana judíoma joniboribi, ninká-
kanwe:

¹⁶ Ja yamé keska meran jakátiai
jonibaonra, moa
westíora joé oinkanke, ja onsá
mawá meranbires
jakatiaibora moa jato joekan
tenake”, iki iká.

¹⁷ Jainxonra moa joi yoikin peokin
jato Jesussen neskáa iki: “Maton
jakonma shinanbo akonkin jenekanwe,
ja Diossen ikinaton jati netera, moa
ochóma iki”, akin.

**Yapan teetai chosko joni,
Jesussen kenaa**

(Mr. 1.16-20; Lc. 5.1-11)

¹⁸ Jatian Galilea ian ketani kakinra,
já wetsa rabébires rikani iibekonaitian
Jesussen nokoa iki. Ja iká iki Simón
Pedro betan jawen wetsa Andrés. Jabo
iká iki yapan teetaibo.

¹⁹ Jainoa jato Jesussen neskáakin yoia
iki: —Ea chibankanwe, jonibo biai itia-
kinbiribi en mato imanon —akin.

²⁰ Jato jaskáa, jatianbi jaton rika jainbi
jenebaini, jabé kabékona iki.

²¹ Jatian orichaa kakinra, já wetsa
rabébires Jacobo betan Juan Jesussen
nokoribia iki, jaton papa Zebedeo
betanbi botenxon rika onai itaitian.
Jainoa jato kenaa iki.

²² Jato jaskáakin kenaatianbi, ja bote-
yabiakin jaton papa potabaini, Jesús
betan kabékona iki.

Icha joni Jesussen akinna

(Lc. 6.17-19)

²³ Jatíbi ja Galilea main iká jema-
baonra Jesús kawantana iki, jain tsin-
kíti xobo meranxonbo jato eseboi. Ja
Diossen ikinaton jati jakon joibo jato
yoiboa iki, itan meskó keskati isini
chexakaataiboribi jato benxoaboa iki.

²⁴ Jaskarabora jatíbi Siria main
ninkakaata iki; jaskara ninkáxonra,
meskó isinyabo bexonkana iki. Yoshin
naikiabo, maxkaibo, yora koshiamabo;

jainoax meskó keskati chexakaati
isinaibo. Jaskarabora jato Jesussen
benxoaa iki.

²⁵ Jatianra kikinbires icha joni,
Galileankoniax, *Decápolissainoax,
Jerusalénhainoax, Judeainoax itan ja
Jordán keibakea iká mainmeaxboribi
Jesús chibani bekana iki.

Diossen raroshaman imatibo

5 ¹ Jaskati joni icha bekana oinnaxa,
mananman mapetax Jesús jain
yakata iki. Jatian jaonmea onannaibo
ja patax bekana iki.

² Jainxon jato esekin peoa iki, neskáa-
kin:

³ “Dioskires ikoni koshiax jakanabora,
Diossen raroshaman imati iki. Jabora
jawen neten jato Diossen ikintibo iki.

⁴ Ja winiaibora Diossen raroshaman
imati iki. Jabora Diossenbi jaton shi-
nanbo tantimati iki.

⁵ Ja rabí shinanhomabora Diossen
raroshaman imati iki. Jabaonra jato mai
meninoxon yoini, bikanti jake.

⁶ Ja pikasai keskati itan nomiai
keskati, atibi keskáakin atin kikini
keenaibora, Diossen raroshaman imati
iki. Jabora jaton shinanna keskáakin
Diossen imaxonti iki.

⁷ Ja noibamisaibora, Diossen raro-
shaman imati iki. Jabora Diossenbiribi
noibashokoti iki.

⁸ Moa jato meran jakonma shinan
yamaabora Diossen raroshaman imati
iki. Jabaonra Dios oinnoxiki.

⁹ Jakonshaman jakanon ikax jato
akini teetaibora, Diossen raroshaman
imati iki. Jabora ikon Diossen bakebo
riki, akin akanti iki.

¹⁰ Ja itibi keskati jaketian, jakonmaa-
kanaibora, Diossen raroshaman imati
iki. Jabo riki jawen neten jato Diossen
ikintibo.

¹¹ Ja ea kopi ramiakanaibo, ja masá
tenemakanaibo, itan ikámainkobi jato
join imakanaibora, Diossen raroshaman
imati iki.

¹² Mato jaskáakana, ikonbiresi raro-kanwe, naikanxonra ja biti kikin-bires ani jawéki maton bii kati jake. Jaskáakinribira masá tenemakana iki, ja mato yamaatian japaoni *profetabo.

Tashi betan joéki yoinmeeta esé

(Mr. 9.50; Lc. 14.34-35)

¹³ Matobo riki nato netemea tashi keskabo. Ikaxbi ja tashira moa jawen moka keyotax, jawekeskataxbi mokayamai, jara moa jakonma iketian jema napon potatires iki jonibaon winókin jamáreskanon ixon.

¹⁴ Matobo riki nato nete jan tenaa joé keskabo. Westíora jemara manan maxkaten itanax, joné iti atipanyamake.

¹⁵ Tsonbira joé keteaxon jawékinin mapoyamai. Jaskáyamakinra, bochi-kishamanres peyasankanai, jatíbi ja xobon ikábo ja joekan jato tenati kopí.

¹⁶ Jaskara joé keskara iti jake maton iká jawékibo, jonibo bebon. Ja maton jakon jawékibores akaitian oinxon, jabaonribi ja naikan iká Papa rabisho-kokanti kopí.

Diossen esé jato Jesussen onanmaa

¹⁷ Shinanyamakanwe, ja Diossen esé itan *profetabaon yoiai joibo, jawe-mabi itiakin imai ea joá. Eara jawe-mabi itiakin imai joáma iki. Ja esekan yoiaibo senenti kopí riki ea joá.

¹⁸ Ikonshamanra en mato yoiai: Ja nai betan mai japariketianra, westíora joibi ja esé non soananti atipanyamake, jatíbi jan yoiaibopari senenai kaman.

¹⁹ Jaskara kopí, tsoabaonki ja esé meran iká senenhati joibo, atibires kes-káshokobobi senenhayamai itan wetsa-boribi jaskati jati jato onanmayamai,

Mananmanxon jato Jesussen joi yoia.

jabora Diossen ikinaton jatinko jawe-mabi ikanti iki. Ikaxbi ja esekan yoiai keskati jaxon, wetsaboribi jaskati jati jato onanmaibora, Diossen ikinaton jatinko kikin jonibo ikanti iki.

²⁰ Jakopíra en mato yoiai, ja *fari-seobo betan esé onan jonibo ikai bebon-bires itibi keskati jakoni jayamaira, jawekeskataxbi ja Diossen ikinaton jatinko mato ikantima iki.

Sinátima yoií iká

(Lc. 12.57-59)

²¹ Matonra onanke, ja moatian Moisésen yoini joi, ja iki: 'Joni reteyamakanwe. Ja retemisaibora joi benxoai joni koshiboiba bokanti jake, jato masá tenemakanon ixon', iki iká.

²² Ikaxbi enbiribira mato yoiai: Jaweratoboki wetsaboki sinatai, jabora koshibaon, masá tenemati jake. Jatian ja wetsabo ichataibora, koshibo tsinkita bebon bokanti jake. Jatian ramibires shinantaan jatoki jakonmaibires yoyo ikaibora, chiikan ewa meran potati iki ixon.

²³ Jaskara kopí, jainxon Dios yoina menoxontiainko, Dios meniti jawéki boxonbi atiki, ja miki sinatai joni min shinanrikin.

²⁴ Jatianra ja Dios meniti jawéki min boá, jainxon Dios yoina menoxontiainkobipari abaini, ja joni betan joi benxoax raeananipari mia kati jake. Jatian moa jaskáa pekáoparikayara, min ati jake Dios jawéki menikin.

²⁵ Miki jakonmaakin mia joni koshiboiba kenamakanketian, ja mia ja jaskáa joni betanpari ishton joi benxoawe. Ja joi benxoai joni koshiboiba mia bokanamatianbi. Min jaskáyamaabira, poli-ciabo yatanmaxon cárcel meran mia niakanti iki.

²⁶ Enra mato pontéshaman yoiai: Jain xepokanara mato pikótima iki, jatí kopíax pikóti yoikanati kopíai kaman-pari.

Wanoya itan benoya ixon wetsa betan yorantima yoií iká

²⁷ Matonra moa ninkata iki: 'Wanoya itan benoya ixon, wetsa betan yoranyamakanwe', iki Moisés yoyo ini.

²⁸ Ikaxbi enbiribira mato yoiai: Jaweratoboki westíora ainbo oinnax jaon keenai, janra wanoya ixonbi, jawen shinan meran moa jabé yoranke ixon.

²⁹ Jaskara iken, ja min mekayaokea beron mia ochamaresaitian, tsexaxon moa ochó potawe. Jakonra itiki jatiobi min yora, masá tenetian potakantitianbi, ja min yora meran iká westíora min mebires manota.

³⁰ Jatian ja min mekayaokea mekenman mia ochanko pakémaresaitian, xatexon ochó potawe. Jakonra itiki jatiobi min yora, masá tenetian potaakatitianbi, ja min yora meran iká westíora min mebires manota.

Potaanantikiriti iká joi

(Mt. 19.9; Mr. 10.11-12; Lc. 16.18)

³¹ Jainxon Moisésenribi neskáakin yoinike: 'Ja jaton awin potaibaonra, moa potaa iki iká kirika wishá jato meniti jake', akin.

³² Ikaxbi enbiribira mato yoiai: Jawerato joninki wetsa joni betan ikainmabi jawen awin potai, janra ja ainbo benoya ixonbi wetsa betan yoranti ati onsa meran imai. Jatian ja benen potaa ainbo betan wanoai joniribira, moa benoya ainbo betan yoranairibi ikai.

Senenhakonnox yoyo iti

³³ Jainxon maton ninkáribia iki, ja Moisésen maton rekenbo neskáakin yoini: 'Maton ati yoiabo senenhanoxmabi Diossen janenkora non senenhai iki iamakanwe', akin jato aní.

³⁴ Ikaxbi enbiribira mato yoiai: Jawetianbi jawéki anox yoyo iki, Diossen janenkora en akai iki iamakanwe. Nin nai janetaanan, janra onanke en

senenhai, ikiribi iamakanwe, jara Diossen ani yakati iki.

³⁵ Jainoax mai janetaananribi jaskáyamakanwe, jara jainribi itinke. Nin Jerusalén janetaananribi jaskáyamakanwe. Jara ani Apo Diossen jema iki.

³⁶ Jainoaxibi maton mapokibiribi jaskáyamakanwe, matonra jawekeskaaxonbi westíora boobi, wiso iamaxon joxo imati atipanyamake.

³⁷ Jawéki anox: 'Enra akai', ikires ikanwe; jatian ayamanoxa: 'Enra aya-mai', ikiresibi mato iti jake. Jatian meskotibores mato yoyo ikaira, moa *Satanásen imaa ikaires mato iti iki.

Kopímistima yoií iká

(Lc. 6.29-30)

³⁸ Matonra ninkata iki: 'Tsonki jato westíora bero toshananaí, jaribi westíora bero toshanti; jainoax jato xeta sekanaanketian jaribi xeta sekanaanshokoti', iki iká esé.

³⁹ Ikaxbi, enbiribira mato yoiái: Jakonmaakana jato kopikin jakonmaayamakanwe, jaweratobaonki mato mekayao tamoki tantash akai, wetsaori jato amaribikanwe.

⁴⁰ Sináaxon mato koton bichinkaskin akana, mato jan perakootiribi jato menikanwe.

⁴¹ Teaxon mia westíora kilómetro jawéki papimakana, rabé kilómetro jato boxonwe.

⁴² Wetsaxon inonbires mia jawéki yokata, jato meniwe. Jainxon bane-xonoxon mia jawéki yokákana jatoki yoashiamawe.

Rawíbo noiti yoií iká

(Lc. 6.27, 28, 32-36)

⁴³ Matonra moa ninkata iki: 'Mibé joni noiwe, ixonbi ja min rawíbichores omiswe', iki iká esé.

⁴⁴ Ikaxbi enbiribira mato yoiái: Ja maton rawíbo noikanwe, jainxon jan mato jakon-maiboki orankanwe.

⁴⁵ Jatianra mato itiki ja naikan iká Papa Diossen bakebo. Jan akai jakon

itan jakonma joniboki inonbi bari pikó-makin. Jainxon aríbai yoiti itan yoitima joniboki inonbi jato oi maanmaxonkin.

⁴⁶ Jatian jan mato noiabores jato noixonki, ¿Jawe jakon maton biti iki? Ja apo kopíakana koríki tsinkiaiboribira jabé raenanaibo betan jaskatai.

⁴⁷ Jainxon ja mato betan joi akaibores maton jato saludanabira, bená jawékima iki, ja Dios ikonhayamai jonibobira jaskakanani jakanke.

⁴⁸ Matora iti jake jakonman senenabo, ja maton Papa Dios naikan iká keskaribi.

Maxkatabo akinti

6 ¹ Wetsabaon oinnon ixonres jonibo bebonxon jakon teebo ayamakanwe. Maton jaskáakinres akaitianra, ja maton biti jawékibo, ja naikan iká Papa Diossen, mato menitima iki.

² Jaskara kopí, ja jawékinin yoro-naibo jato akinax, ja ikon keskati ikaibo keskati iamakanwe. Jaboresa ikai, ja esé ninkáti xobo meranoax itan jain jonibo winotainkobo kaax, rabikanon ikax keshaatani. Jaskataibaonra moa jawen kopí bike iki ixonra en mato yoiái.

³ Jawetianki ja maxkatabo min jato akinnai, tsoabi jato keshanyamawe, ja min mexkaokea mekemanra onanti yamake, ja min mekayaokea mekemanra akaibo.

⁴ Joné jato akinwe. Jatian jaskáakin min jato jonéshoko akinkenbira, moa oinna ixon, ja min Papa Diossenbiribi ja min biti jawéki mia meniti iki.

Oranti jato Jesussen onanmaa

(Lc. 11.2-4)

⁵ Jawetianki maton oranai, ja ikon keskati ikaibaon akai keskáakin ayamakanwe. Jabo iki jonibaon oinnon ixonres ja esé ninkáti xobo meranxon itan jonibo winotainkoxonbo orantinin keenbo. Jaskataibaonra jaton biti jawéki moa bike, iki ixonra en mato yoiái.

⁶ Ikaxbi jawetianki minbiribi oranai, min xobonko jikixon, xepóti xepotaanan, joneshoko ja min Papa Dios yoyo awe.

Jatian joneshoko min jaskáakenbira, moa oinna ixon, ichaxon oinkanonbi, ja min biti jawékibo mia meniti iki.

⁷Orankin, jawetianbi ja joibicho bane banekin yoiamakanwe; ja Dios ikon-hayamai jonibaon akai keskáakin. Jabaonra shinannai iorai yoyo ikaitian jato Diosen ninkáxonti.

⁸Jabo keská iamakanwe. Maton yoka-tamatianbira, ja maton Papa Diosen moa onanke mato jan maxkatabo.

⁹Matonra neskáakin oranti jake: 'Non Papa naikan iká, jatíxonbi mia ikon Dios onanbakanon.

¹⁰Jowé, non apo iki, abákanon jatíxonbi nato main ikábaon min keena keskáres akin, ja naikan ikábaon akai keskáakinribi.

¹¹Rama ja jawékiati noa netetiibi maxkataibo noa meniwe.

¹²Non ocha akábo noa shinanxonyamawe, ja noki ochaabo moa non jato shinanxonyamai keskáribiakin.

¹³Shinan meran akásti jawékiain pakémayamakinkaya, *Satanássen jakonmaanaketian noa koiranwe'.

¹⁴Wetsabaon jakonmaaka, moa maton ja jato shinanxonyamaitianra, ja naikan iká maton Papa Diosenribi mato ja shinanxontima iki.

¹⁵Ikaxbi wetsabaon jakonmaaka, maton ja shinankin jeneyamaitianra, maton Papa Diosenribi mato ja shinanxonkin jenetima iki.

Ayunanti yoií iká

¹⁶Jawetianki maton *ayunanai, ja beparametaibo keskati onísshokobo iamakanwe. Jabo ikai onísshokobo iki, ayunanai jonibaon oinkanon ikaxes. Jaskataibaonra moa bike ja jaton biti jawékibo, iki ixonra en mato yoiái.

¹⁷Jawetianki minbiribi ayunanai, jakonireskaya boexeewe, itan min bemananribi chokawe.

¹⁸Min ayunanai jonibaon onan-tima kopí. Diosenbichoresa onanna iti jake. Jatian min joné akenbi moa

oinna ixonra, ja min biti jawékibo mia meniti iki.

Naikan iti jawékibores kaiati

(Lc. 12.33-34)

¹⁹Nato mainxon icha jawéki kaiakasi iamakanwe. Ja jawékibora arai keyotai, jatfribibora jawen ibon pia payotai, jainxonra yometsobaon mato yometsoati atipanke.

²⁰Naikanra jaskarama iki, jainkaya icha jawéki kaiakanwe, jainra jawékibo arayamai, jawen ibon pia payótibo yamake, itan yometsoboribi yamake.

²¹Jaweranoki min icha jawéki kaimaa itina, jainresa min shinan itiki.

Non yoranko iká joé

²²Ja bero riki non yora jan tenaa joé keska; jaskara ikenra, ja min bero jakonshaman iketian, jatiobi min yoraribi joé meran keská ikai.

²³Ikaxbi ja min bero jakonma iketianra, jatiobi min yoraribi yamé keska meran ikai. Jatian ja joé keska mii meran iká nokaketianra, kikinbires yamé itiki.

Dios itan koríki yoií iká

(Lc. 16.13)

²⁴Tsoa yonokaatai jonibira, jatianbicho rabé jonin tee axoni teeti atipanyamake. Westforares noixonra, jawen joi senenhaxonti iki. Jatian wetsara, omiskin joi senenhaxontima iki. Jaskáribiira, Diosen tee aríbaibi, nekeabi jawékiakinres shinanni mato iti atipanyamake.

Jaayorakin jawékibo shinantima

(Lc. 12.22-31)

²⁵Jaskara ikenra en mato yoiái: Maton ja jawékiati kopí, itan ja maton saweti chopá kopibo, masá shinanyamakanwe. Noa jaara piti kopfbichoma iki, non yorara jakon chopá sawematibichoma iki.

²⁶Oinkanwe ja noyai isábo; jabaonra jawebi banati atipanyamake; bimibo

tsekaxon jain atinko benxoatiboribi atipanyamakanke. Jaskarabo iken-bira, ja naikan iká maton Papa Diossen, jato jawékiatinin maxkámayamai. Matokayara abiresti iki, ja isábo akai bebonbires jaskáakin.

²⁷ Jaskáakin masá shinankinbira, tsonbi jaton jati shokorestanibi bebon-hati atipanyamake.

²⁸ ¿Jatian jawekopíki, ja saweti chopá kopi maton ayorakin masá shinannai? Oinkanwe, ja nii meran xoxoai joabo. Jabora teeti atipanyamake, itan jatonbi chopaatiboribi atipanyamakanke.

²⁹ Ikaxbi, enra mato yoiái: Ja apo Salomónra jawen jakon chopabaon raokaayonaxbi ja joabo xewina metsá iamaa iki ixon.

³⁰ Jatian jabokaya basimashoko ikax, moa choshiketian menokanai ikenbi akai Diossen ja waimea joabo kikin metsáshokobo imakin. Matokayara abiresti iki jakon chopabo sawemakin. ¡Jaki koshitira mato maxkáke!

³¹ Jaskara iken masá shinanni: ‘¿Jaweki non rama jawékiaipanon?’ iamax ‘¿Jawe chopaki non rama saweai-panon?’ ikibo iamakanwe.

³² Ja Dios ikonhayamaibaonresa akai ja jawékibo kopí masá shinankin. Ikaxbi ja maton Papa Dios naikan ikátoninra, moa onanke mato jaskara jawékibaon maxkata.

³³ Rekenparikaya Diossen ikinaton jatires onankanwe, jainxon atibi keskáakin jan yoiái bo senenhaxon-kanwe. Jatianra nato jawékibaon yoroni mato itaibo mato meniboresti iki.

³⁴ Jaskara kopí bakish iti jawékibaon masá shinanyamakanwe, jara bakish winóti jawékibiribi iki. Netetiibikayara moa atikoma jawékibo jake.

Wetsabaon jakonma akábo yoixontima

(Lc. 6.37-38, 41-42)

7 ¹ Wetsabo jakonmaakin yoiama-kanwe, matoribi jakonmaakin yoikantima kopí.

² Ja wetsabaon aká yoixontaanon maton jato masá tenemai keskáa-kinribira mato Diossen ashokoti iki. Jawekeskaakinki maton jato akai, jaskáakinribira mato Diossen ati iki.

³ ¿Jawekopíki, wetsabo maxkoshoko bepokootares min jato oinxonai, miakaya aniositon bepokoota itinxonbi?

⁴ ¿Jawe keskaxonmein min atiki wetsabo: ‘Mia maxkoshoko bepokoota ea bimawe’, akin jato akin, miakaya aniositon iká ixonbi?

⁵ ¡Mia ja jakon keskatonin shinan-meetai! Minparikaya mia jan bepokoota aniosi tsekawe, jatianparira moa jakon-hakin oinxon, min wetsabo jato bixonti atipanke.

⁶ Ja ochitibo Diossen jawékibo meniamakanwe, jaskara jakon jawéki onan-yamaxonra, mato jakonmaakanti atipanke. Jainxon ja kopí jawékiboribi kochibo meniamakanwe, jabaonra onanyamaxon jamáreskanti atipanke.

Dios yokáti

(Lc. 6.42; 11.9-13)

⁷ Dios yokákanwe, jatianra mato jan meniti iki; benakanwe, jatianra maton nokotiki; kenakanwe, jatianra mato jan akinti iki.

⁸ Jaweratobaonki yokatai, jabaonra biai; jaweratobaonki benai, jabaonra merai; jainoax jaweratoki kenatai, jabora akinti iki.

⁹ ¿Matonmein atiki, pan yokákenbi makanres maton bake menikin?

¹⁰ ¿Iamaxon, yapa yokákenbi ronores menikin?

¹¹ Matokaya jakonma shinanyabo ixon-bira, jakon jawékibores maton bake meniti maton onanke. Atixonbira ja maton Papa Dios naikan ikátonin abirestiki, ja yoká-kanketian jato jakon jawékibo menikin.

¹² Wetsabaon jaskáatinin mato keenai keskáakinribi, matonribi wetsabo jaskáashokokanwe. Jaskara noa iti riki ja Moiséssen esekan itan *profetabaon yoini joi.

Naxbama bai betan naxbá bai
(Lc. 13.24)

¹³Ja naxbáma xepótiorikaya jiki-kanwe, ja manótiori kaa bai xepótira, kikin naxbá ikax katibires iki; ja baio-rira icha joni bokanei.

¹⁴Ikaxbi ja jatíbitian jati neteori kati baira naxbáma iki, jawen xepótira maxxoshoko iki, jao jikitira itikoma iki, jakopíra ichama joni ja baiori bokanei.

Jaton ikábo oinxon jato onanti
(Lc. 6.43-44)

¹⁵Ja *profeta keskati ikaibaon paran-naketian koirameekanwe. Jabora oveja keskatax matoiba bekanti jake pimis yoina keskábo ikaxbi.

¹⁶Jabora jaton ikábo oinxonres maton onanti atipanke, tsonbira uva bimi betan higo bimi, moxa jiwimea tsekayosma iki.

¹⁷Jatfbi jakon jiwibora, jawen bimibo jakonribi ikai, jatian jakonma jiwibora jawen bimi jakonmaribi ikai.

¹⁸Westíora jakon jiwira, jawen bimi jakonma iti atipanyamake. Jatian westíora jakonma jiwira, jawen bimi jakon iti atipanyamake.

¹⁹Jaskati jakoni bimiamai jiwibora, moa xatexon menotires iki.

²⁰Jaskara ikenra, jaton ikábo oinxonres ja jonibo maton onanti atipanke.

Jatfbima riki Diossen neten jikitibo
(Lc. 13.25-27)

²¹Jatikaxbishamanra ea 'Ibó, Ibó', akin akaibo Diossen ikinaton jati netenko jikiamanoxiki. Jikiranoxikanai ja nokon Papa Dios naikan ikátonin yoiabo akonkin senenhaibores.

²²Jatian moa jaton aká jawékibo Diossen yoixonti nete nokóketianra, icha jonibo inoxikanai ea akí neskati: 'Ibó, Ibó min janenkora non jato joi yoia iki, min jane yoitaananra non jato meranoa yoshinbo pikoia iki, jainxonra icha ratéti jawékiboribi non aká jake, ikibo inoxikanai'.

²³Jaskákanainbira enbiribi jato anó-xiki: 'Jawetianbira en mato onanyamaa iki, moa eibakeax botankanwe jakonma akai jonibo!' akin.

Rabé keska main xoboakana
(Mr. 1.22; Lc. 6.47-49)

²⁴Jaskara iken, ja nokon joi ninkáxon en yoia keská ea axonaibo riki, shinanti onan ixon shanka main jonin xoboani keská.

²⁵Oi kexto beax ani jenetiata iki, jainoax niwe koshiribi ja xoboki tsakata iki; ikaxbi ja xobo poxóyamaa iki shanka maiki jawen witábo nichina ikax.

²⁶Ikaxbi ja nokon joi ninkáxonbi, en yoia keská ayamaibo riki, shinanti onanma jonin mashi main xoboani keská.

²⁷Oi kexto beax ani jenetiata iki, jainoax niwe koshiribi ja xoboki tsakata iki, ikaxbi tewanyamai poxota iki. Jaskatax ja xobo kikini ras ika iki", akin jato aká iki.

²⁸Jaskarabo jato yoikin Jesussen senenhaketian, jain tsinkita jonibo kikini ratékana iki jato esea ninkatax,

²⁹ja esé onanbaon akai keskáayamakin, koshi shinanyaxon jato yoiketian.

Lepra isinya joni
Jesussen benxoa

(Mr. 1.40-45; Lc. 5.12-16)

8¹Jatian moa Jesús mananmanmeax ipakeax kaaitian, icha jonin chibana iki.

²Jaskákenbi *lepra isinya westíora joni jóax, ja bebon chirankootoshixon yoia iki: —Ibó, mia keenxon nokon isin ea benxoawe —akin.

³Jaskáa ja jonin yora tii axon Jesussen yoia iki: —Eara keenai, en mia abanon benxoakin —akin. Jaskáatianbi, ja *lepra isin moa joni benxoa iki.

⁴Jainxon Jesussen yoia iki: —Tsoabi keshanyamawe, pontékainxonres ja

sacerdote oinmatanwe. Jainxon ja Moisésen yoini keskáakin Dios jawéki menitanwe, moa min isin mia benxoa onankanti kopí —akin aká iki.

**Romano sontárobaon koshin
yonoti Jesussen benxoa**
(Lc. 7.1-10)

⁵ Jatian moa Jesús Capernaúmhain nokóketian, westíora romano sontárobaon koshi joá iki.

⁶ Joxon yoia iki: —Ibó, nokon yonotira isini xobon itinke, koshitibobira atipanyamake, kikini chexakaakin masá tenei riki —akin.

⁷ Jaskáa Jesussen yoia iki: —Ea kabánon ja isinai benxoi —akin.

⁸ Jatian ja sontárobaon koshin neskaa iki: —Ibó, nokon xobon mia jikimati senenmabobiriki ea; nenonxonbikayares benxoti yoiwe, jatianra nokon yonoti moa benxoti iki.

⁹ Eara ja nokon koshibaon yoia joi jato senenhaxonairibi ixon onanke, jatian earibi iki ja sontárobaon koshi. Jawetianki ja westíora sontáro en jain katanwe akin akai, jatianra akai. Jatian wetsabiribi en neri jowé akin aká, joái; jainxon jawetianki ja nokon yonoti, nato ea axonwe akin en akai, jatianra ea jan axonai —akin aká iki.

¹⁰ Jaskáaketian ninkatax Jesús kikini rateta iki. Jainxon ja chibani beaibo yoia iki: —Ikonshamanra en mato yoiai, neskati eki koshia jonira, tsoabi en *Israel main nokoyosma iki.

¹¹ Jaskara ikenra en mato yoiai: Icha jonira bari pikotaiorikeax itan bari jikiaiiorikeax benóxikanai. Jabora ino-xiki Diossen jawékiati aká jawékiaki, Abraham betan, Isaac, jainoax Jacob betan ja Diossen ikinaton jati netenko tsinkiti.

¹² Ikaxbi, ja Diossen ikinaton jati netenko iti ikábokayara jain ititianbi, jatobiribi masábires tenetiainko potanoxiki. Jainra masábires tenei xeta kerox aki wininoxikanai —akin jato aká iki.

¹³ Jato jaskáatanan ja sontárobaon koshi Jesussen yoia iki: —Moa min xobon katanwe. Ibanon ja min ikonhaxon shinanna keská ikí —akin. Jaskáakin yoiatianbi moa jawen yonoti benxoa iki.

**Pedron rayós ainbo
Jesussen benxoa**
(Mr. 1.29-31; Lc. 4.38-39)

¹⁴ Jainoax Jesús Pedron xobon kaa iki. Jain kaxon, ja Pedron rayós ainbo yoná akí bachin rakata nokoa iki.

¹⁵ Jaskara nokoxon, jawen mekenki Jesussen tii akatianbi, yoná jenea iki. Jainoax wenixonra ja ainbaon Jesús jawékiamaa iki.

Icha isinaibo Jesussen benxoa
(Mr. 1.32-34; Lc. 4.40-41)

¹⁶ Jatian moa yametaitian, icha joni yoshinman iboabo Jesúsiba bokana iki; jaskáakin bexonkanara, westíora joinbichores yoshinbo jato meranoa pikopakea iki. Jainxonribi ja isinai bakanabo jatíbi jato benxoapakea iki.

¹⁷ Neskarabora winota iki, jaskara iti yoií, *profeta Isaías: “Janbira non isinbo noa bichina iki, jainxon non chexáoboribi noa keyoxonike iki yoyo ini senenti kopí”, ini.

Jesús chibanti yoií iká
(Lc. 9.57-62)

¹⁸ Jatian ichaxon moa katekana ointaan, jaonmea onannaibo Jesussen yoia iki: —Ian keiba bonon bikanwe —akin.

¹⁹ Jainoa westíora esé onan jonin nokobainxon neskáa iki: —Jawerano inonbi mia kaaitianra, mia chibani ea kaa Maestró —akin.

²⁰ Jaskáa, Jesussen yoia iki: —Nii ochitibora, jain jati kiniabo iki. Jainoax noyai yoinabora, jain jati naayabo iki. Ikaxbi ja jonin Bakera, jain tantitiomabobi iki —akin.

²¹ Jatian wetsa, jaonmea onanaitonin yoia iki: —Nokon papa mawáketian

en miintira jake Ibó, ea japari amawe, japekaoparira en mia chibantiki —akin.

²² Jaskáa, Jesussen yoia iki: —Eakaya chibanreswe, abanon ja mawábaon, ja mawataibo miinkin —akin.

Niweaba koshi Jesussen nesemaa

(Mr. 4.35-41; Lc. 8.22-25)

²³ Jaskáataanan, Jesús ian shitai kaai boten naneta iki. Jatian jaonmea onanaiboribi jabé bokana iki.

²⁴ Ja bokanaitian, niweaba koshi jatoki pakéxon, ja bote bechonman jene nachita iki. Ikaxbi Jesúsbiribi iká iki oxaa.

²⁵ Jaskataitian oinxon, jaonmea onanaibaon oxá ratexon Jesús yoikana iki: —Ibó, moara noa reokootai, noa kishpinmawe —akin.

²⁶ Jaskáakana jato yoia iki: —¿Jawekopíki mato iorai raketai? ¿Dioski koshitira mato maxkábireshke! —akin. Jaskáataanan wenixon, niwe betan bechon notsina iki moa jenénon ixon. Jaskáakin aká, moa neseax jatíbi jakonshamares baneta iki.

²⁷ Jaskáaketian, jawen jonibo ikana iki kikiní ratetax: —¿Jatianki tsoa iti iki nato joni, niwe betan bechonbaonbi jawen joi ninkáxonai ikax? —iki yokakanani.

Gadarainoa joni rabé yoshinman iboaa

(Mr. 5.1-20; Lc. 8.26-39)

²⁸ Jatian ian shitabaini kaax, moa Gadara main Jesús nokóketianra, pantioainoax rabé joni yoshinman iboaka, já bechii jobekona iki. Ja rabéra iká iki kikinbires siná, jaskara iketianra, tsoabi ja bain winóti atipanyamaa iki.

²⁹ Joaxa neskati saí ibekona iki: —Jesús, miara Diossen Bake iki ¿Minki noa jaweakai? ¿Nete senenamabi noa masá tenemaiki mia neno joá? —iki ikana iki.

³⁰ Jato ochómaribi iká iki, icha kochi pii tsamata.

³¹ Jatian ja yoshinbaon Jesús yoia iki: —Jokonhaxon, ja kochi tsamatabo meran, noa weimawe —akin.

³² Jatian, jato Jesussen aká iki: —Itankanwe —akin. Jaskáa, ja rabé joni meranoax jokonax boax, kochibo meran ja yoshinbo weikana iki. Jatianbi jatíbi kochibo ishto boxon jene tsakax, jenen retea keyókana iki.

³³ Jaskáketian ja kochi koiranaibo jabati bokana iki. Boax jemanko nokóxon, jaskatax kochibo keyota jato yoikana iki, jainxon ja yoshin naikia ipachoaibo jaskatax benxoaboribi jato yoikana iki.

³⁴ Jaskara ninkatatax, jatíbi ja jeman iká jonibo Jesúsiba bekana iki. Bexon yoikana iki, moa jaton mainmeax wetsanko kati.

Chanto joni Jesussen benxoaa

(Mr. 2.1-12; Lc. 5.17-26)

9 ¹ Jaskáakanara, boten nanexon ian shitabeirani joáx, jawen jemanbiribi Jesús nokota iki.

² Jain iketianra, chanto joni raká-tinin axon, bexonkana iki. Jatianra, já ikonhai jaki koshikana oinxon, Jesussen ja isinai joni neskáakin yoia iki: —Koshiakin shinanwe joní, min ochabora en moa mia shinanxonyamai —akin.

³ Jaskáaketian, jatíribi esé onan joni-baon shinanna iki: “Nato jonira kikin jakonmaibires Dioski yoyo ike”, ixon.

⁴ Ikaxbi jaskarabo shinankanai onanxonra, Jesussen jato yokata iki: —¿Jawekopikayaki maton jakonmaakin shinannai?

⁵ ¿Jaweraki yoitikayaki atibires itiki? ¿Min ochabora en mia shinanxonyamai?, akin ati, iamax ‘wenitax katanwe’, akin ati?

⁶ Ramara en mato oinmai, ja jonin Bakera, nato mainxon ja ocha akanabo moa jato shinanxonyamanoxon yoiti koshia iki ixon —akin jato aká iki. Jainxon ja chanto joni yoia iki:

—Weníxon, min rakáti bibaini min xobon katanwe —akin.

⁷Jaskáa wenitax, ja joni jawen xobon kaa iki.

⁸Jaskara oinnax, jonibo rakékana iki, jainxon Dios rabikana iki, jaskara atipana koshiaribi jonibo imaa iketian.

Jesussen Mateo kenaa

(Mr. 2.13-17; Lc. 5.27-32)

⁹Jatian moa jainoax kakín, Jesussen oinna iki westíora joni Mateo janeya, jainxon Romamea apo kopí yokákinxonkanai xobonko jato kopí yokati yakata. Jainoa Jesussen aká iki: —Ea chibanwe —akin. Jaskáatianbi wenítaanan Mateo jabé kaa iki.

¹⁰Jatian jaskáawana pekáo, Mateon xobonkoxon jaonmea onanaiboyaxon jawékiai Jesús iketianra, icha ja apo jato kopí yokáxonaiboyabi jakonma ninkakaatai jonibo, beax jato ikainkoribi jato betan jawékiai yakákana iki.

¹¹Jaskara oinxon, jaonmea onannaibo *fariseobaon yokata iki: —¿Jaweatiki maton maestron, ja apo kopí yokáxonai, itan ja ochayabo betan jawékiai? —akin.

¹²Jato jaskáa ninkaxon Jesussen ja fariseobo yoia iki: —Ja isinaimabora raonmis joni benatinin maxkáyamake. Isinaibokaya riki ja raonmis jonin akin-tinin maxkatabo.

¹³Jaskara ixon ramapari onantan-kanwe, ‘Ja yoinabobicho maton ea rete-xontinra moa ea keenyamai. Ea keenai riki, noibamisbokaya mato ikantinin’, iki Dios yoyo ika joi. Eara ja jakonman shinanmeetaibo benai jóama iki. Eara jóa iki ja ochayabo shinan —akin jato aká iki.

Ayunantikiriakin Jesús yokákana

(Mr. 2.18-22; Lc. 5.33-39)

¹⁴Jatian jan jato *bautizanai Juanmea onannaibo bexon, Jesús yokákana iki: —Nonra akai ichaakin *ayunankin, jatian fariseobaonribira akai jaskáakin.

¿Jawekopíki ja mionmea onanaibaon jaskáayamakanai? —akin.

¹⁵Jatian jato Jesussen neskaa iki: —¿Imeyakanti atipanke ja wanoti fies-tanko kenamaa beabo, ja wanoai joni jato betanpari ikenbi onísshokobo ikí? Ikaxbi nokóranoxiki ja wanoai joni yamati nete. Jatianparira jabaon anóxikanai ayunankin —akin jato aká iki.

¹⁶“Tsonbira chopá ritás benakan, chopá payo onayamai, bená ikax niníkin ja chopá payo noshiai iken, jaskataxa ja noshí bebonbires ani iti iki.

¹⁷Jainxon tsonbira bená vino, ja bichi chomo payon nachíamaribiai. Nachitabira moa vino paeketian, ja chomo toá iti iki. Jaskataxa moa vino yoyokootiki, jatian chomobiribi jakonma banétiki. Jaskánaketianra, ja bená vino chomo benakanribi nachíti iki. Jaskáaparira, ja vino betanbi ja bichi chomo jawe itima iki”, akin jato yoia iki.

Ainbo bake mawata betan

westíora ainbo isinai

(Mr. 5.21-43; Lc. 8.40-56)

¹⁸Jatian jaskáakin jato yoi Jesús iitainbi, judíobaon joni koshi Jesús bebon chirankootoshixon yoia iki: —Nokon bake ainbora ramabi mawáke. Ikaxbi nokon xobon kaxon min mekenman ea tii axonara jakiribi jiriti iki —akin.

¹⁹Jaskáakin aká ja joni betan Jesús kaaitian, jaonmea onanaiboribi jabé bokana iki.

²⁰Jatian moa bokaneitian, westíora ainbo moa chonka rabé baritia jimi boanaitonin, Jesúski ochómakainxon, pekáorixon jawen jan perakooti kebí tii aka iki.

²¹Ja ainbaon shinannara iká iki: “Ja Jesussen perakootitanibires tii akaxa ea benxoti iki”, ixon.

²²Jaskáara, bechiakekainxon ja ainbo ointaanan Jesussen yoia iki: —Koshi

shinanwe ainbó, eki koshiaxa mia benxoke —akin. Jaskáatianbi, ja ainbo benxoa iki.

²³ Jatian moa joni koshin xobon nokóxon Jesussen oinna iká iki, jayá maiiai bonox, ja quena xoon akaibo jain tsamákana, itan icha joniboribi winii saa iki.

²⁴ Jainoa jato Jesussen yoia iki: —Nenoax jokonkanwe, nato bake xontakora mawatama iki, oxaaresiki —akin. Jato jaskáabi jaki shirokin joni-baon osanreskana iki.

²⁵ Ikaxbi moa jato jokonhataan, jikixon ja xontako Jesussen metsonhi-nabaina wenita iki.

²⁶ Jaskara Jesussen akára, ja main iká jemabotiibi ninkakaata iki.

Benche rabé Jesussen benxoa

²⁷ Jaskáabaini moa Jesús jainoax kaaitian, rabé benche ja chibani joí saf iikiranbekona iki: —Noibataan noa akinwe Davidkan baké —iki.

²⁸ Jatian jaskákanabi kaax xobo meran jikiketian, ja benche rabekan jainoa nokobekona iki. Jainoa jato Jesussen yokata iki: —¿Matonki ikonhai, en mato benxoati atipana? —akin. Jato jaskáa: —Nonra ikonhai Ibó —akin abékona iki.

²⁹ Jaskáakana, jaton beronko Jesussen jato tii aka iki. Jainxon jato yoia iki: —Maton ikonhaa keskára en mato imai —akin.

³⁰ Jato jaskáatianbi, moa oinbekona iki. Jainxon jato Jesussen yoia iki: —Tsoabi keshanyamakanwe —akin.

³¹ Jato jaskáabi, moa pikóbaini boxon-bires, jatíbi ja main ikábo jato keshan-kana iki.

Yoyo iosma joni Jesussen benxoa

³² Jatian ja benche iwana rabé moa pikókainbekonaitianribi, westíora yoyo iosma joni yoshin naikia, Jesússiba bekana iki.

³³ Jatian ja joni meranoa moa Jesussen yoshin pikoketianra, jatianbi ja joni

yoyo iki peokoota iki. Jaskara oinnax ratetax ikana iki: —Jawetianbira, nato *Israel main jaskara jawéki akanaiibo non oinyosma iki —ikibo yoyo iki.

³⁴ Ikaxbi *fariseobaonbiribi yoikana iki: —Ja yoshinbaon koshin, atipana koshi menia ixonra akai, jan yoshinbo jokonhakin —iki ixonres.

Jesussen jonibo noibaa

³⁵ Jatíbi ani jeman itan maxkoshoko jemabaonra, Jesús iaketana iki, ja esé ninkati xobo ikainxonbo jato axeaki. Jato yoia iki ja Diossen ikinaton jati bená joibo. Jainxonribi, meskó isinyabo itan meskoti chexakaataibo jato benxoaboa iki.

³⁶ Jatian icha joni já chibani bekanai oinxonra, Jesussen jato noibaa iki. Jan jato ikíntioma oveja keskábo ikax, moa kikini shinan tsokáskanabo ikanaitian.

³⁷ Jainxon jaonmea onannaibo jato yoia iki: —Icha riki ja non tsekati bimibo, ikaxbi ja tsekai teetaibora icha-mashoko iki.

³⁸ Jaskara iken, ja wai Ibo yokákanwe, abanon wetsaboribi jawen wainko tsekai teeti jato raankin —akin jato Jesussen aká iki.

Chonka rabé raana itibo,

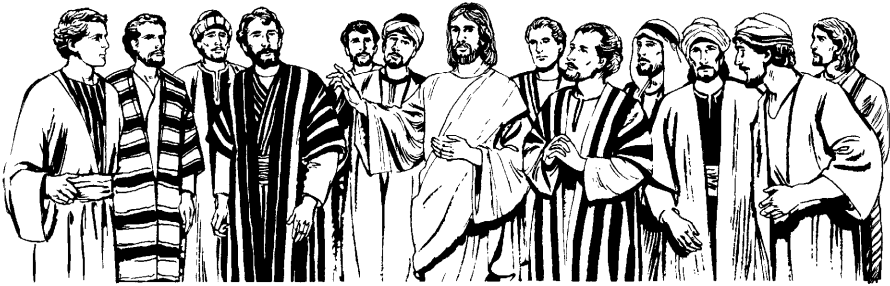
Jesussen katota

(Mr. 3.13-19; Lc. 6.12-16)

10¹ Jawen chonka rabé jaonmea onannaibo tsinkixonra, yoiti koshi shinan jato Jesussen menipakea iki, jan jonibo meranoa yoshinbo pikanon ixon, itan meskó isinboyabi ja chexakaataiboribi benxoakanon ixon.

² Natobo riki ja chonka rabé Jesussen raanabaon jane: Rekenpari iki Simón, jawen wetsa jane iki Pedro. Jainoax jawen wetsa Andrés. Ja pekao iki, Jacobo betan Juan; ja Zebedeon bake rabé.

³ Jainoax iki, Felipe, Bartolomé, Tomás itan Mateo ja romamea apo kopí yokáxonai ipachoi. Japekáo iki, Alfeon bake Santiago betan Tadeo.

Jaonmea onannaibo Jesussen yoiti koshiya jato imaa.

⁴Jainoaxibi iki Simón; ja Zelotebo betan ipachoi. Japekáo iki Judas Iscariote, ja jakonhai keská iikinbi jan Jesús jakonmaani.

Ja raantibo, joi yoiti Jesussen raana

(Mr. 6.7-13; Lc. 9.1-6)

⁵Ja chonka rabéra Jesussen raana iki, neskáakin jato yoiyonxon: “Ja judíomabo jakana mainkobo boyamatankanwe, nin Samaria main iká jemaonribi mato katima iki.

⁶Ja ovejabo manota keská itai *Israel joniboibakaya botankanwe.

⁷Boxon jato yoitankanwe; Diossen ikinaton jati netera moa ochóma iki, akin

⁸Isinaibo benxoatankanwe, mawábo jiriatankanwe; *lepra isinyaboribi maton jato benxoati iki; jonibo meranoa, yoshinbo jokonhatankanwe. Jaskarabo akinra maton jato kopí yokátima iki, ja nato atipana koshira maton kopí biamaribi iki.

⁹Oro itan koríkibira, maton kakín botima iki.

¹⁰Jan jawékiati boti pisharibi maton botima iki. Nin wetsa chopa itan wetsa zapatoyaribira mato katima iki; jainxon jan kekótiribi boyamakanwe. Ja teetai jonira jawékiamakana iti jake.

¹¹Jawetianki mato westíora jeman nokotai, jakon joni benax jawen xobonpari mato iti iki, mato wetsanko kaai kaman.

¹²Ja xobon jikikinra, Diossen mato jakon imabanon akin maton jato ati iki.

¹³Jatian jakonhaxon ja xobon mato imakanketianra, maton yoia jakon shinan jatoiba baneti iki. Ikaxbi mato biamakanketianra, ja maton jato keenxona jakon shinan matoibabi baneti iki.

¹⁴Jatian jaweranoxonki mato bikashamakanai itan maton joibobi ninkákashamakanai, ja xobomeax itan ja jemameaxa, mato pikóti jake. Kaaira ja maton jamata mai potobo, mato tawa-saakainti iki.

¹⁵Ikonshamanra en mato yoiái: Ja jonibora, jaton aká jawékibo jato yoixonti nete nokóketian, Sodoma betan Gomorra jemamea jonibo aní bebonbires jato Diossen castiganoxiki.

Jakonmaakinbo jato akanti yoií iká

¹⁶Oinnax itankanwe, pimis yoinabo napo ovejabo raanti keskáakinra en mato raanai. Matora iti jake rono keskabo, jakonmaakaskana onan, itan xotóbo keskaribi, ramiamisti shinanhomabo.

¹⁷Koirameetax itankanwe, matora joni koshiboibabo bokanti jake. Jaton esé ninkati xobo meranxonbora mato rishkinoxikanai.

¹⁸Ea chibanaibo iketianra, joni koshiboiba, itan apobo bebonribi mato bokanti iki. Mato jaskáakanara, jatoyabiakin ja joi ayamaiboribi nokon joi maton jato yoiti iki.

¹⁹Ikaxbi jaskáakin, mato jema koshiboiba bokana, jawemein en jato yoití iki, iamaax jawerakimein en jato ati iki ikibo mato itima iki. Mato yoyo imakanaitianra, Diossenbi mato jaskati yoyo iti shinanbo mato meniti iki.

²⁰Matobimara iti iki ja yoyo ikai, non Papa Diossen Shinanra iti iki ja mato meranoax yoyo iki.

²¹Jaton wetsanbira, jawen wetsabibo jato retemanoxikanai. Jatian papa-baonra jaton bakebo jaskáashokonoxiki. Bakebaonra jaton papaki ramítaanan jato retenoxikanai.

²²Ea chibanaibo iketianra, mato jatí-xonbi omiskin ramianoxikanai; Ikaxbi ja mawatai kamanbi eki koshii jenéya-maibora, kishpinmenoxiki.

²³Jawetianki mato westíora jeman-koxon ramianoxon benakanai, jatianra mato wetsa jeman jabati kati iki. Enra mato pontéshaman yoiái: Ja *Israel main iká jatíbi jemabaon mato iaketa-namabira ja jonin Bake jonoxiki.

²⁴Jatomea onanai jonira, jaonmeax axea joni xewina iti atipanyamake. Jainoax, ja yonoti joniribira, jan yonoai joni xewina iti atipanyamake.

²⁵Jatomea onanai jonira, jaonmeax axea joni keskaresibi iti jake. Jatian ja yonokaatai joniribira, jan yonoai joni keskaresibi iti iki. Ja xobo ibobi Beelzebú akinbo janeyonkana ixonra, jabé ikábokaya abireskanti jake jakon-maakin.^e

Jakikaya noa rakéti

(Lc. 12.2-9)

²⁶Jaskara ikenbi, joniboki rakéyamakanwe. Jishtima jawékibora iikax onantiti jake; joné jawékibobira, tsonbi onanama iti atipanyamake.

²⁷Ja yamé meranxon en mato yoiabo, matonbiribi netenshaman yoiakanwe. Jatian jonéshoko en mato yoiabobiribi, jatíbi jato ninkáamakanwe.

²⁸Ja yora reteaiboki rakéyamakanwe, jabaonra jawekeskaxonbi kaya reteti atipanyamake. Ja kaya betan yorabi jan masá tenetian potatikikaya rakékanwe.

²⁹Kopímashoko ikenbi ikanai iki, westíora koríkishoko binox, rabé isá-shokotonin maroi. Jaskara ikenbira, ja maton papa Dios keenyamaitian, westíorabi mawáti atipanyamake.

³⁰Jatian matokayara, jaweti booki maton maponko jaa iki ixon moa Diossen toponxonabo iki.

³¹Jaskara iken rakéyamakanwe. Maton kopíra, icha isábaon kopí xewina iki.

Jonibo bebomeax

Cristorikiti yoyo iti

(Lc. 12.8-9)

³²Jaweratoboki jonibo bebomeax Criston joni riki ea iki ikai, jatianra earibi ja naikanmea nokon Papa bebomeax; ikon riki jabo nokon jonibo iki ishokonoxiki.

³³Ikaxbi jaweratoboki jonibo bebomeax, eara Criston jonima iki ikai, jatianra earibi ja naikanmea nokon Papa bebomeax, ikon riki jabo nokon jonimabo iki ishokonoxiki.

Jesús kopi jaskarabo iti

(Lc. 12.51-53; 14.26-27)

³⁴Shinanyamakanwe nato main jaabo jato jakon jamai ea joá. Eara jaskai joáma iki. Eara joá iki espada bei.^f

³⁵Ea joá riki, jonibo jaton papakibi sinákanon ikax, ainbobo jaton titakibi sinákanon ikax, baban ewabo jaton benen titakibi sinákanon ikaxbo.

³⁶Jaskara ikaxa, ja maton rawibo ino-xiki, ja maton kikin rarebobi.

³⁷Ja ea noia bebonbires, jaton papa betan jaton tita noiabora, nokon joni iti atipanyamake; ea noia bebonbires, jaton bakebo noiaboribira nokon joni iti atipanyamake.

^e10.25 Beelzebú riki *Satanásen wetsa jane. ^f10.34 Espada riki jakonmananti yoií iká.

³⁸ Jatian, ja masábo tenekashamakin ea chibankin jeneaibora, nokon joni iti atipanyamaribake.

³⁹ Japarikaskin ea jeneaibora, jatíbítian manókanti iki. Ikaxbi ea kopi jaton yora menikaataibora, kishpinmeeno-xikanai.

⁴⁰ Jaweratobaonki, jakonhaxon jaton xobon mato biai, jabaonra moa earibi bike. Jatian jaweratobaonki ea biai, jabaonra jan ea raana Diosribi moa bike.

⁴¹ Ja profeta onanxon jawen xobon jato biabaonra, ja *profeta Diossen meniai jawékiboribi binoxiki. Jatian ja Diossen keena keská akai joni onanxon, jawen xobon jato biaibaonra, Diossenbi menia, ja jakon jonin biai jawékiboribi binoxiki.

⁴² Jainxon jaweratobaonki, kikinماشoko ikenbi nokon joni onanxon, jato onpaxtanishokobires xeamai, jabaonribira, Diossenbi menia jaton biti jawéki binoxiki”, akin jato aká iki.

11 ¹ Jatian jaskarabo jawen chonka rabé jaonmea onannaibo moa onanmakin senenhataan, wetsa jema-baon Jesús kaa iki, Diossen joi yoixon jato onanmaboi.

Jato Bautizantai
Juanman raana bekanabo
(Lc. 7.18-35)

² Jatian cárcel meranxonbi Juanman ninkata iki, *Criston jaskara akaibo. Jaskara ninkáxon, jawen jonibo raana iki,

³ ¿Miarin ja joti yoikatikanai? Iama-xon, ¿Wetsaki non manatikí? akin yokákanon ixon.

⁴ Jatian Jesussen jato yoia iki: “Boxon ja maton jaskara oinnabo itan maton ninkatabo, Juan keshantankanwe.

⁵ Yoitankanwe, benchebaonra moa oinnai, ja nitikomabora moa jakoni niai, ja *lepra isinyabora moa benxoai,

pabebaonra moa ninkatai, mawatabora jiriai, jainoax, ja onitsapishokobora kishpinti jakon joi en jato yoiai.

⁶ Jatian neskarabo en akai oinnax rabé shinanya iamaibora, kikini raro-kanti iki”, akin jato aká iki.

⁷ Jatian moa bokana pekáo, ja Juan yoikin jonibo Jesussen neskáa iki: “¿Jawe oinnikayaki mato jain joni jayamainko kaa iki? ¿Westíora tawa niwen shakonai oinni?

⁸ Jatian jaskati kaama ikaxki ¿Jawe oinnikaya mato kaa iki? ¿Westíora joni kikin jakon chopá sawéya oinni? Matonra onanke, jaskara chopá sawéyabora, apobaon xobo meran ikanai.

⁹ Jatian jaskara ikenki, ¿Jaweaki mato kaa iki? ¿Westíora profeta oinni? Ikon riki, jara westíora *profeta xewina kikin joni iki.

¹⁰ Ja Juan yoiira ikai, wishá meran néskati:

‘Mia kamatianbira, nokon joi boai jonipari en raanai,
mia jan joti bai benxoaxonon ixon’,
iki.

¹¹ Enra mato ikonshaman yoiai, jatíbí joni pikotabora, tsoabi ja jato *bautizantai Juan xewina kikin yamake. Ikaxbi ja Diossen ikinaton ikábo xaran kikin mashoko keská itinakayara, Juan xewina kikin iki.

¹² Ja jato bautizantai Juanman joi yoikin peonontianbira, rama kamanbi ja Diossen ikinaton jakanabo kikin jakonmaakinbi-resbo akana masá tenei ikanai, jaskáaxon keyoti shinanxon jakonma jonibaon aká.

¹³ Ja Juan yamatianbira, jatíbí *profetabaon itan ja esé kirika meran wishakaata joibaon yoia iki, Diossen ikinaton jati nete nokóti.

¹⁴ Ikonhati jisáma ikenbira en mato yoiai: Juanbi riki ja *profeta Elías joti yoikatikanai.^g

¹⁵ Tsoabaonki jakonhakin ninkatai, akanwe ninkákin.

^g 11.14 Ja Mt. 3.4 ikainko oinwe.

¹⁶ ¿Jawekimein en ramatian jonibo yointi iki? Bakebo keskára ikanai. Jabo ikai jabé raenanaibo akí jeman tsamatax, neskatiibo saí iki:

¹⁷ Non quena axonabira, mato ransayamaa iki. Onís bewabaon noa bewakenbira, mato winiamaa iki', ikibo.

¹⁸ Jato bautizanaí Juanra iká iki joáx, piamaí itan xeayamai. Jatian já yoíkana iki, westíora yoshinra jameran jake ixon.

¹⁹ Japekao joá iki ja jonin Bake, jatíbi piái itan xeai, jatian já akanai naxki itan pae xeaitonin yoinkin. Jainxon arí-bakanai, ja kopí yokámisaibo itan ochayabo betanres raenanai akinbo. Ikaxbi, ja non aká jawékibo oinxonresa onan-kanti jake, Diossen onan shinanman non aká”.

Ikonhayamai jonibo yoikin aká

(Lc. 10.13-15)

²⁰ Jatian jainxon icha ratétibo aká oinxonbi, jaton jakonma shinanbo jene-yamakanaitianra, ja jemamea jonibo jato Jesussen neskaákin yoia iki:

²¹ “¿Jawe iresaipanon, ja Corazín betan Betsaida jeman jaa jonibo! Ja matoibaxon en ratéti jawéki akábo, Tiro betan Sidón jemanxon en aká iketianra, moabires jainoa jonibaon jaton jakonma shinanbo akonkin jenea ikeanke. Masá shinankin saweti xaxa chopabo saweax-bora, chiimapo rapokookanabo ikeanke, jaton jakonma shinanbo jenea onanti iti kopí.^h

²² Jakopíra en mato yoiai: Jatón akábo yoixontaanan jato Diossen masá tene-mati nete senenketianra, ja Tiro betan Sidón jemameabo amai bebonbires mato Diossen masá tenemanoxiki.

²³ Jainoax ja Capernaúm jeman jaa jonibo ¿Maton shinannaki matoribi naikan keyánoxiki? Enra mato yoiai:

Matora jainxon masá tenetiainko pota-noxiki. Ja matoibaxon en ratéti jawéki akábokaya Sodoma jemanxon en aká iketianra, ramakamanbi ja Sodoma jemamea jonibo jaréskeanke.ⁱ

²⁴ Jakopíra en mato yoiai: Jatón akábo yoixontaanan jato Diossen masá tene-mati nete nokóketianra, ja Sodoma jonibo amai bebonbires mato Diossen masá tenemati jake”.

Tantimanoxon jato Jesussen chania

(Lc. 10.21-22)

²⁵ “Jatianribira iká iki Jesús neskati yoyo iki: Papá, mia riki nai betan mai Ibo, enra mia rabiai ja onan itan shinanza jonibo nato jawékibo onanma-yamataanan, ja onanma jonishokobores min jato onanmaa kopí.

²⁶ Jaskara min shinan iketianra min jaskáaka iki Papá.

²⁷ Nokon Papanra jatíbi jawéki ea iboamaa iki. Tsonbira ea onanyamake, nokon Papan bichoresa ea onanke. Jaskaribiakinra, tsonbi nokon Papa onanyamake. Enbichoresa onanke, jainxon jaweratoboki en jato onanmai, jabaonribira nokon Papa onanti jake.

²⁸ Jatíbi ja teeti paxkina keskábo itan iwe jawéki papíya keskábo, eki bekanwe, en mato tantimanon.

²⁹ Ja en mato ati yoiai joibo senenhan-kanwe. Eibakeax axekanwe, eara jakon shinanza itan rabikaati shinanboma iki; enresa maton kaya tantimati iki.

³⁰ Ja en mato ati yoiai joibora senen-hati atibires iki. Jara atikomama iki”, akin jato aká iki.

Tantiti netenbi trigo tsekakana

(Mr. 2.23-28; Lc. 6.1-5)

12¹ Iitira, tantiti netenbi Jesús jaonmea onanaiboya trigo wainapobi winota iki. Kakinbi moa

^h **11.21** Ja Corazín betan Betsaida jemanra akonbireskin Jesussen joi yoia iki, itan ja wetsan-koxon aká bebonbires ani ratéti jawékibo aká iki; jaskara oinnibira jainnoa jonibo, jawebi shinan-meeyamakana iki. ⁱ **11.23** Sodoma jemara iká iki jain kikinbires jakonma jonibo jakana.

jawékiakaskin ja jaonmea onanaibaon ja trigobo tsekaxon pikana iki.

²Jaskáakanai oinxonra, *fariseobaon Jesús neskáakin yoikana iki: —Oinwe, ja mionmea onanaibaonra ja tantiti neten atima jawéki akanai —akin.

³Jatian Jesussen jato neskáa iki: —¿Matonki ja westforaakin Davidkan jawen joniboyaxon jawékiakaskin akáni yoií iká yoyo akama iki?

⁴Janra, Dios rabiti xobo meran jikixon, já chibanaiboyaxonbi, ja Dios rakaxonkana pan piá iki. Ja iká iki nin janbi itan jawen jonibaonbi pitima, *sacerdotebaonres ati ikax.

⁵¿Matonkayaki ja tantiti netenbi Dios rabiti xobo meran teetibi, *sacerdotebo ochayamakanai, Moisésen esé meran yoiabio yoyo akama iki?

⁶Enra mato yoiái: Nenora itinke westíora ja Dios rabiti xobo betan senenma bebonbires kikin.

⁷Matonkayaki onanyamaa iki: ‘Ja eara keenyamai maton yoinabo retexontin. Ea keenai riki noibamisti shinanyabicho mato itin’, iki Dios yoyo ika. Ja onanaxa, jakonma akáma jonibo jakonmaakin yoií mato iiyamakeanke.

⁸Ja jonin Bakekaya riki jawerin ja tantiti neten atibo iki ixon mato jan yoiiti —akin jato aká iki.

**Tantiti netenbi Jesussen
westíora isinai benxoaa**

(Mr. 3.1-6; Lc. 6.6-11)

⁹Jainoax kaax, jain iká esé ninkáti xobo meran Jesús jikia iki.

¹⁰Ja xobo meran iká iki, westíora joni meken jirioma. Jatian jaskáaxon já jakonmaakin yoiiti benaibo ixon, Jesús yokákana iki: —¿Tantiti netenbi isinai benxoatiki jakon iki? —akin.

¹¹Jatian Jesussen jato neskaa iki: —¿Matonki, ja maton oveja westíorashoko tantiti netenbi kini meran kake-tian, biamai iki?

¹²Westíora jonikaya riki oveja winoa bebonbires non shinanti. Jaskara kopíra, tantiti netenbi non jakon jawéki ati ramima iki —akin jato aká iki.

¹³Jainxon ja joni yoia iki: —Min meken sananwe —akin. Jaskáa ja jonin sananatianbi benxoax, moa wetsaorikea jawen meken keskaribi jakon baneta iki.

¹⁴Jaskáaketian oinnax, *fariseobobiribi jain tsinkíti xobomeax jokonbaini boax tsinkíkana iki, jaskáaxon Jesús retenoxon shinan akí.

Jaskara Jesús iti yoikani senena

¹⁵Jaskara shinankanaibo onanax, moa jainoax Jesús kaa iki. Kaaitian icha joni já chibani bokana iki. Jainxon icha isinaiboribi, jato Jesussen benxoaa iki.

¹⁶Jaskáaxon jato yoia iki tsoabi keshantima.

¹⁷Ja *profeta Isafassen yoini joibo senenti kopíra jato jaskáa iki. Ja iká iki neskati:

¹⁸“Natoriki nokon yonoti, ja riki en katota, jara

en noike, jaonra ea ikonbiresi raroai.

Jara nokon Shinanya en imanoxiki.

Janra itibi keskati jati jatíbiainoa jonibo jato joi yoinoxiki.

¹⁹Tsobebira já join ianananyama-noxiki.

Jara koshi join iamanoxiki.

Tsonbira jawen joi ninkáyamanoxiki.

²⁰Moa kapota ikenbira ja tawa seke-yamanoxiki.

Koinshokores jokonainbira mecha nokaatima iki, moa

jatíbiainoa jonibo itibi keskati jakanai kaman.^j

²¹Jatíbi jonibora jaon manánoxikanaí”, ikira inike.^k

Jesús jakonmaakin yoikana

(Mr. 3.19-30; Lc. 11.14-23; 12.10)

²²Jaweti jonixonra, westíora joni benche itan yoyo iosma yoshin naikia

^j 12.20 Nato riki ja onitsapishokobo Jesussen jato jenetima yoií iká. ^k 12.21 Is. 42.1-4

Jesússiba bekana iki. Jara Jesussen benxooa iki. Jaskáara moa jakonhakin oinnax, jakoniribi yoyo ika iki.

²³ Jaskara oinnaxa, jatíbi jonibo ikonbiresi ratékana iki. Jaskati ikana iki: “¿Natomarin ja Diossen katota *Davidkan Bake?” ikibo yoyo iki.

²⁴ Jaskákanaitian ninkáxon, fariseobaon jato aká iki: “Nato jonira yoshinbaon koshi Beelzebúkan atipana koshi menia iki, jonibo meranoa yoshinbo jokonhanon ixon”, akin.

²⁵ Jatian jaskara shinankanai onanxon jato Jesussen yoia iki: “Westíora mainbicho jakana jonibora, jatonbi wetsa tsamabo akáx jatobires reteanani keyókanti iki. Westíora jeman jaa jonibo iamax ja xobonbicho jakana jonibora, jatobires ramianani jaax, jaskatiribi keyokanti iki.

²⁶ Jaskáribira, ja *Satanássen jabé yoshin notsínxon pikoti atipanyamake. Jaskaxbira jawen ikinabo betan jakon itima iki.

²⁷ Maton yoiai, enki ja Beezebúkan atipana koshin yoshinbo jokonhai; jatian jaskara ikenki ¿Tson atipana koshi meniaton akanai, ja matomea onanaibaon yoshinbo jokonhakin? Abánon jabaonbi mato yoikin ja maton ea jaskáakin akábo.

²⁸ Ikaxbi ja Diossen Shinanman en yoshinbo jokonhai ikaxa, onanti iti iki ja Diossen ikinaton jati nete moa matoiba nokota.

²⁹ Jaskaribiakin ¿Tsonmein atiki, rekenpari ja koshi joni yatanxon nexaamatianbi jawen xobomea jawékibo yometsoakin? Jaskáaxonresparira yometsoakanti atipanke.

³⁰ Ja ebé rabéyamaibora, eki jakonmaataibo iki. Jatian ea jan wetsabo bikinyamaibora, jan jato onónhakai-bores iki.

³¹ Jakopíra en mato yoiai: Jatíbi ja ocha akanabo itan jakonmai yoyo ikanabora, Diossen jato shinanxontima iki. Ikaxbi ja Diossen Shinanki jakonmai

yoyo ikanabora, Diossen jato ja shinanxonkin jenetima iki.

³² Ja jonin Bakeki jakonmai yoyo ikax ochakanabira, jato Diossen soaxonai. Ikaxbi ja Diossen Shinanki jakonmai yoyo ikax ochakanabira, jawekesaxonbi jato soaxonti atipanyamake, nin jawetianbi.

Jawen bimi oinxonra non jiwi onanai

(Lc. 6.43-45)

³³ Jakon jiwira, jakoniribi bimiai; jatian jakonma jiwi ikaxa, jawen bimiribi jakonma ikai. Jiwira jawen bimibo oinxonres non onanai.

³⁴ Matobo riki, jakonmabo ikax, rono kaita keská jonibo! ¿Jawekesaxonki maton jakon jawékibo yoiti iki jakonmabo ixonbi? Ja maton jointi meran bochoa shinanra, mato yoyo ikaitian kexakan jokonai.

³⁵ Ja jakon joninra, jakon jawékiboresibi yoiai; já meran jakon shinan jaketian. Jatian jakonma joninra, jakonma jawékiboresibi yoiai; jawen shinan jakonmaribi iketian.

³⁶ Jatianra en mato yoiai: Moa jaton aká jawékibo yoixonti nete nokóketianra, jatikaxbi jakonmairesbo yoyo ikabo ikax keshanoxikanai.

³⁷ Ja min joinbira inoxiki, mia jakon baneti iamax mia castigameti”, akin jato aká iki.

Ja oinxon onanti ratéti jawéki oinkaskana

(Mr. 8.12; Lc. 11.29-32)

³⁸ Jatian ja esé onanboyabi *fariseobaon Jesús neskáa iki: —Min ratéti jawéki akaira noa oinkasai maestró —akin.

³⁹ Jaskáakanabi Jesussen jato neskáa iki: —Jakonna jonibo ikax Dios betanbicho iamaibo ixonbira akai, maton ea ja oinxon onantibo yokákin. Ikaxbira en mato axonyamai. Ja oinxon maton onanti riki, ja *profeta Jonás iní keskati ea iketianparires.

⁴⁰Ja Jonás ani yapa meran, kimisha nete itan kimisha yamé iní keskatiribira inoxiki, ja jonin Bake, kimisha nete itan kimisha yaméri mai chicho ikí.

⁴¹Ja ramatian jaa jonibo jaton akábo Diossen yoixonti nete nokóketianra, Nínive joniboribi jain inoxiki, Diossen mato masá tenemanon ikax matoki ramii yoyo iki. Ja Nínive jonibaonra Jonassen joi yoiái ikonhataan, jaton jakonma shinanbo akonkin jenekana iki. Jatian mato xarankaya Jonás iní bebonbires ikenbira maton ikonhayamai.

⁴²Jainoax ja ramatian jaa jonibo jaton akábo Diossen yoixonti nete nokóketianra, ja nete senenainoa apo ainboribi jain inóxiki, Diossen mato masá tenemanon ikax yoyo iki. Jara kikin ochokeaxbi joá iki, onan iketian Salomónman esé ninkati. Jatian mato xarankaya ja Salomón iní bebonbires ikenbira, maton jawen esé ninkáxon-yamai —akin jato aká iki.

Yoshin, ja ipachoainko banéribiai

(Lc. 11.24-26)

⁴³“Westíora yoshinra ikai, moa joni meranoax pikotax, jain joni jaya-mainko kawanhatani, jain tantiti benai. Ikaxbira nokoti atipanyamai.

⁴⁴Jaskáakin nokoyamaxonra shinannai: ‘Ramara ea jainoax pikóyantana xobonko ea karibai’, ixon. Jaskatax joxon oinnara ikai ja joni, xobo jonioma, jakonyoraakin matsóxon, benxoayona keskáshaman.

⁴⁵Jaskara ointaanra karibai, kaxonra kanchis yoshin ja bebonbires jakonma shinaryabo jato beai. Jatian jato iwea beaxa, jatikaxbi ja joni meran weíkanai. Jatianra ja joni, moa ikátiai bebon jakonmabires banetai. Jaskararibira ikanti jake winoti ja ramatian yoitima jonibo”, akin jato aká iki.

Jesussen titayabi jawen wetsabo

(Mr. 3.31-35; Lc. 8.19-21)

⁴⁶Jaskáakin ja joni tsamatabo yoií Jesús iitainbi, jawen tita betan jawen

wetsabo bekana iki. Bexon jemanxonbi manakana iki jabé yoyo ikaskin.

⁴⁷Jatianra wetsan Jesús keshana iki: —Min tita betan min wetsabora, mibé yoyo ikasi beax, jeman charókanke —akin.

⁴⁸Jaskáaketian jan keshana joni neskáa iki: —¿Tsoakayarin nokon tita, itan nokon wetsabo? —akin.

⁴⁹Jaskáataan, jaonmea onannai bo metoanan Jesussen yoia iki: —Natobo riki nokon tita, itan nokon wetsabo.

⁵⁰Jaskara iken, jaweratobaonki ja nokon Papa naikan ikátonin yoiaibo senenhái, jaboaresiki nokon wetsabo, nokon poibo, itan nokon tita —akin jato aká iki.

Banai joniki yoinmeeta esé

(Mr. 4.1-9; Lc. 8.4-8)

13¹Ja netenbiribira, xobomeax pikókaini kaax, ian kexa Jesús yakata iki.

²Jain iketianra, icha joni jaki bea iki. Jaskara ointaanra, kaax Jesús boten nanetax jain nayakaa iki. Jatian ja joni-bobiribi mashinbi ikana iki.

³Jainxonra, meskó jawékikibo yoin-bainxon jato Jesussen icha jawékibo onanmaa iki. Neskáakin jato yoia iki: “Westíora wain teetaira inike bero banai kaai.

⁴Ja banakin masá aaboara, jatíribi berobo bai napon maana iki. Jara basiamabi isábo bexon keyokin pia iki.

⁵Jatíribi berobora makan xaran maana iki. Jain maana berobora basiamai xoxoa iki, mai kextóma iketian.

⁶Ikaxbi moa bari pikókin menoa, jawen taponbo chichó boama ikax, choshia iki.

⁷Jatíribi berobora maana iki, moxa napo. Jara moa anixon, moxabaon mapoanan animayamaa iki.

⁸Ikaxbi jatíribi berobora maana iki, mai jakon ikain. Jabora jakonhirai bimia iki. Westíora nia bimia iki, pacha.

Wetsa nia bimia iki, sokota chonka. Jainoax wetsa nia iká iki, kimisha chonka bimiya.

⁹Tsoabaonki jakonhakin ninkatai, akanwe en mato yoiaibo ninkákin”, akin jato aká iki.

**Bero banaiki yoinmeeta,
esé onankaskin yokákana**

(Mr. 4.10-12; Lc. 8.9-10)

¹⁰Jatian jaonmea onanaibaon patax-bainxon Jesús yokákana iki. Jawekopiki jawetsa jawékiki yoinbainxon jonibo jato eseai ixon.

¹¹Jatian Jesussen jato yoia iki: “Mato-resa en onanmaboai ja Diossen ikinaton jati onanyamakana ikátiaibo. Ikaxbi, wetsabora en onanmayamai.

¹²Jaweratobaonki moa onanna, jabora en bebonbires onanmati jake, kikin-hakin onankana iti kopí. Ikaxbi ja onan-yamabora, jaton onanna jawékibo en shinanbenomati jake, onanyamakanon ixon.

¹³Jaskara kopíra akai en wetsa jawékikibo yoinbainkin jato joi yoikin. Oinxonbi onanyamareskanai kopí itan ninkáxonbi onanyamareskanaitian.

¹⁴Jaskatira ikai ja *profeta Isafassen yoini joibo jatoiba seneni. Jara inike neskati:

‘Ninkáxonbira onanyamaresnoxi-kanai.

Oinxonbira, onanyamaresnoxi-kanai.

¹⁵Nato jonibaon shinanra jakonmaata iki.

Ninkákashamaira papókanai.

Oinkashamaira betíkanai.

Jaskáaxon onantaanankaya jaton jakonma shinanbo

jeneax eki bekanketian en jato kishpinmati ikenbi’, ikira iká iki.¹

¹⁶Ikaxbi matora Diossen raroshaman imake, maton beronbi oinnai, itan maton pabíkininbi ninkatai iken.

¹⁷Ikonshamanra en mato yoiai: Icha *profetabo itan icha jakon jonibora, ja maton oinni iitaibo oinkaskana iki, ikaxbi oinyamakana iki. Ja maton rama ninkati iitaiboribi ninkákaskana iki, ikaxbi ninkáyamakana iki.

**Bero banaaki yoinmeeta esé,
jato Jesussen onantiakin yoia**

(Mr. 4.13-20; Lc. 8.11-15)

¹⁸Rama ninkákanwe, ja bero banaaki yoinmeeta esé en mato onantiakin yoinon.

¹⁹Ja Diossen joi ninkáxonbi onan-yamaresaibora, yoshinman joxon ja ninkákana joibo jato shinanbenomai. Jaskarabo riki ja bai napo bero maanna iní keskabo.

²⁰Ja makan xaran bero maanna iní riki, Diossen joi ninkáxon, keenshamankin ikonhaibo yoií iká.

²¹Ikaxbira, jawen taponbo chichóshaman kaama ikax, basi iamakanai. Jabaonra tanakaatibo joketian, itan Diossen joi kopi jakonmaaxon masá tenemakanabo, teneyamakanai.

²²Ja moxa napo bero maana iní riki, moa Diossen joi ninkataxbi, nato netemea jawékibo ayorakin shinanni, jaskatax icha koríkiatires shinannaibo yoií iká. Jatíbi jaskara jawékibaonra ja Diossen joi ninkatabo jato shinanbenomai, jatian moa Diossen tee akin jenekanai.

²³Ikaxbi ja mai jakon ikain bero maana iní riki, Diossen joi ninkáxon moa kikin-hakin onanabo yoií iká. Jaboresa ikai jakoni bimii, ja westíora nia jiwi-bicho, pacha bimia, sokota chonka bimia, jainoax kimisha chonkabo bimiabo iní keskati”, akin jato yoia iki.

**Trigo betan cizaña
xobiki yoinmeeta esé**

²⁴Jainxon wetsa jawékiki yoinmeeta esé jato Jesussen yoiribia iki: “Diossen

¹13.15 Is. 6.9-10

ikinaton jati riki, westíora jonin jawen wainko trigo banaa iní keska.

²⁵ Jatíbi jonibo moa oxakana ikenra, jawen rawí joxon ja *cizaña janeya xobi, trigo banaainkoribi banaa iki. Jaskáabaini moa kaa iki.

²⁶ Jatian ja trigoribi moa aniax botoe-taitian, *cizañaribi xoxoa merakana iki.

²⁷ Jaskáketian, ja teetaibo wai iboiba bokana iki keshani. Boxon yoikana iki: 'Íbó, jakon berobobichores min banayantanabiki ¿Jawekeskatax ja *cizañaribi xoxoa?' akin akana iki.

²⁸ Jaskáakana, ja wai Ibon jato yoia iki: 'Westíora nokon rawikan aká riki', akin. Jatian ja teetaibaon yokata iki: '¿Ja *cizaña non mexaxontinki mia keenai?' akin.

²⁹ Jatian jato yoia iki: 'Ayamakanwe, ja cizaña mexakinra, maton trigoribi mexanake.

³⁰ Ibanon, ja trigo tsekati nete senenai kaman, jabébipari anii. Jatianra ja tsekai teetaibo raankin en yoiti iki, ja cizañapari taxtexon tsamankanti jainoa menonoxon. Japekáopari ja trigo tsekaxon jain benxoati xobonko maton tsamanti iki' ", akin jato aká iki.

Mostaza beroki yoinmeeta esé

(Mr. 4.30-32; Lc. 13.18-19)

³¹ "Jainxon wetsa jawékiki yoinkin jato Jesussen aríbaa iki neskáakin: Diossen ikinaton jati riki, westíora jonin jawen wainko mostaza bero banaa keská.

³² Ja bero riki, wetsa berobo winoa kikin beshéshokaira. Ikaxbi, jawetianki moa aniai, jara ikai ja wainkonía wetsa banábo xewina ani ikí. Jatian moa jaskati aniketianra, jatíbi noyai yoinabo bexon, jawen poyanman naakanai", akin jato aká iki.

Levaduraki yoinmeeta esé

(Lc. 13.20-21)

³³ Jainxon wetsa jawékiki yoinkin jato Jesussen aríbaa iki neskáakin:

"Ja Diossen ikinaton jati riki, westíora ainbaon, kimisha ani wea harinaya *levadura meskoa, paeax jatiobi soo ikai keská", akin.

Profetanin yoini joi senena

(Mr. 4.33-34)

³⁴ Jatíbi nato jawékiboki yoinbainkira jato Jesussen esea iki. Jaskáaxonresa jato esekatitai.

³⁵ Jara iká iki ja *profeta yoyo ini joi senenti kopí. Ja inike neskati:

"Jawekiki yoinmeeta esébora en jato

yoinoxiki.

Diossen nete jonianontianbi, tson onanama

jawékibora en jato onanmanoxiki", iki.

Cizañaki yoinmeeta esé

Jesussen onantiakin yoia

³⁶ Jaskáakin jonibo yoitaanan, moa Jesús xobon kaa iki. Jainoara jaonmea onanaibaon yokákana iki, ja wainko cizaña xoxoaki jawe yoi iká iki ixon.

³⁷ Jatian Jesussen jato yoia iki: "Ja jakon bero jan banai joni riki, ja jonin Bake.

³⁸ Ja wai riki, nato nete yoi iká. Ja jakonshaman berobo riki, Diossen ikinaton jaa jonibo yoi iká. Jatian ja *cizaña riki, *Satanássen jonibo yoi iká.

³⁹ Jatian ja nokon rawí jan *cizaña banaa riki, yoshinbaon koshi. Ja trigo tsekakanti riki, nato nete senenti yoi iká. Jatian ja trigo tsekai teetaibo riki, ángelbo yoi iká.

⁴⁰ Ja *cizaña taxtexon tsamanhanan menoti keskáribira inoxiki, moa nato nete senenketian.

⁴¹ Ja jonin Bakenra, jawen ángelbo raannoxiki, jawen ikinna jonibo xaranmea, jatíbi ja wetsabo ochamaibo itan jakonma akai jonibo, jato tsinkinon ixon.

⁴² Jaskáaxonra, chii tiritai xanken meran jato potanoxikanai. Jainra

inoxikanai, masá tenei, xeta kerox aki winii.

⁴³ Jatian, jakon aká jonibobiribira, jawen Papan jato ikinna netemeax, bari keskati penénoxikanai. Tsoabaonki jakonhakin ninkatai akanwe ninkákin ja en mato yoiabo.

Kopí jawékibo jonekanaki yoinmeeta esé

⁴⁴ Diossen ikinaton jati riki, westfóra mainko kopí jawékibo jonekana keská. Westfóra joninra ja kopí jawékibo meraxon, jainbi jakiribi joneribia iki. Jaskáabaini kikin raroshaman kaax, jawen jatíbi jayata jawékibo maroa iki. Jaskákirani joxon jatiobi ja mai marokin bia iki.

Perlaki yoinmeeta esé

⁴⁵ Ja Diossen ikinaton jati riki, jan teetai ikax westfóra joni perlanin keeni maronoxon benai kawantanai keská.

⁴⁶ Jatian iikin, westfóra perla kikin icha kopía merax; jawen jatíbi jawékibo kaax keyo maroa iki. Jaskáaxon, ja perla marokin bia iki.

Ani rikaki yoinmeeta esé

⁴⁷ Jainoax, Diossen ikinaton jatiribi riki, ani rika jenenko nepóxon, meskó yapabo bití keskaribi.

⁴⁸ Ja ani rika meran moa yapa icha weiketianra, ja yapan teetaibaon, mashiori boxon mapémakanai jainxon katónoxon. Ja jakon yapabo akanai tasakan napókin, jatian ja jakonma yapabobiribi potakanai.

⁴⁹ Jaskararibira inoxiki moa nete senenketian. Ángelbora benoxiki, jakonma jonibo xaranmea, jakon jonibo kátoti.

⁵⁰ Ja jakonma jonibora, chii tiritai xanken meran jato potanoxikanai. Jainra inoxikanai, masá tenei, xeta kerox aki winii”, akin jato aká iki.

Bená jawéki itan moatian jawékibo

⁵¹ Jaskáatanan jato Jesussen yokata iki: —¿Jatíbi nato jawékiboki maton

kikinhakin ninkata? —akin. Jatianra jabaon yoia iki: —Nonra ninkáke Ibó —akin.

⁵² Jatian jato Jesussen yoiribia iki: —Jawetianki westfóra esé onan jonin, Diossen ikinaton jati kikhakin onanai, jatianra ja joni ikai, westfóra jonin jawen xobo meranoa, moatian jawékibo itan bená jawékibo benxoa iikinbi jokonhai keská ikí —akin jato aká iki.

Nazaret jemanko Jesús kaa

(Mr. 6.1-6; Lc. 4.16-30)

⁵³ Jaskáakin jato jawékiki yoinmeeta esébo yoikin senenhataan, moa Jesús jainoax kaa iki.

⁵⁴ Kaax jawen jemanko nokota iki. Jainxonra ja esé ninkati xobo meranxon jato axeakin peoribia iki. Jato jaskaitianra ikonbiresi jonibo ratékana iki. Jaskati ikana iki: —¿Jaweranoa jaskara onan shinanbo naton biarín? ¿Jawekeskaxonki ratéti jawékiboribi akai?

⁵⁵ Natora carpinteron bakeres iki. Jawen tita iki María. Jawen wetsabo iki, Jacobo, José, Simón jainoax Judas.

⁵⁶ Jawen poiboribi iki neno nooxaran jakanabo, ¿Jatian jawekeskarainoax jaskaraton axea itiki? —ikibo ikana iki.

⁵⁷ Jaskatax, já ikonhakashamaibo ikana iki. Ikaxbi Jessusen jato yoia iki: —Westfóra *profetara jatíbiainxon jakonhakanai. Ikaxbi, jawen jemanxonbi, itan jawen rarebobaonra ayamai —akin jato aká iki.

⁵⁸ Jatian tsonbi já ikonhayamakanaitian, ichashaman ratéti jawékibo jainxon ayamaa iki.

Jato bautizanai Juan retekana

(Mr. 6.14-29; Lc. 9.7-9)

14 ¹ Jatian Galilea mainmea apo inontianra, Herodesnin ninkata iki ja Jesús yoií ikanaibo.

² Jaskarabo ninkáxon, jawen jonibo yoia iki: “Ja jonira jato *bautizanai Juan iki; moa jiriribia, jakopíra, ratéti jawékibo atipana koshia iki”, akin.

³Herodesninra iká iki, jato bautizanai Juan jato yatamaxon, cárcel meran jato niamaa, jawen wetsa felipen awin Herodías kopí.

⁴Juanmanra akátiai Herodes yoikin: “Ja min wetsan awinra, jawekeskaxonbi min awinhati atipanyamake”, akin.^m

⁵Jaskáara, Juan retakasibi Herodes joniboki raketa iki, jatíxonbi ja Juan *profeta shinankanai iketian.

⁶Jaskara iitainbira, Herodesnin jawen pikóni baritia senenhaxon fiestaaka iki. Jatianra ja chania beabo bebo-meax, Herodiassen xontako ransaa iki. Jaskati ransaara iká iki Herodesnin keenshaman.

⁷Jaskákinra jawen joi akonkin senenhanoxon ja xontako yoia iki, jawe inonbi-res yokáketian meniti.

⁸Jatian jawen titan eseara, ja xontakonin aká iki Herodes neskáakin: —Jato bautizanai Juanman mapo, raton axon ea meniwe —akin.

⁹Jaskáara apo Herodesnin akonbi-reskin masá shinanna iki. Ikaxbi ja chania beábaon ninkánonbiora yoia ixon, ja xontakonin yokata jawéki meniti jato yoia iki.

¹⁰Jatian jato jaskáakin yoia boxon, jawen yonotibaon cárcel meranoabi Juan textekana iki.

¹¹Jaskáaxon ja mapo raton naneanan boxon ja xontako menikana iki. Jatian janbiribi jawen tita tekikin menia iki.

¹²Jaskáakana pekáo, ja Juanmamea onannaibo bekana iki. Bexon, moa jawen yora bokana iki, boxon miinkana iki. Jaskáabaini boxon Jesús keshan-kana iki.

Jesussen icha joni pimaa

(Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

¹³Jatian Juan jaskáakana ninkatax, Jesús jabicho boten nanékaini, tsoabi yamanko kaa iki. Ikaxbi moa Jesús kaai

onanax, ja jeman iká jonibo ja chibani mainbi bokana iki.

¹⁴Jatian moa botemeax pakéxon Jesussen oinna iki, kikinshaman joni icha jain tsamákana. Jaskákana oinxonra, jato noibaa iki. Jaskáaxon, ja isinai bokanabo jato benxoa iki.

¹⁵Jatian moa yantainraitian, jaonmea onanaibaon nokobainxon yoikana iki: —Moara yantányora iki, ja jonibo moa jato raanwe, nenora jawebi yamake. Abátankanon jemanko boxon, jawékiati maroxon jawékiakin —akin akana iki.

¹⁶Jaskáakana Jesussen jato yoia iki: —Jabora bokanti yamake, matonbikaya jato jawékiamakanwe —akin.

¹⁷Jatian jaonmea onanaibaon neskáaka iki: —Noara neno pichika pan betan rabé yapayashokores iki —akin.

¹⁸Jatian Jesussen jato yoia iki: —Ea neri bexonkanwe —akin.

¹⁹Jaskáaxon ja joni icha pastonbi yakákanti jato yoia. Jato jaskáataanan, ja pichika pan betan rabé yapa bixon, bochiki ointaan Dios iráke aka iki. Jaskáa pekáo, pan pakexpakeanan, jaonmea onannaibo menipakea iki; jatian jabaonbiribi, tekikin jonibo menia iki.

²⁰Jara jatíxonbi pikana iki, kikini potónon kaman. Jatian ja pakex texeabo tsinkíkanara baneta iki, chonka rabé tasá bocho.

²¹Jatian jan piábo ikana iki, pichika waranka jonibobira. Tsonbi ainboboyabi bakebo toponama ikaxbi.

²²Jaskáa pekáo, jaonmea onannaibo Jesussen yoia iki, jatopari boten nané-baini moa ian keiba bokanti, janpari ja joni icha raanai kaman.

²³Jaskáakin moa joni icha raana pekáo, Jesúsbiribi jabicho ani mananman kaa iki jainxon orani. Jatian moa yamékenbi jabicho jain iká iki.

²⁴Jaskatai kamanbiribi ja bote moa kikin napon kaa iká iki. Jatianra

^m 14.4 Moisésen esekanra yoia iká iki, jaton wetsan awinbi bichinxon awinhata. Lv. 18.16; 20.21

Jene besenen niax Jesús joai.

bokanaikirikeax bei, niwe koshi jatoki tsakata iki, jaskákin ja bote, bechonman oken boanbekona iki.

²⁵ Jatian moa nete xabáti ochóma, jene besenen niax, Jesús jatokiriti kaa iki.

²⁶ Jaskati jene besenen niax joaitian oinnax, jaonmea onannaibo kikini ratetax: —Yoshin riki —iki saa ikana iki.

²⁷ Jaskákanainbi jato Jesussen yoia iki: —¡Jaskáyamanawe! Ea riki, raké-yamanawe —akin.

²⁸ Jaskataitian Pedron aká iki: —Ibó, ikon miakon ixon, ea jenen niax miiba katiakin ea kamashokowe —akin.

²⁹ Jaskáketian Jesussen aká iki: —Jokayata —akin. Jaskáa Pedro, ja botemeax pakétaanan, jenenbi niax Jesús kiriti kaa iki.

³⁰ Ikaxbira, niwe koshiora iketian oinnax, raketa iki. Jaskatira jatianbi jene meran jikipakekaina iki. Ja moa jikipakekainira iká iki: —Ibó, ea biwé —iki saí iki.

³¹ Jaskataitian, Jesussen ponyaman yatantaanan bixon yoia iki: —¿Jawekopíki mia rabé shinanya iká? Miara eki kikini koshiana iki, joní —akin.

³² Jaskatax moa jatoribi boten nanéketian, niweribi moa nesea iki.

³³ Jaskáketianra, ja botin ikábaon, já bebon chirankootanan: —Ikon riki mia Diossen Bake —akin Jesús rabi-kana iki.

**Genesaret jemankoxon,
isinaibo Jesussen benxoa**

(Mr. 6.53-56)

³⁴ Jaskatax moa ian shitabaini boax, Genesaret jemanko nokókana iki.

³⁵ Jain nokóketianra, jainoa jonibaon Jesús onanxon, jatíbiain jato keshan-kana iki. Jaskara ninkáxonra, isinaibo Jesúsiba bekana iki.

³⁶ Jatianra yoikana iki, jawen perakooti kebítanibires jato tii amati. Jaskáketian jato amaara, jan tii akabo jatikaxbi benxokana iki.

Jaskaraton joni jakonmabires imai

(Mr. 7.1-23)

15 ¹ Jawetii *fariseoboyabi esé onanbora ikana iki Jerusalénhainoax bekana, jabaonra nokobainxon Jesús yokákana iki:

² —¿Jawekopíki ja mionmea onanibaon non rekenbaon axé senenhayamakanai? ¿Jawekopikayaki jawékiakamatianbi mechokiyamakanai? —akin.

³ Jaskáakana, Jesussen jato neskaa iki: —¿Jatian jawekopíki matonribi, ja

maton rekenbaon axéres senenhakin Diossen esé senenhayamai?

⁴Diossenra yoia iki: 'Min papa betan min tita joi senenhaxonwe. Jainoax, jaweratoboki, jawen aniboki jakonmai yoyo ikai, jabora retékanti jake', akin.ⁿ

⁵Ikaxbi matonbiribi yoiai: Westíora joninronki jawen papa betan jawen tita yoiti jake: 'Enra mia akinti atipanya-make, jatíbi nokon jawékibo moa Dios menia ixon', akin.

⁶Jatian jaskáakin yoia ixonki, ja jonin jawen papa betan jawen tita moa akin-tima iki, ixon. Jatian jaskáakin ja maton rekenbaon yoini joibores chibankinra, ja senenhati joi Diossen yoiabo moa jawemabiakin maton shinannai.

⁷Mato riki ikon keskati ikaibo. Itixbira inike ja profeta Isaías mato yoi neskati:

⁸'Nato jonibaonra, jaton yoyo ikatoninres ea rabiai. Ikaxbi jaton shinanra eaakin shinanti ochóbires ikanai.

⁹Jonibaon yoia eséres jato axeaiبو ixonra, yankabires ea rabikanai', iki —akin jato aká iki.^o

¹⁰Jaskáa pekáo, jonibo kenataan jato Jesussen yoia iki: —Ninkáshaman-kanwe, maton onannon.

¹¹Ja non jawékiaitoninra ayamai joni jakonma imakin. Ja kexakameax, jakonma joibo jokonaitioninra, akai joni jakonmabires imakin —akin.

¹²Jaskaketian jaonmea onanaibaon, pataxbainxon Jesús yokákana iki: —¿Minki onanna, min jato jaskáakin yoiketian *fariseobo kikini sinata? —akin.

¹³Jaskáakana jato Jesussen yoia iki: —Jawerato jiwiki, nokon papa Dios naikan ikátonin banaama iki, jara taponyabi jato mexanoxiki.

¹⁴Jaskara iken jato oinreskanwe, jabora, jabé benche ikinaiبو iki. Jatian benche ixonbi jabé benche iokasi iitira, rabekaxbi xanken meran pakébekonti jake —akin jato aká iki.

¹⁵Jaskáketian Pedron aká iki: —Ja min jato yoikin ataipari noa onantiakin yoiwe —akin.

¹⁶Jatian Jesussen jato neskáaka iki: —¿Matonribikayaki ninkákaskinyamai?

¹⁷¿Matonki onanyamaa ja non jawékiaakabo non poko meran boax, moa ori jokonai?

¹⁸Ikaxbi ja kexakameax pikotai joibo riki, jonin shinan meran ikábo. Ja riki jan joni jakonma imai.

¹⁹Ja jonin shinan meranoaxkaya ikai-betin neskara jakonma atibo pikoti: Retemisti, wanoya itan benoya ixonbi wetsa betan yoranti, atima betanbires yoranti, yometstoti, jansoti itan jakonmanin yoinmistibo.

²⁰Nato jawékibo riki jan joni jakonmabires imaibo. Ikaxbi ja mechokii-xonmabi jawékiaitoninra, jato jakonma imayamai —akin jato aká iki.

Judíoma ainbaon

Jesús ikonhaa

(Mr. 7.24-30)

²¹Jaskáatanan, moa jainoaxbi Tiro betan Sidón janeya main Jesús kaa iki.

²²Jatian jain ikenra, westíora cananea ainbo, Jesús akí neskati joo iikirani joá iki: —Ibó, mia riki *Davidkan Bake, noibataan ea akinwe, nokon bake ainbaonra masábires teneai, yoshin naikia ixon —iki.^p

²³Ikaxbi, Jesussen jawebi yoiamaa iki. Jatianra, jaonmea onanaibaon noko-bainxon yoia iki: —Nato ainbora noa chibani joo iikirani noo pekao joái, moa katanon ixon yoiwe —akin.

²⁴Jaskáa, Jesussen jato yoia iki: —Diossenra ea raana iki; *israelitabopari jato akinti, oveja manota keskábo ikanaitian —akin.

²⁵Ikaxbi ja ainbo, já bebon joáx chirankootoshitax: —Ea akinwe Ibó —iki itoshia iki.

ⁿ 15.4 Ex. 20.12; 21.17 ^o 15.9 Is. 29.13 ^p 15.22 Judíobaonra akonbireskin ja judíomabo omiskatikanai.

²⁶ Jaskatoshiketian: —Jakonma riki bakebo piti bichinxon, ochítibo non meninaanti —akin Jesussen aká iki.

²⁷ Jatian ja ainbaonbiribi yoia iki: —Ikon riki Ibó jaskara; ikaxbira, jawen ibo metinina piti tsosáshokobo mesa-meax maana akai iki, ochitinin piri-bakin —akin.

²⁸ Jaskáaketian Jesussen yoia iki: —Ainbó, miara eki ikoni koshike, min ea yokata jawékira en mia axonai —akin. Jaskáakin Jesussen yoiatianbi, jawen bake ainbo moa benxoa iki.

Icha isinaibo Jesussen benxoa

²⁹ Jaskáatanan, moa jainoax tekíkaini kaax, Galilea ian kexa Jesús nokota iki. Jain nokotaxa, mapébaini kaax, manan maxkaten yakata iki.

³⁰ Jain iketianra, jaki joni icha tsinkita iki. Ja nitikomabo, benchebo, yoyo iosmabo, poyáankomabo, itan icha meskoti isinaibo iwei beax. Boxonra Jesús bebon akana iki. Jatianra jan jato benxoa-pakea iki.

³¹ Jato benxoara, ja yoyo iosmabo moa yoyo ika iki, ja poyáankomabo moa benxoa iki, nitikomabo moa jakoni nia iki, benchebaonribi moa oinna iki. Jaskara oinnaxa, jonibo kikini ratékana iki. Jaskáxonra rabikana iki ja israeli-tabaan Dios.

Jesussen joni icha jawékiamaa

(Mr. 8.1-10)

³² Jatian Jesussen jaonmea onannaibo kenaxon yoia iki: —Nato jonibora en jato noibai, moa kimisha neteyora neno ebé ikax, ja jawékiatioma ikanaitian. Pimaamabira en jato raankashamai. Jaskarabi en jato raanabira, bain boí paxnakanti iki —akin.

³³ Jatian jaonmea onanaibaon yoikana iki: —¿Jaweranoaki non jawékiati bitiki, nato jatí icha joni non jato pimati? Nenora jema yamake —akin akana iki.

³⁴ Jatian Jesussen jato yokata iki: —¿Matoki jaweti panya iki? —akin. —Kanchis panra jake. Jainoax jaweti yapashokoribi —akin akana iki jawen jonibaon.

³⁵ Jaskáaxon ja joni icha Jesussen yoia iki mainbi yakákanti.

³⁶ Jainxonra, ja kanchis pan betan yapabo bitaanen, Dios iráke aka iki. Jaskáaxonra, ja panyabi yapabo pakex-pakeanan jaonmea onannaibo jato menipakea iki. Jatian jabaonbiribi tekikin jonibo menikana iki.

³⁷ Jara jatíxonbi potónon kaman pikana iki. Ja pakexbo texeketian tsinkikanara baneta iki, kanchis tasápari.

³⁸ Jatian jan piabora ikana iki, chosko waranka jonibobira, ainboyabi bakebo toponkanama ikaxbi.

³⁹ Jatian jaskáa pekáora, ja jonibo raankin senenhataanen, Jesús biribi moa boten nanetaanan, Magadán main kaa iki.

Ja oinxon onanti Jesús yokákana

(Mr. 8.11-13; Lc. 12.54-56)

16 ¹ Jatianra, *fariseoboyabi saduceobo Jesús oinni bokana iki. Boxonra, jakonmain pakémati shinanya ixon, Diossen raanakon ixon, ja oinxon onankanti jato oinmati yokákana iki.

² Ikaxbi Jesussen jato yoia iki: “Matora ikai yantanpake nai oinxon oinna jakonshaman iketian, ‘ramara moa oi beyamai iki’.

³ Jatian yamékiri, nai oinna koin kextó iketian mato iribai, ‘ramara oi beai’, iki. Jaskáakin ja nai oinxonres, nete jaskara ikaibo onanai ixonbiki, ¿Jawekopíki, ja rama en akai jawékibo oinxonbi maton onanyamaresai?

⁴ Jakonma itan yoitima jonibo ixonra akai ja oinxon onanti anon ixon maton ea yokákin. Ikaxbira en mato oinnakasai, ja *profeta Jonás winóni keskábi-chores”, akin jato aká iki. Jato jaskáakin yoitaanan, moa jato potabaini kaa iki.”

Fariseobaon levadura

(Mr. 8.14-21)

⁵ Jatian ja ian keiba shitati boira, jaonmea onannaibo panman shinan-benobainkana iki.

⁶ Jatianra Jesussen jato yoia iki: —Ointanikanwe, ja *fariseoboyabi *saduceobaon, *levadurakira mato koiranmeeti jake —akin.

⁷ Jato jaskáakara, jaonmea onannaibo ikana iki: —Non pan beyamaketianra ake noa jaskáakin yoikin —ikibo.

⁸ Jaskákanai onantaanan, jato Jesussen yoia iki: —¿Jawekopíki pan yamaketian, mato jashoko yoií itiai? Eki kikini koshiana jonibo riki mato.

⁹ ¿Ramakamanbiki maton onanyamaa? ¿Ja pichika waranka joni, pichika panribi en jato pimanontianki, jaweti tasá bocho maton tsinkiantana iki ixon maton shinanyamai?

¹⁰ Jainoax ¿Ja kanchis pan, en chosko waranka joni jato pimanontian, jatí tasá bocho tsinkiantanaki, moa maton shinanyamaribiai?

¹¹ ¿Jawekopíkayaki maton onanyamaresai? Pan yoiira iamake ea jaskati. Ja fariseobo betan *saduceobaon *levadurakikaya koirameekanwe —akin jato aká iki.

¹² Jatianpari onankana iki, jayá pan ati levaduraki koirameekanti yoiima Jesús iwana. Ja iká iki, fariseobo betan *saduceobaon jakonma eséki koiranmeeti jato yoikin jato aká.

Jesús iki Cristo ixon Pedron yoia

(Mr. 8.27-30; Lc. 9.18-21)

¹³ Jatian ja Filipo main iká Cesareanko moa nokóxon, Jesussen jaonmea onannaibo yokata iki: —¿Ja jonin Bakeki tosoa iki ixon jonibaon shinannai? —akin.

¹⁴ Jatian jawen jonibaon yoia iki: —Jatíribibaonra shinannai, mia jato *bautizanai Juan. Wetsabaonra shinannai, mia Elías. Jainxonribira

shinankanai, mia *profeta Jeremías, iamax wetsa *profetabo —akin akana iki.

¹⁵ Jaskáakana —¿Jatian matonbiribiki, ea tosoa shinannai? —akin jato aká iki.

¹⁶ Jatian Pedron yoia iki: —Mia riki *Cristo, ja jiria Diossen bake —akin.

¹⁷ Jaskáa Jesussen yoia iki: —Diossenra mia raroshaman imake, Jonassen bake Pedro, natora minbi onanama iki. Ja naikan iká nokon Papa Diossenbira mia onanmake.

¹⁸ Jatian enbiribira mia yoiiai, mia riki Pedro; ja iki shanka iki iká. Ja nato shankakira nokon joni itibo en jato tsinkinoxiki. Jara mawakan atipana koshinbi, jawekeskaxonbi ras atima iki.

¹⁹ Diossen ikinaton jati nete kepenti koshira en mia meniai. Ja nato mainxon min atima yoiabora, naikanxonribi Diossenribi atima yoiiai. Jatian ja nato mainxon min ati yoiaboribira, Diossenribi ati yoiiai itiki —akin aká iki.

²⁰ Jaskátaanan jaonmea onannaibo Jesussen yoia iki; ja riki Cristo akin tsoabi jato keshantima.

Jawen mawáti jato Jesussen yoia

(Mr. 8.31—9.1; Lc. 9.22-27)

²¹ Jainxonra peokin jaonmea onannaibo Jesussen yoia iki, ja Jerusalén-hain kaketian, judíobaon joni koshibo, itan *sacerdotebaon koshibaon, jainoax ja esé onan jonibaon, kikhakin masá tenemakantibo. Jainxonra ea retékanti jake, ikaxbira kimisha nete itin ea jiriribiti iki, akin.

²² Jatianra Pedron okeshoko bibainxon: —Miara jaskara winóti atipanyamake Ibó; Diossen mia jaskámayamabanon —akin aká iki.

²³ Jaskáketianra, Jesussen bechiakainxon Pedro neskáa iki: —Nenoax katanwe *Satanás. Miara ea jakonmain pakémakasires iki. Diossen keenai jawékibo atira min shinanyamai, jonibo keenai atiresa min shinannai —akin aká iki.

²⁴ Japekao, Jesussen jaonmea onannaibo yoia iki: —Ja nokon joni itin keenaibora, jaton keena keskáres akí jenéti iki. Ea kopi masá teneti jawemabi ixon, ea chibankanwe.

²⁵ Ja jakonshamare jatín keenaibora, moa jatíbi manóke. Ikaxbi, ea kopi meni-kaataibaonra, jakon jati nokokanti jake.

²⁶ ¿Jakonmein iti iki, nato netemea jawékibo kaiaa ikátiibi, jati neteoma joni iká? Iamaxon ¿Jawen kaya kishpinti kopímein, jawetiishaman jonin kopíatiki?

²⁷ Ja jonin Bakera jonoxiki, jawen Papan koshi shinanya itan jawen ángel-boya. Joxonra ja tee akana betan senen-ribi jaton biti jawékibo jato menipake-noxiki.

²⁸ Ikonshamanra en mato yoiai, jatíribi ja neno itinabora mawáyamanoxi-kanai, ja jonin Baken ikinaton jawen jonibo jakana oinnai kamanpari —akin jato aká iki.

Jesús wetsaresibia
(Mr. 9.2-13; Lc. 9.28-36)

17 ¹ Sokota nete pekáora, Pedro, Jacobo jainoax Jacobonin wetsa Juan, jato Jesussen manan keyá ikain boá iki.

² Jain ikaxa, jato behomeax Jesús wetsaresibia iki. Jawen bemananra iká iki bari keska pené. Jatian jawen chopabiribira iká iki, kikinbires joxo ikax, joé keska penébires.

³ Moa jaskáketian oinkana iká iki, Moisés betan Elías Jesús betan yoyo iki.

⁴ Jatian Pedron Jesús yoia iki: —Ibó, jakonhira riki noa neno iká. Mia keenketianra, en kimisha peota atiki; westíora itiki mina; wetsa Moiséssena; jainoax wetsa iti iki, Elíasna —akin aká iki.

⁵ Jaskáakinbo yoi Pedro itainbi, nai koin penébirestonin, jato mapotoshita iki. Jatian ja koin meranoax: “Nato riki nokon noi Bake, jaonra ea ikonbiresi raroai, jawen joi senenhaxonkanwe”, iki yoyo ikaitian ninkákana iki.

⁶ Jaskataitian ninkatax, jaonmea onannaibo ikonbiresi raketi chirankootaan mainbi bekepikana iki.

⁷ Jatianra pataxbainxon jato Jesussen tii aka iki. Jainxon jato yoia iki: —Weníkanwe, rakéyamakanwe —akin.

⁸ Jato jaskáketian oinkana iká iki moa Jesúsicho itina.

⁹ Jatian moa mananmameax ipakekin, jato Jesussen yoia iki: —Ja maton oinnabo, ja jonin Bake mawatax jiriai kamanpari tsoabi yoiamakanwe —akin.

¹⁰ Jato jaskáketian jaonmea onannaibo Jesús yokákana iki: —¿Jawekopíki ja esé onanbaon yoiai, *profeta Elíasparira joti jake iki ixon? —akin.

¹¹ Jatian Jesussen jato yoia iki: —Ikon riki. Elíasparira joti jake, janpari jatíbi jawéki benxoati kopí.

¹² Ikaxbi enra mato yoiai, Elíassa moa jonike. Jokenbira, onanyamaxon jaton keena keskáres akana iki. Jaskatiribira inoxiki, ja jonin Bake, masá memakana onitsapiti —akin jato aká iki.

¹³ Jato jaskáketian, jaonmea onannaibo onanna iki, ja jato bautizana Juan yoiin jato Jesussen aká.

Westíora bake yoshin naikia
Jesussen benxoaa
(Mr. 9.14-29; Lc. 9.37-43)

¹⁴ Jatian ja jonibo ikainko moa nokókanketian, westíora joni Jesúsiki joáx, ja bebon chirankootoshixon yoia iki:

¹⁵ —Nokon bake noibataan ea akinxonwe, Ibó. Beyóskinra masábires tenei. Ichaira chiiki moa pakéke. Jainxon, ichakinribira jene tsakake.

¹⁶ Mionmea onannaibo en bexonabira, jabaon benxoati atipanyamakanke —akin aká iki.

¹⁷ Jaskáa, Jesussen jato yoia iki: —Dioski koshiti maxkata itan jakonmabo riki mato. ¿Eahomaxonki maton jawebi atipanyamaa? ¿Jawetian mato jaskaraton axetikayarin? Neri ja bake ea bexonkanwe —akin jato aká iki.

¹⁸ Jatian bexonkana, ja bake meran iká yoshin notsínxon Jesussen pikoa iki. Jaskáatianbi ja bake moa benxoa iki.

¹⁹ Jaskáa pekáo, jatonbichobiribi kenaanan jaonmea onanaibaon Jesús yokákana iki. —¿Jawekopiki ja yoshin non pikoti atipanyamaa ika? —akin.

²⁰ Jaskáa, jato Jesussen yoia iki: —Matora Dioski ikoni koshiamabo iki. Ikonschamanra en mato yoiai; ja mato Dioski koshia shinan, mostaza berotiotanibires ixonra, ‘Nato manan, okechaa taxkéwe akin maton aká, ja manan taxkétí atipanke’. Jatianra jawe atikomabi matona yamatiki.

²¹ [Ikaxbi jaskara yoshinbora, oranhannabi, ayunaxonpari pikotibo iki —akin jato aká iki]

**Rabé itin jawen mawáti
Jesussen yoia**

(Mr. 9.30-32; Lc. 9.43-45)

²² Jatian jato betanbi Galilea main kakin, Jesussen jato yoia iki: —Ja jonin Bakera, jato yatanmanoxikanai.

²³ Jaskáaxonra retenoxikanai. Ikaxbira, kimisha nete pekáo jiriribinoxiki —akin. Jaskatai ninkaxon, akonbireskin masá shinanni onískana iki.

**Dios rabiti xobo meranxon
akanai teebo kopíati yoia**

²⁴ Jatian moa Jesús jaonmea onanai-boyabi, Capernaúmhain nokókanke-tianra, Dios rabiti xobo benxoati koríki tsinkiaibo Pedroiba bekana iki. Bexon yokákana iki: —¿Maton maestronki, ja Dios rabiti xobo benxoati koríki meniamai? —akin.

²⁵ Jaskáakana; —Arai kopíakin —akin jato Pedron aká iki. Jato jaskábaini moa xobo chicho Pedro jikike-tian, janpariakín Jesussen neskáa iki: —Simón minbiribiki jawekeska shinannai ¿Tsoabokayaki, ja meskó jawékibo kopí apobaon jato kopí yokatai? ¿Jaton bakebo, ó wetsabores? —akin aká iki.

²⁶ Jatian Pedron yoia iki: —Wetsaboresa jato akanai —akin. Jaskáa Jesussen yoia iki: —Jaskara ixonra, jawen bakebaon jawebi kopíayamakanai.

²⁷ Ikaxbi, jato jakonma shinanma-tima kopí, ianman kaxon mishkitanwe. Jawerato yapaki min japari biai, jara min janchópeti jake, jainoara min koríki merati iki. Ja koríki bixonra, nokona betan minayabiakin moa min jato kopíati iki —akin aká iki.

**Jawekeska jonikayaki itiki
jan jato xewina**

(Mr. 9.33-37; Lc. 9.46-48)

18 ¹ Jatianribi jaonmea onanaibaon Jesús yokákana iki: —¿Tsoakayarín, ja Diossen ikinaton jatínko jato xewina? —akin.

² Jaskáakana, westíora bake kenaxon, jato napon Jesussen nichina iki.

³ Jainxon jato yoia iki: —Ikonschamanra en mato yoiai; jakonma shinan jenetaanan, bake keskati iamaira, jawekeskataxbi ja Diossen ikinaton jatínko, mato jikiamanoxiki.

⁴ Ja Diossen ikinaton jatínko, kikin iki kaibo riki, kikinman shinanmeeyamataan bake keskati ikaibo.

⁵ Jaweratobaonki nokon janenko westíora bake nato keskaribi biai, jabaonra moa earibi bike.

Jan noa ochanko pakémati

(Mr. 9.42-48; Lc. 17.1-2)

⁶ Jatian jaweratobaonki ja eki koshia bakebo jato ochan pakémai, jabora jan reneti ani makan teomaxon aniparo napo jato potakanti bebonbires jakonma biti iki.

⁷ ¿Jawe iresaipanón nato nete, jan jonibo ochan pakémati jawékiboya ikax. Jara jaskáshamanhaxon bechitentikoma iki. Ikaxbi, jawe iresaipanón, ja wetsabo jan jato ochan pakémaibo!

⁸ Jaskara iken, ja min mekenman iamaxon min taen mia ochan pakémai

iketian, xatexon ochó potawe. Jaskara ponxte iamax kixtebicho mia basibires jaakayara jakon itiki. Ja okenbekonbi mekenya iamax okenbekonbi taeya mia Diossen chiikan ewa meran potatitianbi.

⁹Jatian ja min beron mia ochan pakémaitian, tsekaxon ochó potawe. Westfóra beroyabicho mia basibires jaakayara jakon itiki. Ja okenbekonbi beroya mia Diossen chiikan ewa meran potatitianbi.

Oveja manotaki yoinmeeta esé

(Lc. 15.3-7)

¹⁰Nato bakebo tsoabi jato omisyama-kanwe. Jan jato koirannai Ángelbora, Dios betanbi ikábo iki ixonra en mato pontéshaman yoiái.

¹¹Ja jonin Bakera joá iki, manotabo jato kishpinmati kopí.

¹²¿Matonki jawekeska shinannai? Westfóra joni itiki pacha ovejaya, ikenbi itiki westfóra manoti. ¿Jaskákemein, ja iskon chonka iskon, jainbi ja mananman potabaini, ja westfóra manota benai katima iki?

¹³Enra onanke, kaxon meraaxa ikonbiresi rarotiki; ja jatíribi manotamabo oinnax ikai bebonbires.

¹⁴Jaskáribiira, ja maton Papa naikan iká, tsoa bakebi manótinin keenyamai.

**Jaskáaxon nobé joi akaibo
betan joi benxoati**

(Lc. 17.3)

¹⁵Ja mibé joi akaitonin mia jakonmaaka. Jabebichopari yoyo ixon, shinanmeemawe jawen jakonma akábo, jatian mia ninkáxonara, jakiribi min wetsa betan mia jakon banéke.

¹⁶Jatian jaskáabi mia ninkáxonyamaitianra, westfóra iamax rabé joi akairibi min kenati iká; ja mato yoyo ikaibo rabé iamax kimishaxon ninkata iti kopí.⁷

¹⁷Jatian jaskáakin akábi jato ninkáxonyamaitian, joi akaibo jato yoiwe.

Jatian ja joi akaibaon yoiabi jato ninkáxonyamaribaitianra, moa joi akaima joni iamax ja apo kopí yokáxonaibo keskáakinres min ointi jake.

¹⁸Enra ikonshaman yoiái, ja nato mainxon maton atima yoiabiora, naikanxonribi Diossen atima yoiái. Jatian nato mainxon maton ati yoiabiora, Diossenribi ati yoiái itiki.

¹⁹Enra mato yoiribiai: Jawetianki Dios jawéki yokánox, nato mainxon maton westfóra shinanbicho rabéxonbi abékonai, jatianra mato Diossen meniti iki.

²⁰Jatian jaweranoki rabé iamax kimisha inonbi nokon janenko tsinkíkana iki, jainriki ea jato betan —akin jato aká iki.

²¹Jaskáketian, nokobainxon Pedron yokata iki: —Ibó, ¿Westfóra ebé joi akaitonin ea jakonmaaketianki, jawetia-kinres en moa ja shinanxontima iki? ¿Kanchis akin? —akin.

²²Jatian Jesussen yoia iki: —Kanchis akinbicho atira en mia yoiamai. Kanchis chonkaakinkayara, ja kanchis min senenhati jake.

**Apo betan teetai joni, ribinkanaki
shinanbenokashamaaki
yoinmeeta esé**

²³Ja Diossen ikinaton jatira, westfóra apon jawen yonotibaon ribina iken jato yokápakeni kská iki.

²⁴Jatian moa jaton ribinbo jato yokákin peoketianra, jan kikinbires icha ribina westfóra joni bexonkana iki.

²⁵Jatian jan kopiatioma ja joni iketianra, apon jato yoia iki, jawen awinyabi itan jawen bakeboyabi ja jonin marokanti. Jainoax jatíbi jawen jayata jawékiboribi iti jato yoia iki. Jaskaraton moa jawen ribinbo kopíanon ixon.

²⁶Jaskáaketianra, jabé teetai jonin ja apo bebon chirankootanan yoia iki: ‘Shokorespari ea manawe Ibó, en mia keyokin kopíanon’, akin.

⁷18.16 Dt. 19.15

²⁷ Jaskáakin akára, noibataan apon jawen ribinbo moa shinanxonyama-taan, jaweayamaa iki.

²⁸ Jatian moa jaskáa pikókainkibi, jan ichama ribina jonibiribi jan bechia iki. Ja bechixonra, tepotsiananbi yoia iki: 'Ja min ea ribina, moa ea ishton kopiáwe!' akin.

²⁹ Jaskaaka, ja bebon chirankootanan jonin yoia iki: 'Shokorespari ea manawe, en mia keyokin kopíanan', akin.

³⁰ Jaskáabi keenyamataan, cárcel meranres jato amaa iki; jawen ribin kopiái kaman iti.

³¹ Jaskaaka oinxonra, wetsa jabé teetaibaon akonbireskin masá shinan-kana iki. Jaskákinra, ja apo boxon keshankana iki.

³² Jatianra aponbiribi kenamaa joke-tian neskáakin yoia iki: 'Mia riki kikin jakonma joni! Enra jatíbi min ea ribi-nabo mia shinanxonyamaake, min ea ayorakin yokákin jeneyamakettianres.

³³ 'Jatian jawekopíki ja en mia aká keskáakinribi, mibé teetai joni min noibayamaa?' akin aká iki.

³⁴ Jaskaraton ikonbiresi sínáxonra, ja apon jawen ribin keyo kopíakai kaman jato castigamaa iki —akin jato aká iki.

³⁵ Jaskáatanan jato Jesussen yoia iki: —Nokon Papa Dios naikan ikátoninra, mato jaskáashokoti iki, ja mato betan joi akaibo betan jakonmanana ixon, akonkin maton shinanxonkin jeneyamaitian —akin.

Potaananti iki iká jato Jesussen onanmaa

(Mr. 10.1-12; Lc. 16.18)

19 ¹ Jaskara jawékibo jato Galilean-koxon yoikin senenhataanra, ja Jordán keiba iká Judea main moa Jesús kaa iki.

² Kaitianra icha jonin chibana iki. Jatianra jain ixon, jatíbi isinaibo jato benxooa iki.

³ Jaskaai iitainra, *fariseobo bekana iki jaskáaxon Jesús jakonmaati benai.

Bexonra yokákana iki: —¿Wetsa jawéki kopíbi-res jonin jawen awin potatiki jakon iki? —akin.

⁴ Jaskáakana, Jesussen jato yoia iki: —¿Matonkayaki yoyo ayosma iki, ja jatíbi peoi bená, 'benbo betan ainbo Diossen joniani', iki ixon jawen joi meran yoiai?

⁵ Jaskara kopíkaya Diossen yoinike: 'Joninra jawen papa betan jawen tita jeneti iki, jawen awin betanbiribi wanoxon, jaskataxa ja rabé moa westíora yorabicho keská iti iki', iki ixon.

⁶ Jatianra moa rabé yora iamai, westíora yorabicho iki. Jaskara ikenra, Diossenbi jato wanomaa, tsonbi jato potaanamati atipanyamaake —akin jato aká iki.

⁷ Jatian fariseobaon yokáribia iki: —¿Jawekopíkayaki Moiséssen yoini, ainbo potanoxonpari kirika wishaanan meniti? —akin.

⁸ Jaskáakana, jato Jesussen yoia iki: —Maton keena keskábores akaibo ikenra aká iki Moiséssen jaskáakin jaton awin potati yoikin. Ikaxbi rekenra, jaskara iti ikáma iki.

⁹ Jatianra enbiribi mato yoiai: Jaweratobaonki jaton awinin yosmaamabi, potaxon wetsa ainbo biai, jabaonra wanoyaxonbi wetsa betan yoranti akai. [Jatian tsonki ja potá beneya ainbo biai, janra benoya betanbi yoranairibi ikai] —akin jato aká iki.

¹⁰ Jatian jaonmea onanaibaon yoia iki: —Jonin jawen awin jaskáati ikettiankayara, joni wanoyamaakaya jakonhira iti iki —akin akana iki.

¹¹ Jatian Jesussen jato yoia iki: —Jatikaxbira tsoa wanooma iti atipanyamaake. Jaskara itibobiribi jato Diossenbi imaaboresa ikanai jaskara.

¹² Jarake meskó jawéki, jaskara kopíbo jatíribi jonibo wanoyamai. Jatiribora wanoyamai, jaskarabiribi iti pikotabo ikax. Wetsabora wanoyamai, wetsabaon jaton yora ramianana ikax. Jatian

wetsabora wanoyamakanai, Diossen jawékibiribi axonti shinanyabo ikax. Jaweratoboki, ja en yoipakeabo iti jisá iki, jaskara ikanwe —akin jato aká iki.

Jesussen bakebo jakon shinanxona

(Mr. 10.13-16; Lc. 18.15-17)

¹³ Jatian jatíribibaon, jaton bakebo Jesússiba bekana iki, mamepasxon jatoki oranon ixon. Ikaxbi jaonmea onanaibaon jato notsina iki.

¹⁴ Jatianra Jesussen jato yoia iki: —Ja bakebo bechiteyamananwe, ibakanon eki bei. Jato keskabaonakaya riki ja Diossen ikinaton jati nete —akin jato aká iki.

¹⁵ Jaskáaxon ja bakebo mamepasxon jatoki orankin senenhataan, moa jainoax wetsanko karibaa iki.

Westíora bakeranon icha jawékia

(Mr. 10.17-31; Lc. 18.18-30)

¹⁶ Westíora bakeranonra Jesús oinni kaa iki, kaxonra neskáakin yokata iki: —Jakon maestró ¿Jawe jakon jawé-kishamanki en ati iki, jatíbitian jati neteya inoxon? —akin.

¹⁷ Jaskaa Jesussen yoia iki: —¿Jaweati min ea jakon maestró, akin akai? Dios bichoresiki jakon. Ikaxbi, ikoni jatíbitian jatín keenira, ja senenhati join yoiai keskati mia jati iki —akin aká iki.

¹⁸ Jatian ja bakeranoman aká iki: —¿Jaweratoborin, ja senenhati joi? —akin. Jaskáa Jesussen yoia iki: —‘Jato reteyamawe; wanoya itan benoya ixonbi, wetsa betan yoranyamawe; yometsoyamawe; wetsabo jakonmaanox jansoi yoyo iamawe.

¹⁹ Min papa betan min tita jakonhawe, itan minbix noikaata keskáribiakin, wetsaboribi noiwe, ikira ikai’ —akin aká iki.

²⁰ Jaskaaka, ja bakeranonman yoia iki: —Jatíbi ja min ea yoiabora, baketianbi moa en senenhaa iki, ¿Ramaki ea jawe maxkata? —akin.

²¹ Jatian Jesussen yoia iki: —Ikoni jakonbires itin keenkin, jatíbi mia jayata jawékinin maroxon, ja jawebiomashokobo

jato menitanwe. Jaskáaxpariresa, mia naikan icha jawékia itiki. Jaskáakin senenhabeirani, jotanwe mia nokon joni inon —akin aká iki.

²² Jaskáakin akára, onískaini ja bake-ranon kaa iki, ichayora jawékia ikax.

²³ Jaskáaketianra jaonmea onannaibo Jesussen yoia iki: —Ikonshamanra en mato yoiai, kikinshaman itikoma riki, ja icha jawékiabo, Diossen jato ikinai neten jikiti —akin.

²⁴ Jatianra en mato yoiribiai: Westíora camellonara itibiresma iki, ja xomox chipekenin bebati, jatian ja icha jawékiabaonara bebonbires itikoma iki ja Diossen ikinaton jati netenko jikiti.

²⁵ Jaskati yoyo iketian ninkatata jaonmea onannaibo ikonbiresi ratetax ikana iki: —Jatian jaskara ikenki ¿Tsoakaya kishpinmeeti atipana? —ikibo.

²⁶ Jaskáakanaitianra, jainbikon oin-taanen Jesussen jato yoia iki: —Natora jonibaon atipanyamake, ikaxbi Diossenara jatíbi atibires iki —akin.

²⁷ Jaskáketian Pedron yoia iki: —Nonra, jatíbi noa jayata jawékibo jenea iki. Jaskáaxa mia chibani joá iki. Jatianki ¿Jawe non binoxiki? —akin.

²⁸ Jatian Jesussen yoia iki: —Ikonshamanra en mato yoiai, moa jatíbi jawékibo jakiribi benaakin aríbaxa, ja jonin Bake jawen penébires yakátinin yakánoxiki. Jatianribira ea chibanabo ikax, matoribi ebébi ja chonka rabé yakátinin yakánoxiki, jaskáaxon ja chonka rabé tsamá *Israelnin rarebobo jaton akábo jato yoixonox.

²⁹ Jatian jaweratobaonki ea kopi, jaton xobo, jaton wetsabo itan jaton poibo, jaton papa itan jaton tita, jaton awin itan jaton bakebo, jainxon jaton waibo jeneai; jabaonra ja jaton jawékibo jenea bebonbires pachabo binoxikanai, itan jatíbitian jati neteyaribi inoxikanai.

³⁰ Ikaxbi icha ja ramatian kikin iká-tiaibora kikinmashokobo inoxikanai, jatian ja ramatian kikinmashoko iká-tiaibora kikinbo inoxikanai.

Uva wainko teetaiboki yoinmeeta esé

20 ¹Ja Diossen noa ikinti riki, westíora uva waia joni jato teemanoxon yamékirishoko jonibo benai kaní keska.

²Jatian ja teekasai jonibo westíora nete teeta betan senen jato kopíati yoia jakon ikanaitian, moa jawen wainko jato teeti raana iki.

³Iiwanax, moa iskon hora yamékiri iketian, plazain karibaxon nokoa iki, icha joni jawe akímabi iiresaibo.

⁴Jainoa jato yoia iki: ‘Matoribi nokon uva wainko teetankanwe, enra mato senen kopíatiki’, akin. Jato jaskáa, jaboribi teeti bokana iki.

⁵Jainoax bariapan, jakiribi karibaa iki. Iiwanax yantanpake karibaxon jato jaskáaribia iki.

⁶Jainoax moa bari jikiti ochóma jakiribi karibaxon oinna iká iki, wetsaboribi jawe akímabi iiresaibo, jainoa jato yokata iki: ‘¿Jawekopíki mato neno teetimabi iibaitai?’ akin.

⁷Jaskáa yoikana iki: ‘Tsonbi noa teeti biama ikaxa noa ikanai’, akin. Jaskáakana: ‘Rama matoribi ja nokon uva wainko teeti botankanwe’, akin jato aká iki.

⁸Jatian moa yaméketianra ja wai ibon, ja teetaibaon koshi kenaxon yoia iki: ‘Ja teetabo kenaxon moa jato kopíapakewe, rekenpari ja chiní teeti jikiwanabo awé, japekáora ja reken jikiwanabo min jato akai’, akin.

⁹Jatianra chiníbi res teeti jikiwana-baonpari bexon, ja westíora nete teexon bititiiribi bipakekana iki.

¹⁰Japekao, moa reken teeti jikiwanabaon biti iketian shinankana iki, jabaon bebonchaa biti. Ikaxbi jabaon-ri, westíora nete teexon bikanaitiiribi bikana iki.

¹¹Jatian moa kopí biaxa, ja wai iboki jakonmaibiresbo yoyo ikana iki.

¹²Jaskákin yoikana iki: ‘Ja chiní nokotabo westíora horares teekankenbira,

noa akátiiribi min jato kopíake, noabokaya ikonbiresi bari napobi iibaiti teekenbi’, akin.

¹³Jaskáakana, ja ibon, jato betan itina westíora yoia iki: ‘Joní, enra mia jakonmaama iki. Westíora nete teeta betan senen en mia kopíatira moa non shinan abékonwanke.

¹⁴Natoriki ja min koríki, ja biaux moa katanwe. Ikaxbi eara keenai ja chiní jikiwanaboribi mato akátiiribi kopíatinin.

¹⁵Enra ja nokon koríki, nokon keena keskáakin ati atipanke. Jatian ¿Jawekopíki ikai ea jakonhira iketian mia eki notsi?’ akin.

¹⁶Jaskatira, ja rekenain iitaibo chinínoxiki, jatian ja chinitain iitaibobiribi rekennoxikanai. Icha riki ja kenakaatabo, ikaxbi ja katokootabora ichama iki —akin jato aká iki.

Kimisha itin Jesussen

jawen mawáti yoia

(Mr. 10.32-34; Lc. 18.31-34)

¹⁷Jainoax Jesús moa Jerusalénhain, kaa iki. Ja bain kakinra jawen chonka rabé jaonmea onannaibo tsinkixon jato yoia iki:

¹⁸—Ramara noa Jerusalénhain bokanei, jainxonra ja jonin Bake yataanan ja *sacerdotebaon koshibo itan ja esé onanbo menikin bonoxikanai. Jatianra jabaon jaskáaxon reteti shinankanti iki.

¹⁹Jainxonra ja judíoma jonibo meninoxikanai jaki shirokanon ixon, rishkionkanon ixon, itan korosen axon retebakanon ixon. Ikaxbi kimisha nete itinra jirinoxiki —akin jato aká iki.

Jawen bakebo kopí

westíora titan yokata

(Mr. 10.35-45; Lc. 22.24-27)

²⁰Jatian ja Zebedeon bakebaon tita, jawen bakebo betanbi joáx Jesús bebon chirankootoshita iki, jawéki yokákasi.

²¹Jatian Jesussen yokata iki: —¿Jaweki mia keenai? —akin. Jatian

ainbaon yoia iki: —Moa mia apo jikixon ja nokon bake rabébi, wetsa min meka-yao, itan wetsa min memio jato yaká-matinra ea keenai —akin.

²² Jaskáa, Jesussen yoia iki: —Matonra onanyamake ja maton yokatai. ¿Matonki atipantiki ja moka tenexon en xeairibi xeakin? —akin jato aká iki. Jatian jabaon yoia iki: —Nonra atipanke —akin.^s

²³ Jatian Jesussen jato yoia iki: —Ikon riki, ja moka tenexon en xeairibira maton xeanoxiki. Ikaxbi ja nokon meka-yao itan nokon memio jato yakámatira, en jato imaima iki. Nokon papanresa oinnoxiki tsoaboki jan imatiki ixon —akin jato aká iki.

²⁴ Jatian jaskáakinbo aká ninkatax, jatiribi chonka Jesussenmea onannaibo, ja rabéki sinákana iki.

²⁵ Jaskákanaitian jato kenaxon Jesussen yoia iki: —Matonra onanke, Dios ikonhayamai apobaonra akai jawen jemabo kikinhakini iboataanan jato ikinkin. Jatian ja kikinman shinanmeetaibaon akai jaton keena keskáakin jato akin.

²⁶ Ikaxbi matora jaskakanantima iki. Jaweratoboki kikinman ninkakaatai itin keenai, jabora jato jawéki axonaibores iti jake.

²⁷ Jaweratoboki jato xewina iti shinanyabo iki, jabora jaton yonoti iti jake.

²⁸ Ja jonin Bakera jaskara iki. Jara akinkanon ikax joáma iki. Jara joá iki jato akinti kopí, itan jawen yoranbi kopíataanan jatíbi jato ochankonia xabáai —akin jato aká iki.

Benche rabé Jesussen oinmaa

(Mr. 10.46-52; Lc. 18.35-43)

²⁹ Jatian Jericóainoax moa bokanaitian, icha jonin jato chibana iki.

³⁰ Ja bai kexa iká iki benche rabé yakábekona. Jatian Jesús jan winotai ninkatax, iká iki: —Ibó, miara Davidkan

bake iki. Noibataan noa akinwe —iki saí ibekoni.

³¹ Jaskataitian, netémakaskin jonibaon notsina iki. Ikaxbi jatiankaya bebon-bires koshin saí ibekona iki: —Ibó, miara Davidkan bake iki. Noibataan noa akinwe —iki.

³² Jaskaketian Jesús jainpari chankata iki. Jainxon jato kenaxon yokata iki: —¿En jawe mato kopi atinki mato keenai? —akin.

³³ Jaskáa yoibekona iki: —Ibó, min oinmatinra noa keenai —akin.

³⁴ Jaskáakana Jesussen jato noibaa iki. Jainxon jato bero tii axona iki. Jaskáatianbi ja benche rabékan moa oinbekona iki. Jaskatax Jesús chibani kabékona iki.

Jerusalénhain Jesús jikia

(Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

21 ¹ Jaskati kaax, ja Betfagé jeman nokókana iki, ja Olivos manan ikainko, moa Jerusalén ochóma. Jainxonra Jesussen jaonmea onanai rabé raana iki.

² Jato raankin yoia iki: —Oa nenonxon non oinna jema itinainko botankawe, jain kaxonra, westíora burro bake betan burro awin nexakana maton nokotiki. Ja choroanan ea bexontankanwe.

³ Jatian jaweraki mato akanaitian, non Ibo keenaitianra non boai, ramashokobira mato banexonribai akin jato yoitankanwe —akin jato aká iki.

⁴ Nato jawékibora iká iki, ja *profetanin yoinibo senennon ikax. Ja wishára ikai neskati:

⁵ “Ja *Sión janeya mananman iká jonibo yoikanwe

‘Oinkanwe, jainra maton apo joái.

Jara rabiti shinanhoma iki. Westíora burro baken peyakaaxa joái” , iki.^t

⁶ Jaskáakin jato yoia kaxonra, ja Jesussen yoia keskáakin jaonmea onanaibaon akana iki.

^s 20.22 Nato riki ja Jesús ikai keskataribi onitsapikanti yoi iki. ^t 21.5 Zac. 9.9

Dios rabiti xobo meranoax maroaibo Jesussen jato jokonhaa.

⁷Bekana iki ja burro awin betan ja burro bake. Bexonra ja rabébi jaton tari-baon pekakaakana iki, jatian Jesús jan peyakax kaa iki.

⁸Ja kaaitianra, icha ixon jonibaon jaton taribo bai naponbi kakaaxonkana iki. Jatíribibaon, jiwi poyanshokobo ponskeanan, ja kaai bai napon tipin-xonkana iki.

⁹Jatian ja rekenain boaibo itan já pekao beaibo, saa ikana iki: —¡Noa kishpinmawe apo Davidkan Baké! ¡Nonra mia jowé akai, mia riki ja Ibon janenko joái! ¡Noa kishpinmawe ani Diossé! —iki.

¹⁰Jatian moa Jerusalénhain Jesús jikiketianra, ja jemameabo jatikaxbi meskóbo shinanni ratékana iki. Jaskati ikana iki: —¿Tsoarin nato joni? —ikibo yoyo iki.

¹¹Jaskákanaitian, jabé beabaon jato yoia iki: —Nato riki ja *Profeta Jesús,

ja Galilea main iká Nazaret jemamea —akin.

Diossen xobo Jesussen jakonhaa

(Mr. 11.15-19; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

¹²Jatian moa jain ikaxa, *Diossen xobo meran Jesús jikia iki. Jain jiki-xonra, jainoax maroaibo jatíbi jato jokonhaa iki. Koríki cambianaibaon mesabo, itan jainoax xotó maroti akana-boribi jato werananpakea iki.

¹³Jainxon jato yoia iki: —Jawen kirika meranra, Dios neskatai: 'Nokon xobora iti jake, jainoax Dios betan yoyo iti xobobiribi', iki. Ikaxbi matonra imake, ja meranoax yometsoti xobo —akin jato aká iki.

¹⁴Jatian jain Jesús iketianra, Dios rabiti xobo meran, bencheboyabi niti-komabo bekana iki. Bekanketianra jato benxooa iki.

¹⁵Ikaxbi ja ratéti jawékibo akaitian oinnax itan Dios rabiti xobo meranoax:

“¡Noa kishpinmawe apo Davidkan Baké!” iki bakebo saa ikai ninkatax, ja *sacerdotebaon koshibo itan ja esé onanbo, ikonbiresi sinákana iki.

¹⁶ Jaskákin Jesús yoikana iki: —¿Minki ninkatai mia yoií jaskákanaibo? —akin. Jatian Jesussen jato yoia iki: —Enra ninkatai. Ikaxbi ¿Matonki yoyo akama iki, jaskara iti yoií Diossen joi meran neskatai? Jainra ikai: ‘Ja bakeshokobo, ja xoma akaishokobaonbira mia rabino-xikanai’, iki —akin jato aká iki.

¹⁷ Jato jaskáabaini, ja jemameax moa Jesús Betania jeman kaa iki. Ja yamé jain oxaa iki.

Higo bimioma Jesussen bimitimaakin yoia

(Mr. 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Jatian yamékirishoko moa jakiribi Jerusalénhain karibai, Jesús jawékiakasa iki.

¹⁹ Kakinbi higo jiwi bai kexa chankata meraa iki. Ikaxbi, ochómakainxon oinnabi iká iki peiabichores. Jaskara iketian yoia iki: —¡Jawetianbira mia jakiribi bimiamanoxiki! —akin. Jaskáatianbi ja higo jiwi moa tanoa iki.

²⁰ Jaskáaketian oinnax ratéxon, jaonmea onanaibaon Jesús yokákana iki: —¿Jawekeskatikí, nato higo jiwi ishthonbires tanoa? —akin.

²¹ Jatian Jesussen jato yoia iki: —Ikonshamanra en mato yoiái: Ikoni Dioski koshiabo ixon meskó shinanyamakinra, nato higo jiwi en aká keskáakinbicho maton atima iki. Jawekeska ixon, nato manan maton yoiti iki: ‘Nenoax tsekékaini kaax, aniparo napo pakétanwe’, akin. Jatianra mato ixonti iki.

²² Jatian jatíbi maton oracion meran yokataibora, akonkin ikonhaxon maton biti iki —akin jato aká iki.

Jesussen yoiti koshi

(Mr. 11.27-33; Lc. 20.1-8)

²³ Jaskata pekáora, Dios rabiti xobo meran Jesús jikia iki. Jainxon jato axeai

iitaitianra, *sacerdotebaon koshiboya, ja judíobaon joni koshibo bexon yokákana iki: —¿Tson shinanmanki min jato jaskáai? ¿Tsonki mia jaskara yoiti koshi imaa? —akin.

²⁴ Jaskáakana, jato Jesussen yoia iki: —Enribi mato westíora yoká ashokoai; ja maton ea yoiketianra, enribi mato yoitiki, tson shinanmanki en jaskarabo akai iki ixon.

²⁵ ¿Tson amaaki, Juanman jato bautizana iki? ¿Diossen amaa, ó jonibaon amaaki iká iki? —akin jato aká iki. Jato jaskáa meskó shinanbo akí neskákana iki: “Diossen amaara aká iki akin non akábira, ¿Jaweati maton ikonhayamaa iki?” akin noa ati iki.

²⁶ Jatian jonibaon amaara aká iki akin non ati ikaxbira, noa rakéribiai, jatíxonbira já *profeta onankana iketian”, iki ikana iki.

²⁷ Jaskáaxon yoikana iki: —Nonra onanyamake —akin. Jatian Jesussen jato yoia iki: —Jaskara ikenra enribi mato yoiamai, tson amaaki en jaskarabo akai ixon —akin jato aká iki.

Rabé bakeki yoinmeeta esé

²⁸ Jatian Jesussen jato yoiribia iki: —¿Jawekeskaki maton shinannai neskara joi? Westíora jonironki inike rabé bakeya. Jatian jawen reken bake yoia iki: ‘Baké, ramapari nokon wainko uva bimi tsekai teetanwe’, akin.

²⁹ Jaskáabi, ja baken yoia iki: ‘¡Eara kakashamai!’ akin. Jatian jaskáawanaxbi, moa wetsa shinan biax teeti kaa iki.

³⁰ Jainxon, jawen wetsa bake jaskáakinribi yoia iki: ‘Jaskáa, ikonrake ea kabatanon’, akin aká iki. Ikaxbi ja bake kayamaa iki.

³¹ ¿Jatian jawerato bakenki, jawen papan joi senenhaxona iki? —akin jato aká iki. Jatian jabaon yoia iki: —Ja rekemanra axona iki —akin. Jatian Jesussen jato yoia iki: —Ikonshamanra en mato yoiái; matobo ikámatianbira,

jan apo kopí yokákinxonaibo itan tsini ainbobopari, ja Diossen jato ikinti netenko jikinoxikanai.

³² Jato *bautizanaí Juanra joá iki, itibi keskati jati jato onanmai, jabira maton ikonhayamaa iki. Jatianra, ja apo kopí yokákinxonaibo, itan ja tsini ainbo-baonres ikonhakana iki. Jabo jaskataira maton oinna iki. Ikaxbi, mato shinan-meeyamakana iki já ikonhanox.

Jakonma shinanya teetaiboki yoinmeeta esé

(Mr. 12.1-12; Lc. 20.9-19)

³³ Ramapari ja wetsa jawékiki yoinmeeta esé ninkáribikanwe: Westíora joninra jawen mainko uva wai axon, ja katemakin chiketa iki. Jaskáaxonra jainxon vinoati chinia iki, itan jainxon koiranti keyá xoboribi aká iki. Jaskarabo ayona pekáora, jain teekanon ixon, jaweti teetaibo jato menibaini moa ochó kaa iki.

³⁴ Jatian ja uva bimibo moa tsekati senenketianra, jawen jonibo raana iki, jain teetaibaon jawenabiribi axonkana yokáxon bixonkanon ixon.

³⁵ Ikaxbi, jain teetaibaon ja boabo yatanxon jakonmaakana iki. Westíora rishkionkana iki, wetsa retekana iki, jainxon wetsabiribi makanman tsakayonkana iki.

³⁶ Jato jaskáakanketian, ja reken jato raanhibata bebonbires, ja wai ibon jawen yonotibo raanribia iki. Jaabi, ja reken boabo aibata keskáakinribi jato akana iki.

³⁷ Jainxonra, senentiaibi jawen bakebi raanribia iki. 'Jara tsonbi jawea-tima iki ixon shinantaanan'.

³⁸ Ikaxbi ja bake oinnax, ja teetaibo neskati yoyo ikana iki: 'Nato riki ja jawen papan jawéki jan biti, retenon akanwe. Jatianra noa ibo banéti iki', iki ikana iki.

³⁹ Jaskáxon ja bake yatanxon, uva wainkonía pikobainkin boxon retekana iki.

⁴⁰ ¿Jatian maton shinannamein, ja uva wai ibo joxon ja teetaibo jawea-tiki? —akin jato Jesusen yokata iki.

⁴¹ Jaskáa yoikana iki: —Noibayamakinra ja jakonmabo jato keyo reteti iki. Jaskáaxonra wetsa teetaibo jain imati iki, ja bimi tsekaitiibi, jan biti ikátii-shaman meniti atipanabo —akin akana iki.

⁴² Jatian Jesusen jato yoia iki:

—¿Matonki ja Wishá meran yoiaibo jawetianbi yoyo

akama iki? Jainra ikai:

'Ja xoboibaon rotokani makanra, jaki xoboati

makan baneta iki.

Natora non Ibon aká iki, jara ja oinnax jaon manaiti jawéki iki', iki.

⁴³ Jaskara kopíra en yoiai, matobo jawen joni itinra moa Diossen keenyamanoxiki. Jatianra jawen ikinna joni jaskara atin já keenaishaman akaibores jato imanoxiki.

⁴⁴ Tsoaki ja nato makanki paketai, jara kikini rorokookainti iki. Jatian tsokiki ja nato makan paketai, jara jaras abainti iki —akin jato aká iki.

⁴⁵ Jatian ja jawékiki yoinmeeta esé ninkaxon, ja *sacerdotebo itan *fari-sebaon, onanna iki jatobi yoií jaskata.

⁴⁶ Jaskara onaxon yatankasibi, joniboki rakékana iki, *profeta riki ixon shinankanai kopí.

Wanoti fiestaki yoinmeeta esé

22 ¹ Jatian Jesusen, jakiribi jawékiki yoinmeeta esé yoikin jato aríbaa iki neskáakin:

² "Ja Diossen ikinaton jati riki, westíora apon jawen bake wanoaitian fiestaaxon icha jawékiati aní keskaribi.

³ Jaskáaxon, ja apon jawen yonotibo raana iki, ja chaniabo moa jato kenati, ikaxbi tsoabi beকাশamakana iki.

⁴ Jatianra jakiribi wetsa jawen yonotibo raanribia iki neskáakin yoixon: 'Ja en jato chaniabo yoitankanwe moara en jawékiati

ake. Enra nokon wakabo itan nokon yoina xoashamanbo jato retename, moa jawékiatiresiki. Jawékiaki bekanwe', akin jato ati.

⁵ Ikaxbi ja chaniabaon jato joi ninkáxonyamaa iki. Jaskati wetsa jawen mai oinnibiribi kaa iki. Wetsabiribi jawen jawékinin maroires kaa iki.

⁶ Jatian wetsabaonbiribi ja apon yonotibo yatanson, ramiayonxon retekana iki.

⁷ Jaskara ninkatata ja apo ikonbiresi sinata iki. Jaskákinra jawen sontárobo raanson ja retemisbo jato keyo retemaa iki. Jainxon, jaton jemariibi jatiobi jato menomaa iki.

⁸ Jaskáa pekáo ja apon jawen yonotibo yoia iki: 'Ja wanoti fiestatian non piti akára moa ike, ikaxbi ja en chania iká-bora jaskarain joti jisámabobi ikanke.

⁹ Ramakaya icha jan winókanai callebaon boxon, jatíbi ja maton bechiaibo jato chanitankanwe', akin jato aká iki.

¹⁰ Jato jaskáa boxon ja yonotibaon ja callen ikábo jato chania iki, jakon itan jakonma jonibo inonbi, jaskáakanara jainoax wanoai xobo bochonon kaman joni icha weita iki.

¹¹ Jatian ja chania beabo oinni jikixon apon meraa iki westíora joni jayakax fiestanko jikiti chopá sawéoma itina.

¹² Jatian apon yokata iki: 'Joní ¿Jawekeskataxki ja jayá fiestanko iti chopá sawéomanixbi mia neno jikia?' akin. Jaskáabi ja joni jawebi yoyo iama iki.

¹³ Jaskaketian ja apon jawen yonotibo yoia iki: 'Nato joni tanéxanan menéxkanwe, jaskáaxon nenoa pikoxon ja yaméain potakanwe, ja masá tenei winikin xeta kerox ati ikainko'.

¹⁴ Ichara ikanai ja kenakaatabo ikaxbi ja katokootabora ichama iki", akin jato aká iki.

Apo kopiátibokiriakin yokákana

(Mr. 12.13-17; Lc. 20.20-26)

¹⁵ Jato jaskáa pekáo boax *fari-seobo tsinkíkana iki, jaskáaxon Jesús

jakonmai yoyo imaxon jakopi ramia-noxon shinan akí.

¹⁶ Jaskáaxon jaweti jaton joniboyabi Herodesnin jonibo raankana iki, jatian jabaon neskáakin yoikana iki: —¡Maestro! Nonra onanke minra ikon yoiai iki ixon, jainxonra akonkinribi ja Dios keenai keskati jati min jato onanmai. Minra ja jonibaon yoiai jawékibo chibanyamai, jato betan jakon inox mia iamaí kopí.

¹⁷ Oinnon min shinanbiribi noa yoita. ¿Jakon o jakonmarin ja icha mai iboaa romamea apon yoiaibo senenhakin non kopíati? —akin akana iki.

¹⁸ Jatian jakonma shinanyaxon jaskáakanai onanxon jato Jesussen yoia iki: —¡Beparanmetaibo! ¿Jawekopiki maton ea jakonmain pakémakasai?

¹⁹ Jan apo kopíati koríki ea oinmanta —akin jato aká iki. Jato jaskáa, bexonkana iki.

²⁰ Jatian Jesussen jato yokata iki: —¿Tson bemanan jisárin itan tson janerin ja koríkiain akana? —akin.

²¹ Jaskáa yoikana iki: —Césarna riki —akin. Jatian Jesussen jato yoia iki: —Ja Césarnin jawékibo, César menikanwe. Jatian ja Diossen jawékibobiribi Dios menikanwe —akin.^u

²² Jato jaskáaka ninkatata ikonbiresi ratékana iki, jaskaxon jatianbi jenebaini moa bokana iki.

Mawatabo jiriti yokákana

(Mr. 12.18-27; Lc. 20.27-40)

²³ Ja neteribira jaweti *saduceobo Jesússiba bekana iki, jabaonra mawatabo jiriti ikonhaayamakanai, jaskakinra Jesús yokákana iki:

²⁴ —Maestro, Moiséssen esekanra yoia iki, westíora joni bakeaamabi mawáketian, ja kachianbaina ainbo jawen wetsan biti, ja jawen wetsa wayon bakeya imati kopí iki ixon.

²⁵ Jatian noibara iká iki kanchis joni ja bakebires jaskara winoti, jaton

^u22.21 César iki iká riki; jan jato ikinai romamea koshi.

rekenparira wanoaxbi mawata iki, jatian bakeamabi iká iketian, já pekao iká jawen wetsan ja kachiana ainbo bia iki.

²⁶ Jatian jara jaskashamanribi winota iki, japekaora ja kimisha itin iká jawen wetsa jaskáribi winota iki, jaskápatan-kaxonra ja kanchis wetsaxonbi ja ainbo awinhakana iki.

²⁷ Jatian moa jatikaxbi mawákana pekáo, ja ainboribi mawata iki.

²⁸ Jaskara iken ja kanchisxonbi awinhakana iní ikaxmein ja mawatabo jiriketian ¿Tson awinshaman ja ainbo ino-xiki? —akinra akana iki.

²⁹ Jaskáakana Jesussen jato yoia iki: —Matora jaimabires itai, ja wishakan yoiabo onanyamaax, itan ja Diossen atipana koshiribi onanyamaa kopí.

³⁰ Ja mawatabo moa jirikanketianra, benbobo wanoti itan ainbobo benoti moa yamanoxiki. Jabora naikanmea ángelbo keskábores moa inoxikanai.

³¹ ¿Matonkayaki yoyo akama iki, ja mawatabo jiriti iken ja yoi Dios ikai

³² ‘Ea riki Abrahamman Dios, Isaacnin Dios, itan Jacobnin Dios?’ iki. Jara mawábaon Diosma iki, ja riki jiriabaon Dios —akin jato aká iki.^v

³³ Jato jaskáakin Jesussen yoia, jonibo ikonbiresi ratékana iki jawen esé ninkatax.

Japariakin senenhati joi

(Mr. 12.28-34)

³⁴ Jaskákietianra, ja *saduceobo Jesussen netémaa ninkatax, fariseobo tsin-kíkana iki.

³⁵ Jatian westíora kikinshakin esé onannaton Jesús tanakin yokata iki:

³⁶ —Maestró, ¿Jaweratokayarin japariakin senenhati joi esekan yoiái? —akin.

³⁷ Jaskáa Jesussen yoia iki: —‘Ja min Ibo Dios noiwe, jatíbi min jointiaxonbi, min kayayaxonbi itan jatíbi min shinanyaxonbi’.^w

³⁸ Jariki ja rekenain iká itan japariakin non senenhati joi.

³⁹ Jatian japekao iká riki, jaskatani-ribi; jara ikai neskati: ‘Minbix noikaata keskáribiakin wetsabo noiwe’, iki.

⁴⁰ Nato senenhati joi rabékira ike jatíbi esébo itan ja *profetabaon yoika-titai joibo koshii.

¿Tson bakemein iki Cristo?

(Mr. 12.35-37; Lc. 20.41-44)

⁴¹ Jatian jainbipari ja fariseobo tsin-kíkana iketian jato Jesussen yokata iki:

⁴² ¿Matonki ja *Cristo tosa shinannai? ¿Tson bakemein itiki? —akin. Jatian yoikana iki: —Davidkan bake riki —akin.

⁴³ Jaskáakana jato Jesussen yoia iki: —¿Jaskara ixonbiki ja Diossen Shinanman imaa Davidkan, Ibó akin aká iki? David inike:

⁴⁴ Diossenra nokon Ibo yoia iki: ‘Nokon mekayao yakáwe, Ja min rawibo en min taenaman itiakin imaxonai kaman iki’.^x

⁴⁵ ¿Jawekeskataxki ja Cristo Davidkan bake itiki, ja Davidkanbi Ibó akin akai ikax? —akin jato aká iki.

⁴⁶ Jato jaskáaka tsonbi jawe joibi yoiamaa iki. Jatianbira moa jainxon tsonbi jawebi yokáwetsayamakana iki.

Fariseobaon itan esé onanbaon akaibo, jato Jesussen yoixona

(Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

23 ¹ Jato jaskáa pekáo, jatíbi joni-boyabiakin, jaonmea onannaibo Jesussen yoia iki:

² ‘Ja esé onanbo itan *fariseobo riki, ja Moiséssen aní esébo jaskati iká jato onanmaibo.

³ Jaskara iken jato joi ninkáxonreskanwe, jainxon jatíbi mato yoikanai-boribi jato axonreskanwe; ikaxbi jabo ikai keskatireshi iamakanwe. Jabora jato jaskáakin eseibi, jaskati iamakanai.

^v 22.32 Ramara ea jaton Dios iki, Dios ikai ikaxa, jabo jiriabo ikanti jake.

^w 22.37 Dt. 6.5; Mr. 12.29-30 ^x 22.44 Sal. 110.1

⁴Atikomabires senenhati joibo akanai jato senenhamakaskin, wetsabo papi-manoxon, kikinbires iwe jawéki tsinkikanai keskáakin. Ikaxbi jabaonribi senenhakinmabi.

⁵Jatíbi jaton akaibo iki jonibaon oinnon iki ixon akanaires. Chopaki Diossen joi wishaxbo ikanai jan bene-xeeti, itan jaton poyainbo jan ponexeeti. Jaton tariribi akanai tapóshaman inon ixonbo chopan ketekiakin.

⁶Tsinkíxon jawékiatiainko kaax ikanai, kikinbo yakatainkoshamanboribi yakámakantinin keeni, jainoax ja esé ninkáti xobo meran jikiaxbo ikanai rekenainshaman yakámakantininribi keeni.

⁷Jainoaxibi ikanai jonibaon bechixon jato saludankin, maestró akinshamanbo akantininribi keeni.

⁸Ikaxbi matobiribi, jonibaon maestró akin akantinin keeniyamakanwe. Matora já wetsabobires keskábo ikax, westíora Maestroyabicho iki.

⁹Tsoa jonibi nato mainxon papá akinbo ayamakanwe, westíora papayabichoriki mato, já riki ja naikan iká Dios.

¹⁰Jainoax maestro akin mato akantininribi keeniyamakanwe. Matora westíorabicho maestroya iki, jariki *Cristo.

¹¹Ja mato xaranmea jan mato xewina jonira iti jake, wetsabo jato jawéki axonai.

¹²Ja jatonbinix kikinman shinanmeetaibora, jawemabiakin oinkanti jake, jatian ja jawemabitonin shinanmeetaibora, kikin joniakin oinkanti jake.

¹³Jawe iresaipanon, ja *fariseoboyabi esé onanbo, mato riki beparametaibores. Matonra akai ja wetsabo jato Diossen ikinti netenko jikikanti ikenbi, jato xepóti xeponaanreskin. Matoribi jikiamai itan ja jikikasaiboribi maton imayamai.

¹⁴[Jawe iresaipanon, ja fariseoboyabi esé onanbo, mato riki beparametaibores. Matonra akai ja benomaata jaton xobon

jayatashokobo jato bichinkin, jaskáax paranakin akai maton nenké oraciónbo akin. Jato jaskáai kopíra maton bebonbires masá tenenoxiki]

¹⁵Jawe iresaipanon, ja fariseoboyabi esé onanbo, mato riki beparametaibores. Matora ikai ochóbi jatíbiainbo kaai, westíora jonitanibires maton esé jato ikonhamakasi, jatian moa jato ikonhamaxonra, mato xewina jakonmabires maton jato imai, jatiankaya moa chiikan ewa meran katiresbo itiakin.

¹⁶¡Jawe iresaipanon, mato riki benchebo ixonbi jato ikinkasaibo! Maton yoiái: ‘Tsonki ja Diossen xobo janebainhanan jawéki ati yoiái, jara senenhayamaabi jawemabi iki ixon, ikaxbi ja Dios rabiti xobo meran iká oro janebainhanan ati yoiakaya iki ja akonkin senenhati, ixon’.

¹⁷¡Kikinshaman onanma itan benchebo riki mato! ¿Jawekayaki bebon jakon iki, ja oro, ó ja oro jan Diossena imai, *Diossen xobo?

¹⁸Jainxon maton yoiribiai: ‘Tsonki ja jainxon Dios yoina menoxonti janebainhanan jawéki ati yoiái, jara senenhayamaabi jawemabi iki ixon. Ikaxbi ja jainxon Dios yoina menoxontiainko, ja Dios menikana jawéki itina janebainhanan ati yoiakaya iki, akonkin senenhati ixon’.

¹⁹¡Benchebo! ¿Jawekayaki bebon jakon iki, ja Dios menikana ó ja Dios menikana jan jakon imai jainxon yoina menoti?

²⁰Ja jainxon yoina Dios menoxonti janebainhanan jawéki anox yoyo ika joninra, jabicho janeyamake. Janra jatíbi ja Dios menikanayabi moa janeke.

²¹Jatian ja Diossen xobo janebainhanan jawéki anox yoyo ika joninra, jabicho janeyamake. Janra ja jameran já Diossibi moa janeke.

²²Jatian ja nai janebainhanan jawéki anox yoyo ika joninra, jabicho janeyamake. Janra moa Diossibi janeke, naikan jawen yakáti iketian.

^y 23.18 Jain Dios jawéki axontira iká iki ani, jan perakanxon yoina itan wetsa jawékibo Dios menoxonkanai ikax.

²³¡Jawe iresaipanon, ja fariseoboyabi esé onanbo, mato riki beparanmetai-bores! Matonra akai ja mentankonia, aníssainoa itan ja comino maton tsekaa, chonkankoniabo westforabo Dios menikin. Ikaxbi ja esé meran iká kikin-shaman ja senenhati joikaya maton senenhayamai. Ja iki, itibi keskati jati, noixon jato jatfbinin akinti itan Diossen yoiái keskati jati. Jakaya riki ja wetsa jawékibo aríbakinbi maton senenhati.

²⁴¡Mato riki benchebo ixonbi jato ikinkasaibo! Matonra akai nakayabi xeanaketian akamabipari toakin, ikaxbi ja ani camello xeati meran itinakaya maton xeai.

²⁵Jawe iresaipanon, ja fariseoboyabi esé onanbo, mato riki beparametai-bores. Matonra akai jawen pekainres ja rato betan vasobo chokakin. Ikaxbi maton shinan merankayara bochoke, ja maton yometsoxon bia jawékibo.

²⁶¡Fariseo benchebo! Rekenparikaya ja vaso napo iká kerásbo chokakanwe, jatianra ja vaso pekainribi moa kerás yamati iki.

²⁷Jawe iresaipanon, ja fariseoboyabi esé onanbo, mato riki beparanmetai-bores ikax, ja mawá kini joxoakin sikakana keská, bebires jakonhira. Ikaxbi chichó iki, ja mawá xaoyabi meskó kerás jawékibo bochoa.

²⁸Jaskara riki mato; oinkana jakonhira joni keskabo, ikaxbi chichókaya beparametaibo itan jakonma shinan bochoyabo ikaxbi.

²⁹Jawe iresaipanon, ja fariseoboyabi esé onanbo, mato riki beparametai-bores. Matonra akai ja *profetabo mawáni shinanoxon *monumentobo akin, itan ja jakon joni mawata miinkana kiniboribi akai maton raoaxonkin.

³⁰Jaskáaxki mato ikai: 'Noaribi ja non rekenbo betan senen japaoni ixonra, ja *profetabo retekanaítian non ayama-keana iki, ikibo yoyo iki'.

³¹Jaskatibo yoyo ikinra moa maton onanke, mato riki ja *profetabo jan retekaitaibaon chiní bakebo ixon.

³²Jaskara ixon, ja maton rekenbaon akin peonikaya senenhakai kaman chibanreskanwe.

³³Mato riki, jakonmabo ikax rono kaita keská jonibo ¿Maton jisáki ja chiikan ewa meran mato kayamanoxiki?

³⁴Enra mato raanxonoxiki, *profetabo jainoax nokon joi onanna jonibo itan jan mato axeatibo. Ikaxbira maton jato retenoxiki, jatíribibora maton jato korosen anóxiki, jatian wetsabora ja esé ninkáti xobo meranxonbo maton jato rishkinoxiki, jemabotiibira benaanambo maton jato ramianoxiki.

³⁵Jaskara ikenra jatíbi jakon jonibo retekana kopí, mato Diossen castiganoxiki. Ja Abel retekani kopí itan ja senentiainbi ja Diossen xobo meran iká jainxon Dios yoina menoxonkanai naxaraxon ja Beriquíassen bake Zacarías maton reteni kopí.

³⁶Ikonshamanra en mato yoiái: Nato jawékibo kopíra, mato jatíbi Diossen castiganoxiki.

**Jerusalénhainoa jonibo
kopí Jesús winia
(Lc. 13.34-35)**

³⁷¡Jerusalén jonibo, Jerusalén jonibo! Mato riki ja *profetabo itan jawen joi yoiti Diossen raana jonibo makanman tsakaan jato reteaiibo. Ichaakinra en mato tsinkianan ikinkaske, atapanin jawen bakeshokobo jawen pechi meran axon koirannai keskáakin. Ikaxbi mato keenyamaa iki.

³⁸Jaskara ikenra, ja Diossen xobo, moa potá xobo keská inóxiki.

³⁹Jatianra en mato yoiái: Ramara jawetianbi maton ea oinwetsayamanoxiki, 'Miara non jowé akai, mia riki ja Ibon janenko joái', iki mato iti senenai kamanpari", akin jato aká iki.^z

^z23.39 Sal. 118.26

Diossen xobo ras akanti Jesussen yoia

24 ¹Ja moa Diossen xobo mera-noax Jesús pikókaini kaaitianra, jaonmea onanaibaon nokobainxon ja Diossen xobo metsáshaman itina oinmakana iki.

²Jatian Jesussen jato yoia iki: —¿Matonki oinna nato xobo jaskáakinshaman akana? Enra mato ikonshaman yoiai, westíora makan texea wetsa makanki perakaatanibobira yamanoxiki, keyora ras anóxikanai —akin jato aká iki.

Nete senenamatianbi jaskara itibo

(Mr. 13.1-37; Lc 21.5-36)

³Jato jaskáa pekáo, olivos mananman bokana iki, jain kaax Jesús yakata iki, jatian moa jabicho iketian jaonmea onanaibaon nokobainxon yokákana iki: —Jawetianshamankayaki jaskarabo iti iki ixon min yoitininra noa keenai. Jainoax ¿Jaweki inoxiki ja mia joti ochama itan moa nete senenaitian non ja oinxon onantibo? —akin.

⁴Jaskáakana jato Jesussen yoia iki: —Koirameekanwe mato tsonbi paranakantima kopí.

⁵Ichara benóxikanai eki yoinmeetax, ‘ea riki *Cristo’, iki ikaibo, jaskáakin yoixonbora jato icha paranoxikanai.

⁶Matonra ninkánoxiki wetsanko, wetsankobo reteanankanai. Ikaxbi raté-yamanoxikanwe; jaskarabo ikíbira nete senenamapari inoxiki.

⁷Jonibora wetsa mainmea jonibo betan reteanaxoxiki, jatian apobora wetsa mainmea apobo betan reteanaxoxiki, jonibora jawékiatinin inoxiki, jainoax jatíbiainra ani niwanbo inoxiki.

⁸Ikaxbi jaskarabo ikaira itiki, moa masá tenetibo iki peokootaipari.

⁹Matora yatanxonbo joni koshiboi-babo bonoxikanai ramianoxon, jaskáaxonbora mato retenoxikanai. Ea chibanaibo iketianra jatíxonbi mato omísno-xikanai.

¹⁰Jatianribira ichaxon ea ikonhakin jenenoxikanai. Jakonhai keská ixonbora, jato ramiakanti jake, jaskatira omisananoxikanai.

¹¹Icha ikonma *profetabora pikónoxikanai. Jabaonra icha joni parannoxiki.

¹²Jatian moa iorai jakonma jawékibo kaita ikenra, icha jonibaon noimisti shinan keyónoxiki.

¹³Ikaxbi ja nete senenai kamanbi eki koshii jenéyamaiboresa, kishpinmee-noxiki.

¹⁴Ja Diossen ikinaton jati jakon joira, jatíbiainpari yoikaati jake, jatíxonbi onankana iti kopi, jatianparira moa nete senenoxiki.

¹⁵Jawetianki ja Diossen xobo meran, jakonmabires jawéki akanti ja *profeta Danielnin yoini keská akanai maton oinnai (yoyo axon onankanwe).

¹⁶Jatianra ja Judea main ikabo, jabati mananman bokanti jake,

¹⁷jatian ja jaton xobo pekatén itinabora, jaton jawékibo bikasi moa naman jotima iki,

¹⁸jainoax ja jaton wainko bokanabora, jaton chopá bikasi xobon jakiribi jotima iki.

¹⁹¡Jawe iresaipanon! Ja tooyabo itan bake maxkoya ainbobora ikonbiresi onitsapinoxiki.

²⁰Dios yokákanwe ja mato jabati katira, oitian iamax tantiti netenbi inake.

²¹Akonbireshkin masá tenetira inoxiki ja neten. Tsonbira nato nete peokoonontian itan ramakamanbi jaskáakinhora masá teneama iki itan jaskáakin masá tenetiribi moa yamanoxiki.

²²Jatian jaskáakin masá tenetibo basiora Diossen imaabira, jatikaxbi mawákanti iki. Jakopíra jawen katotabo noia ixonres, basima neteres imati iki.

²³Ja netebaon tsonbires mato atiki: ‘Oinkanwe, neno riki *Cristo’, iamaxon ‘oa riki’, akinbo yoikin, jato ikonhaya-manoxikanwe.

²⁴Ikonma Cristobo itan ikonma *profetabora bekanti jake. Jabaonra ja

oinxon onanti itan ani ratéti jawékibo anoxikanai, jaskáaxon ja Diossen kato-tabobi jato paranti shinanxon.

²⁵ Koiramekanwe, jaskarabo ikámatianbira en moa mato yoike.

²⁶ Jaskara iken, 'Cristora jain joni jayamainko itinke', akin mato akana, jain kayamanoxikanwe. Jainxon, 'Cristora xobo chicho joneta itinke', akin mato akanabi, ikonhayamanoxikanwe.

²⁷ Ja kaná chopékin, bari pikotaio-rixon bari kaaiori tenai non oinnai keskára inoxiki ja jonin Bake jói.

²⁸ Jaweranoki westíora mawá iki, jainra jaskara piái noyai yoinabo tsinkitai.^a

Jonin Bake jakiribi joríbatí

(Mr. 13.24-37;

Lc. 17.26-30, 34-36; 21.25-33)

²⁹ Jaskara masá tenetibo winota pekáo-shokobira, moa bari nokanoxiki, oxénribi moa teneyamanoxiki, ja naikan iká wish-tinboribi maannoxiki, jatíbi ja naiori iká koshi jawékiboribi shakónoxiki.^b

³⁰ Jaskataitianra oinnoxikanai ja jonin Bakera moa jóái ixon, ja oinxon onanti naikan ikaitian. Jaskataitianra jatíbi nato main já jonibo raketi winiananbi yoyo inoxikanai, ja jonin Bake jawen atipana koshia, itan penébires moa naikoinman joaitian oinnax.

³¹ Jatian janra jawen ángelbo raanoxiki, kikin koshin trompeta xoon akatoninres, jatíbi jawen katotabo mai senenainoabi jato tsinkiti.

³² Ja higo jiwi riki maton jainxon onanti. Jawetianki jawen ponyanbo jakonax, moa jawen peibo pechokoai, jatian maton onanai moara baritiati ochóma iki ixon.

³³ Jaskáakinribi ja meskó jawékibo ikaitian oinxon, onanoxikanwe ja jonin Bake moa joti ochóma.

³⁴ Ikonshamanra en mato yoiai: jatíbi nato jawékibora inoxiki seneni ja ramatian jakana jatíribi jonibo mawatamatianbi.

³⁵ Ja nai betan maira keyónoxiki, ikaxbi ja nokon joibora, winóyamai senenoxiki.

³⁶ Ikaxbi ja nete itan ja hora jotira tsonbi onanyamake. Nin ja naikan iká ángelbaon itan ja Bakenbira onanyamake. Nokon papa Diossenbichoresa onanke.

³⁷ Ja Noé inontian ikáni keskáshamanribira inoxiki ja jonin Bake moa jakiribi joaitian.

³⁸ Ja jenen ewa beamapari inontianbi peokootaxa, moa Noé wapóro meran jikiai kamanbi, jonibo iká iki pii itan xeai, jainoax wanoi itan benoibores.

³⁹ Jatian tsonbi jaskara iti shinan-namabires ikenbira, jenen ewa bexon jatíbi jato keyoa iki. Jaskáribira inoxiki ja jonin Bake moa jakiribi joaitian.

⁴⁰ Ja neten rabé joni wainko teeti iibekonaitianra, westíorares boti iki, jatian wetša botima iki.

⁴¹ Rabé ainboribi itiki renei iibekoni, westíorares boti iki, jatian wetša botima iki.

⁴² Jaskara iken benxokaatax manákanwe. Ja netenshaman maton Ibo jotira maton onanyamake.

Ainbo rabekan jawéki renei.

^a 24.28 Lc. 17.37. Mawá piái noyai yoinabo tsamata oinxon, mawára jake ixon non onanai keskáakinribi, neskara jawékibo ikai oinxon maton onanti jake moa Cristo joti ochóma.

^b 24.29 Is. 13.10

⁴³Shinankanwe, westíora jonira, ja horashaman yamé yometso joái onanax oxatima iki. Jaskáaxonra ja yometso jawen xobo meran jikimatima iki.

⁴⁴Jaskara iken matoribi benxokaata ikanwe; ja jonin Bakera jonoxiki tson shinannamatian.

**Tee senenhakai yonoti betan tee
senenhayamai yonoti**

(Lc. 12.41-48)

⁴⁵Jawen tee akonkin senenhai shinanya yonotira, jawen ibon jaki jenekin yoibainai, jawen xobon ikábo jato ikinti itan jato jawékiamati.

⁴⁶Diossenra raroshaman imati iki jawen ati teebo senenhai iitaitian joxon ja yonoti jawen ibon nokoketian.

⁴⁷Enra mato ikonshaman yoiai: Jara jawen ibon jatíbi jawen jawékibo koiranon ixon jaki jeneti iki.

⁴⁸Ikaxbi ja yonoti jakonma ixon atiki, nokon ibora ishton joyamai ixon shinantaanan,

⁴⁹jan jato ikinna ja wetso yonotibo jato jakonmaakin peokin, jainoax paenai jonibo betan jikiax jato betanres xeai, itan jato betan jawékiaibores ikí.

⁵⁰Jaskatibores iitaitianra ja nete itan ja hora joti shinannamainbires joxon, jawen ibon,

⁵¹ja beparanmeetaibo ati keskáakinribi castiganoxiki. Jatianra akonbireskin masá tenei xeta kerox aki winiti iki.

Chonka xontakoki yoinmeeta esé

25 ¹Ja Diossen ikinaton jati netera inoxiki, ja chonka xontako jaton lamparin bitaanan ja wanoai joni manai boax ikáni keskáribi winoti.

²Pichikara ikana iki, shinanti onanmabo, jatian pichikaribi ikana iki shinanti onanbo.

³Ja pichika shinanhomaninra, lamparin bokinbi, keyóketian jakiribi nachíti xeni boyamakana iki.

⁴Ikaxbi ja shinanyabaonra, lamparin boribakinbi, xeniribi bokana iki.

⁵Jatian ja wanoai joni ishton joyamaitianra, oxakan jato atimaana, jatikaxbi oxakana iki.

⁶Jatian moa yamé pochínikon ninkákana iki: ‘¡Jainra moa wanoai joni joái bechii bekanwe!’ iki saí ikanai.

⁷Jaskákanai ninkatax jishtenxon, jatíbi xontakobaon jaton lamparinbo jakonhakana iki.

⁸Jatian ja pichika xontako shinanhomabaon akana iki ja shinanya xontakobo yoikin: ‘Non lamparinbora moa nokaibishoko iki, maton xeni ichatamashoko noa menikanwe’, akin.

⁹Ikaxbi ja shinanya xontakobaon jato yoia iki: ‘Mato meniaxbira noaribi maxkátiki, jakonra itiki, ja maroaiiboiba kaxon matonabiribi itiakin maton biá’, akin.

¹⁰Ikaxbi ja pichika xontako xeni marokin bii bokana pekáora, ja wanoai joni nokota iki. Jatian ja benxokaata iká xontakobores wanoti fiestanko jabébi jikikana iki. Jatian moa weíkanketian xepótribi xepota iki.

¹¹Jaskata pekáora ja wetso xontakobo nokótoshitax, ‘¡Ibó! ¡Ibó! Noa xepóti kepenxonwe’, iki itoshikana iki.

¹²Ikaxbi jan jato yoia iki: ‘Enra mato onanyamake, tsoara mato ibirai akinres’.

¹³Jaskara iken; benxokaatabo ikanwe. Matonra ja nete itan ja horashaman ja jonin Bake jotiki onanyamake.

Kimisha joni teetaiki yoinmeeta esé

(Lc. 19.11-27)

¹⁴Ja Diossen ikinaton jati netera inoxiki, ochó kanoxon westíora jonin jawen yonotibo kenaxon koirankanon ixon jato koríki menipakeni keská.

¹⁵Westíora menia iki, pichika waranka, wetso menia iki, rabé waranka; jainxon wetso menia iki westíora warankares. Jatí ichares westíoraxonbo koirankanti jisábo onanxonra jato menipakea iki. Jaskáatanan moa ochó kaa iki.

¹⁶ Jan pichika waranka bia joninra, ja koríkinin teexon wesa pichika warankaribi bia iki.

¹⁷ Jatian jan rabé waranka biatoninribi jaskáashokoa iki. Janribi wetsa rabé waranka bishokoa iki.

¹⁸ Ikaxbi ja westíora waranka biatoninra, kaxon mai chinianan mai chicho ja koríki miinna iki.

¹⁹ Basi iiti ja ochó kayantana joni joá iki. Joxonra jawen jonibo yokápakea iki, jaweki ja koríkinin akana ixon.

²⁰ Rekempari joá iki ja pichika waranka jan biantana, joxonra wetsa pichika warankaribi menitoshita iki. Jainxon yoia iki: 'Tbó, minra ea menia iki pichika warankares, natora wetsa pichika warankaribi en mia meniai, ja riki en kaimaa', akin aká iki.

²¹ Jatian ja jonin yoia iki: 'Jakonra min ake, miara jakon itan miki koshiti joni iki, ja ichama min jakonhakin aká kopíra, rama bebonbires icha en mia koiranmai. Rama ebé raroí jowé', akin aká iki.

²² Ja pekao, joá iki ja rabé waranka koríki jan biantana joni, joxon yoia iki: 'Tbó minra ea menia iki rabé waranka koríki, natora wetsa rabé warankaribi en mia meniai, ja riki en kaimaa', akin aká iki.

²³ Jatian ja jonin yoia iki: 'Jakonra min ake, miara jakon itan miki koshiti joni iki, ja ichama min jakonhakin aká kopíra, rama bebonbires icha en mia koiranmai. Rama ebé raroí jowé', akin aká iki.

²⁴ Ikaxbi ja westíora waranka koríki biantana toninbiribi joxon yoia iki: 'Tbó, enra onanna iki, jain banaa ixonmabi jainoa bikaskin min jato yokákin teai.

²⁵ Ja kopira, rakékin ja min koríki en kaxon mai meran jonea iki. Ikaxbi nato riki ja min koríki', akin.

²⁶ Jaskáa, ja jonin yoia iki: 'Mia riki jakonma, itan chikish joni. Ja jain banaa ixonmabi jainoa bikaskin en jato yokákin teai onanna ixonra,

²⁷ iká iki, ja koríki min banco meran niati. Jatianra moa joxon ja nokon koríki kaita en bikeanke', akin aká iki.

²⁸ Jaskáatanan jawen jonibo yoia iki: 'Ja westíora waranka koríki bichinxon, ja chonka waranka koríkia joni menikanwe.

²⁹ Ja jakonhakin akára, bebonbires non meniti jake ibanon ichaya iki ixon. Ikaxbi ja jakonmaakin akára, ja jayatabobi non keyo bichinti jake.

³⁰ Jatian ja nato jakonma yonoti, jemaori boxon yamé meran potakanwe, ja xeta kerox aki winiti ikainko', akin jato aká iki.

Jatíbi jonibaon akábo jato yoixonti

³¹ Ja jonin Bakera, jatíbi jawen ángel-boya penébires joáx, jawen penébires yakátinin yakánoxiki.

³² Já bebonra jatíbiainoa jonibo tsinkinoxiki. Jatian janra jato katópake-noxiki, ja oveja koiranaibaon cabrabo betan imayamakin ovejabo katotai keskáakin.

³³ Ja ovejabora jawen mekayao jato imanoxiki, jatian ja cabrabora jawen mexkao jato imati iki.

³⁴ Jatianra ja apon jawen mekayao ikábo jato yoiti iki: 'Matobo neri bekanwe, nokon Papanra mato jakon imake. Ja nato nete jonianontianbi, matonribi Dios betanbi jainxon jato ikinti nete axona, iboakanwe.

³⁵ Matonra ea pikasaitian ea pimaa iki. Ea nomiaitian maton ea xeamaa iki. Ea wetsanko iketian maton xobon ea maton imaa iki.

³⁶ Ea chopama ikenbi maton ea chopa menia iki. Isinaitian, maton ea koirana iki. Cárcel meran iketian, ea oinni mato kaa iki', akin jato atiki.

³⁷ Jatianra ja jakon jonibo ikanti iki: '¿Jawetianki, mia pikasai oinxon non mia pimaa iki, Ibó? ¿Jawetianki, mia nomiaitian oinxon non mia xeamaa iki?

³⁸ ¿Jawetianki wetsanko kaa iketian oinxon, non xobon mia non bia iki?

¿Jawetianki chopá keyota oinxon, mia non chopá menia iki?

³⁹ ¿Jawetianki, isinai oinxon non mia koirana iki? ¿Jawetianki, cárcel meran iketian oinnax mia oinni noa kaa iki? iki ikanti iki.

⁴⁰ Jatianra, ja Apon jato yoiti iki: 'Ja nokon wetsabo, kikinmashoko shinankanaibo akinkinra, maton ea moa akinna iki', akin.

⁴¹ Japekáora, ja mexkao ikábobiribi jato yoiti iki: 'Eibakeax botankanwe, jakonmabo. Ja yoshinbaon koshi itan jawen yonotibo axona, jawetianbi nokayamai chiikan ewa meran botankanwe!'

⁴² Matonra ea pikasainbi ea pima-yamaa iki. Ea nomiainbi maton ea xeamayamaa iki.

⁴³ Ea wetsanko kakenbi, maton xobon ea maton biamaa iki. Ea chopaoa ikenbi, maton ea chopá meniamaa iki. Ea isinainbi itan ea cárcel meran ikenbi, ea oinnitani mato kayamaa iki', akin.

⁴⁴ Jatianra jabaon akanti iki: 'Ibó, ¿Jawetiankayaki mia pikasai non oinna iki, mia nomiaitian non oinna iki, mia wetsanko kaa non oinna iki, mia chopá keyota non oinna iki, jainxon isinainbi itan cárcel meran ikenbi mia non akin-yamaa iki?' akin.

⁴⁵ Jatianra, ja apon jato yoiti iki: 'Ja nokon wetsabo, kikinmashoko shinankanaibo maton akinyamaara, maton earibi akinyamaa iki', akin.

⁴⁶ Jaskara jakonma jonibora, jatíbitian masá tenetiain bokanti jake. Jatian ja Diossen yoiai keská ikábora jatíbitian jati netenkobiribi bokanti jake —akin jato aká iki.

Jesús yatanoxon shinankana

(Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

26 ¹ Jatian moa jato joi yoikin senenhataanan, jaonmea onannaibo Jesussen yoia:

² —Matonra onanke, ja rabé nete pekáo moa *Pascua fiesta ikai. Jatianra ja jonin Bake yataanan ramiayonxon

korosen axon retenoxikanai —akin jato aká iki.

³ Jatianribi iká iki, ja sacerdotebaon koshibo betan ja judíobaon joni koshibo, ja *sacerdotebaon koshi Caifás jain iká xobonko tsinkíkana.

⁴ Jainxon shinankana iki, paranhanan yatanxon Jesús reteti.

⁵ Ikaxbi jatíribibo ikana iki: —Ja *Pascua ikaitianbiora atima riki, sinatira jonibo tsokáskanake —ikibo.

Westíora ainbaon

Jesús ininti machita

(Mr. 14.3-9; Jn. 12.1-8)

⁶ Jatian Jesús iká iki Betania jemanko, ja *lepra isinya ikátiai Simonman xobonko.

⁷ Jain pii yakáketianra, westíora ainbo nokótoshita iki kopí ininti tsoamáya. Joxonra, pataxbainxon ja inintinin Jesús machita iki.

⁸ Jaskaaka oinnax, jaonmea onannaibo ikana iki ikonbiresi sinati neskati: —¿Jawekopiki, nato ininti jaskáakin yoyota?

⁹ Jakayara ike kikinshaman kopí maroxon, ja jawékiomashokobo jato akinti —iki ikana iki.

¹⁰ Jaskákanai onanxon, jato Jesussen yoia iki: —¿Jaweakiki nato ainboki mato sinatai? Janra jakon tee ea axonke.

¹¹ Ja jawékiomabora, jatíbitian mato xaran janoxiki, ikaxbi eara jatíbitian mato betan iamai.

¹² Nato ainbaon ea inintinin jaskáa riki, jayá ea miinkanon ixon aká.

¹³ Enra mato ikonshaman yoiai: Nato netenxonra, jatíbiainxon jakon joi yoikin, nato ainbaon ea jaskáani yoinoxikanai ja shinankin —akin jato aká iki.

Jakonhai keská ixonbi

Judassen Jesús jakonmaa

(Mr. 14.10-11; Lc. 22.3-6)

¹⁴ Jatian ja chonka rabé jaonmea onannaibo ikainoa, westíora Judas

Iscariote janeyara, *sacerdotebaon koshibo oinni kaa iki.

¹⁵ Kaxon jato yoia iki: —¿Jawetiishamanki maton ea kopátiki, en mato Jesús yatanmaketian? —akin. Jatian jabaon shinan axon, kimisha chonka koríki menikana iki.

¹⁶ Jatian jaskáakana, moa jaskáaxon jato Jesús yatanmati Judassen benaa iki.

Pascua fiesta yantan Ibon jawékiaka

¹⁷ Ja moa fiesta peokootaitian, *levaduraa aká pan pikanai reken netera, jaonmea onanaibaon Jesús yokákana iki: —¿Jaweranoshamanxon, ja *Pascua iketian, non jawékiati aká yantan pitinki mia keenai? —akin.

¹⁸ Jatian Jesussen jato yoia iki: —Jerusalénhain botankanwe, ja en mato janexona jonin xobonko. Kaxon yoitankanwe: ‘Moara nokon nete ochóma iki, jakopira ja eonmea onannaibo betan min xobonkoxon en jawékiakasai *Pascua iketian, ikira non Ibo ike akin atankanwe’ —akin jato aká iki.

¹⁹ Jato jaskáa boxon, jaonmea onanaibaon ja Jesussen jato yoia keskáshamankin akana iki. Jainxon ja *Pascua iketian yantan jawékiatiribi akana iki.

²⁰ Jatian moa yaméketian, Jesús iká iki jawen chonka rabé jaonmea onannaibo betan pii mesan yakata.

²¹ Jain pii yakáxonbi, jato yoia iki: —Ikonshamanra en mato yoiai: Mato westíoraxonra jakonhai keská ixonbi ea jakonmaati jake —akin.

²² Jaskáakin yoia, jawen jonibaon akonbireskin masá shinankana iki. Jatian, westíoraxonbo yokákana iki: —¿Ea yoiiki mia iká Ibó? —akin.

²³ Jaskáa jato yoia iki: —Ja en pai ratomearibi pai riki, ja jakonhai keská ixonbi ea jan jakonmaati.

²⁴ Ja jonin Bakera, jaskara iti wishakan yoiai keská winóti jake.

Ikaxbi jawe iresaipanon, ea jakonhai keská ixonbi ea jan jakonmaakai. Jakonra ibirakeanke ja jonikaya, jawen tita meranoax pikóyamaa —akin jato aká iki.

²⁵ Jatian jankaya jakonhai keská itaan jakonmaati ixonbi, Judassen aká iki: —¿Ea yoiiki mia iká Maestró? —akin. Jatian Jesussen yoia iki: —Minbira moa yoiike —akin.

²⁶ Jatian pii ikanaitian, pan bitaan, Jesussen Dios iráke aka iki. Jaskáaxon ja pan tobpakeanan jato menikin ja jaonmea onannaibo yoia iki: —Bixon pikanwe; natora nokon yora iki —akin.

²⁷ Japekao, xeatia kenporibi bixon, Dios iráke aka iki, jaskáatanan jato menipakekin yoia iki: —Jatíxonbi ja nato kenpomea xeakanwe,

²⁸ Jara nokon jimi iki, janra ja senenhabekonti joi Diossen aká onanti imai. Ja jimira chikotai icha jonibaon ocha, moa Diossen shinanxonyamanon ikax.

²⁹ Nato akinbichora en mato betan nato vino xei. Ikaxbi jawetianki ja nokon Papan noa ikinai neten noa jatikaxbi tsinkíkanai, jatianparira ja bená vino non xearibinoxiki —akin jato aká iki.

Já onanaxbi Pedro paranati Jesussen yoia

(*Mr. 14.26-31; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38*)

³⁰ Jaskatax moa *salmosbo bewai senetaan, Olivos mananman bokana iki.

³¹ Jainxon jawen jonibo Jesussen yoia iki: —Nato yaméra mato jatikaxbi eki koshiamanoxiki. Jaskáti yoiira wishá meran ikai: ‘Jan oveja koiranaira en retenoxiki, jatianra ja ovejabo janbísti jake iki’.^c

³² Ikaxbi moa jiritaananra, mato kaa-mabi eapari Galileanko kanóxiki —akin jato aká iki.

³³ Jaskataitian, Pedron yoia iki: —Jatíxonbi miabicho potakanainbira, en mia potayamanoxiki —akin.

^c 26.31 Zac. 13.7

³⁴ Jatian Jesussen neskáa iki: —Ikonschamanra en mia yoiai: Nato yaméra, atapa keotamabi ea yoií kimi-shai enra onanyamake iki mia inoxiki —akin.

³⁵ Jaskáa, Pedron yoia iki: —Ea mibébi retekanti ikenbira, jawe ikaxbi enra já onanyamake iki ea íamanoxiki —akin. Jatian jatíribi jaonmea onanai-baonribi jaskáakin yoikana iki.

Getsemaníainxon Jesussen orana

(Mr. 14.32-42; Lc. 22.39-46)

³⁶ Japekao, jaonmea onanaiboya Jesús Getsemaní janeya wainko kaa iki, jainxon jato yoia iki: —Nenobipari yakákanwe en ono kaxon oranai kaman —akin.

³⁷ Jaskáaxon, Pedro betan Zebedeon bake rabéres ioa iki. Jainoxa ikonbi-resi oniskin masá shinankin peoa iki.

³⁸ Jainxon jato yoia iki: —Nokon shinan meranra ea ikonbiresi onisai mawákasnon kaman. Nenobipari ikanwe, ebébi oxá tenekanwe —akin.

³⁹ Jato jaskáabaini orichaashoko kaax, jawen betonkoninbi mai tii akai kaman chirankootanan neskáakin orana iki: “Papá, min keen iketian, ea masá tene-mayamawe. Ikaxbi nokon keena keská ea axonyamawe. Min keena keskáres awé”, akin.

⁴⁰ Jaskataanan, jaonmea onannaibo ikainko joríboxon, oxakana jato nokoa iki. Jainxon Pedro yoia iki: —¿Westíora hora tanibireski maton ebé oxá teneti atipanyamaa?

⁴¹ Oxayamakinkaya orankanwe, tana-kaati joketian maton teneti kopí. Maton shinanra jakon akasai, ikaxbi maton yorara yosma iki —akin jato aká iki.

⁴² Jainox jakiribi karibaxon neskáakin orana iki: “Papá, jaskáshamanhaxon nato masá en teneti bechitentikoma iketian, min keena keskáres awé”, akin aká iki.

⁴³ Jaskáakin oranbeirani joxon, jakiribi oxakana jato nokoribia iki. Jatón

berobo ikana iki oxakan ayora bero pexmashokobo.

⁴⁴ Jaskara ikanaitian jato oinbain-resi kaxon, moa kimisha itin ja awana keskáakinribi orana iki.

⁴⁵ Jaskáatanan jaonmea onan-naibo ikainko joxon jato yoia iki: —¿Ramakamanbikayaki mato tantii oxá oxaresai? Moara ja jonin Bake ochayabo yatanmakanti hora senenke.

⁴⁶ Weníkanwe, moa noa bokanon. Jan ea jakonhai keská ixonbi ea jakon-maikai jonira, moa jain joái —akin jato aká iki.

Jesús yatankana

(Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

⁴⁷ Jato jaskáakin yoií iitainbi, Judas nokótoshita iki. Ja iká iki westíora Jesussenmea onanairibi. Jabéra icha joni bekana iki, espadayabo itan jiwiabo. Ja bekanabo iká iki, *sacerdotebaon koshiboyaxon ja jema koshibaon jato raana.

⁴⁸ Jatian jakonhai keská ixonbi, jan jakonmaikai Judassen iká iki: “Ja kaxon en bexetaira já iki, ja yatannoxikanwe”, akin moa jato yoia.

⁴⁹ Jaskara ixon, nokobainxon Jesús aká iki: —¿Miaki jawekeska iki maestró? —akin. Jaskataanan bexeta iki.

⁵⁰ Jatian Jesussen yoia iki: —Jaskara akí mia joákaya, ishtontani awé joní —akin. Jaskáaketian, nokobainxon jonibaon Jesús yatankana iki.

⁵¹ Jaskáakanaitian, westíora Jesús betan itinatón jawen espada tsekataanan, ja *sacerdotebaon koshín yonoti rerakin paxtea iki.

⁵² Jaskáaketian, Jesussen yoia iki: —Ja min espada moa benxoawe. Ja espadanin jato reteaibora, espadaninribi retekanti jake.

⁵³ ¿Minki onanyamaa, ea jaweayamakanon ixon ja nokon Papa en yokáketian ramabishoko kikinbires icha ángelbo ea jan raanxonti?

⁵⁴ Ikaxbi en jaskáakabira, jaskara iti wishakan yoiaibo senentima iki —akin aká iki.

⁵⁵ Jaskáatanan, ja jonibo Jesussen yoia iki: —¿Jaweakiki ja yometsobo atin ea yatani mato espadayabo itan jiwiabo bekana? Netetiibira, jato axeai ea Diossen xobo meran iká iki. Jatianra jawetianbi maton ea yatanyamaa iki.

⁵⁶ Ikaxbi nato jawékibora ike ja *profetabaon yoini joibo senennon ikax —akin jato aká iki. Jatianra jaonmea onanaibaon, moa jabákin jatíxonbi Jesúsicho potabainkana iki.

Jesús joni koshibo bebon bokana

(Mr. 14.53-65; Lc. 22.54-55, 63-71;

Jn. 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Jatian jan Jesús yatannabaonra, sacerdotebaon koshi Caifássen xobonko bokana iki. Jain ikana iki ja esé onan-boyabi jema koshibo tsinkíkana.

⁵⁸ Ikaxbi Pedrobiribi ochóxonres chibanboi kaax, ja sacerdotebaon koshin xobo jema ikain nokota iki. Jain nokotax ja xepóti koiranaibo betan yakata iki, Jesúsmein jaweayonkanai ixon oinnox.

⁵⁹ Jatian ja sacerdotebaon koshi itan ja jema koshibaonra jaskáaxon Jesús reteti kópí janso joi benakana iki.

⁶⁰ Ikaxbi, icha joni joxon jansokin jakonmaakino yoikanabi, atikoma iká iki. Ikenbi, rabé joni joxon,

⁶¹ jato yoia iki: —Nato jonira iká iki: ‘Enra ja Diossen xobo ras axon, jakiribi kimisha netebi aríbatiki’, iki —akin jato aká iki.

⁶² Jaskáaketian, wenítaanan ja sacerdotebaon koshín yoia iki: —¿Minki jawebi yoiamai? ¿Minki ninkata mia jaskati iká yoikanai? —akin.

⁶³ Jaskáabi Jesussen jawebi yoiamaa iki. Jaskaketian ja sacerdotebaon koshin aká iki. —Ja jatíbitian jiria Diossen janenko noa yoita. ¿Miarin ja Diossen bake *Cristo? —akin.

⁶⁴ Jaskáa, Jesussen yoia iki: —Eara jaakon iki, minra moa yoike. Jatianra

en mato yoikasai: Basimara maton oinnoxiki ja jonin Bake, jatíbi atipana koshia Diossen mekayao yakata, itan nai koinman joaitian —akin jato aká iki.

⁶⁵ Jaskáketianra, ja sacerdotebaon koshin jawen chopá noshia iki sinákin. Jaskatax iká iki: —Dioskira jakonmaibires yoyo ike. Wetsabo yokátininra moa noa maxkáyamake, matonbira ninkake jaskati yoyo ikaibo.

⁶⁶ ¿Jawe keskaki maton shinannai? —iki. Jatianra ikana iki: —Reteti riki —iki saa iki.

⁶⁷ Jatian jatíribibaon betoshba ataanbo timakana iki. Jatian wetsabaonra, tantash axonbo,

⁶⁸ akana iki: —Ikon Cristo ixon, onanta tsonki mia tantash aka —akinbo.

Jesús onanama keskati Pedro iká

(Mr. 14.66-72; Lc. 22.56-62;

Jn. 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Jatian jaskákanai kamanbiribi, Pedro iká iki jeman yakata. Jain itinketianra, westíora jaton yonoti ainbaon nokóxon yoia iki: —Miaribi riki ja Galileankonia Jesús betan ipachoi —akin.

⁷⁰ Ikaxbi jain itinabo bebomeax, paranai, Pedro iká iki: —Enra onanyamake, tsoa yoiira mia iibirai —iki.

⁷¹ Jaskáataan xepótiain kaa iki. Jainoara ja wetsa yonokanai ainbaon oinxon ja jain ikábo yoia iki: —Natoribi riki ja Nazarethainoa Jesús betan ipachoi —akin.

⁷² Jato jaskáaitian, onanaxbi jakiribi, ikonkon enra ja joni onanyamake iki Pedro iribaa iki.

⁷³ Jato jaskáa basimabi, jain ikábaon pataxbainxon Pedro yoikana iki: —Ikon riki mia jawen joni, mia yoyo ikara onantibires iki —akin.

⁷⁴ Jatianra jakonmaibires jaki yoyo itaan Pedro neskata iki: Enra jawekesaxonbi ja joni onanyamake iki.

Jaskati yoyo ikainbi, atapabene keota iki.

⁷⁵ Jaskáketian, Pedron shinanria iki: “Ja atapabene keotamatianbi, kimishai paranati”, Jesussen yoiwana. Jaskáakin shinannax, jeman pikókaini kaax, akon-bireskin masá shinanni Pedro winia iki.

Pilatoiba Jesús bokana

(Mr. 15.1; Lc. 23.1-2; Jn. 18.28-32)

27 ¹ Jatian moa nete xabáketian yamékirishoko, jatíbi *sacerdotebaon koshibo itan ja jema koshibaon shinankana iki jaskáaxon Jesús reteti.

² Jaskáaxon, menéxanan boxon, ja romamea joni koshi Pilato menikana iki.

Judas mawata

³ Jatian moa Jesús retenoxon shinankana onanaxa, jakonhai keská ixonbi jan jakonmaa ikax, Judas ikonbiresi shinanmeeta iki. Jaskákinra ja *sacerdotebaon koshibo itan ja jema koshibo, ja kimisha chonka koríki jato banexon-ribaa iki.

⁴ Jato yoia iki: —Eara ochake, retekanon ixon jakonma akáma joni jato yatanmaax —akin. Jaskáketianra: —¿Nonki jawe ointi ja? Jara min ointi jawékibiribi iki —akinres akana iki.

⁵ Jaskáakin akanara, Diossen xobo napobi janbisbaintiakin Judassen koríkibo potaa iki. Jaskáabaini kaax, risbikan tenexetax mawata iki.

⁶ Jatian ja *sacerdotebaon koshibora ja koríki biax neskákana iki: —Nato koríkira joni retekanaton kopí iki. Jara ja Dios menikana koríki betanbi non meskoti atipanyamake —ikibo.

⁷ Jaskáaxon shinankana iki, ja mapokan teetaitonin wai akin akanai mai, ja koríkinin maroti. Jain ja wetsan-koni ax beax mawatabo jato miinti.

⁸ Ja kopira, rama kamanbi ja mai janekanai, Jimi Mai akin.

⁹ Jaskataxa, senena iki ja *profeta Jeremíassen yoini: —Ja kimisha chonka

koríkira biríbakana iki. Jatíra iká iki ja joni kopí jato *Israelitabaon kopí yokata,

¹⁰ bixonra, ja mapokan teetaitonin wai akin akanai mai, ja koríkinin marokana iki, ja Ibon ea jaskáati yoia keskáshaman —iki yoyo ini.

Pilaton Jesús yokata

(Mr. 15.2-5; Lc. 23.3-5; Jn. 18.33-38)

¹¹ Jesús iká iki Pilato bebon boxon nichinkana. Jatian jan yokata iki: —¿Miarin ja judíobaon apo? —akin. Jatian Jesussen yoia iki: —Minra moa yoi ke —akin.

¹² Jatian ja *sacerdotebaon koshiboyaxonbi *ancianobaon jakonmaakinbo yoiakanabi, Jesussen jawebi yoiamaa iki.

¹³ Jaskataitian Pilaton yokata iki: —¿Minki ninkáyamai, ja mia jakonmaakinbo yoi ikanai? —akin.

¹⁴ Jábi Jesussen jawe joibi yoiamaa iki. Jaskataitian ja joni koshi ikonbiresi rateta iki.

Jesús reteti yoiakana

(Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38—19.16)

¹⁵ Jatian ja joni koshin axé iká iki, *Pascua fiestatiibi, westíora preso joni-baon katota jato pikoxonti.

¹⁶ Jatianribi iká iki, westíora ninka-kaatai joni Barrabás jeneya, cárcel meran akana.

¹⁷ Jatian jain tsinkíkana jonibo, jato Pilaton yokata iki: —¿Tsoa en pikotininki mato keenai: Barrabás ó Jesús, ja Cristo akin maton akai? —akin.

¹⁸ Jaki notsireskin yataanan já bexonkana iketian onanxon.

¹⁹ Jatian jainxon joi benxoatiainko Pilato yakáketianra jawen awinin joi bomaa iki: “Ja jakon joni betanra min jawe ointi yamake. Já jaskáakanai kopíra en jakonmabires namáwanke”, iki iká.

²⁰ Ikenbi, ja *sacerdotebaon koshiboyabi ja jema koshibaonbiribi, ja joni

icha tsinkitabo yoixon jen imakana iki, Barrabás pikotaanan Jesúsbiribi reteti, Pilato yoikanon ixon.

²¹ Jaskákietianra, ja joni koshin jato yokáribia iki: —¿Jaweratokaya en piko-xontinki mato keenai? —akin. Jatian yoikana iki: —Barrabás noa axonwe —akin.

²² Jaskáakana, Pilaton jato aríbaa iki: —¿Jatian ja *Cristo akin maton akai Jesúski en jaweati iki? —akin. Jato jaskáa jatíxonbi yoikana iki: —Korosen awé —akin.

²³ Jatian Pilaton jato yokata iki: —¿Jawe jakonma akákayarin? —akin. Jato jaskáabi, korosen awé ikires koshin saa ikana iki.

²⁴ Jatianra Pilaton oinna iki, jawen joi ninkáxonyamai, bebon-bires jakonmaati saa ikanaitian. Jaskákanaitianra jato onpax bemaax, jato bebonmeaxbi mechokiita iki. Jato yoia iki: —Nato joni mawatara en akáma ikai, jara maton jawékibiribi iki —akin.

²⁵ Jato jaskáa jatíxonbi yoikana iki: —Non bakeboyaxonbira nato joni mawata non iboakai —akin.

²⁶ Jaskákanaitian, Barrabás jato Pilaton pikoxona iki. Ja pekao jato Jesús rishkimaa iki. Jaskáatanan moa korosen akanon ixon jato menia iki.

²⁷ Jatianra ja joni koshin sontáro-baon, ja apo jain iká xobo chicho Jesús bokana iki. Jainra ja Jesús katei jatíbi sontárobo tsinkíkana iki.

²⁸ Jawen chopá jopémaxonra, jaki shirokin jan perakooti joshin chopá sawemakana iki.

²⁹ Moxa maitiaxonra, ja maitiribi maimakana iki. Jaskáaxonra westíora jiwi kekóti jawen mekayao yatanmakana iki. Jaskáakin akáxa, jaki shiroi já bebon chirankootaxbo neskata iki: —Jatíbitianbires ja judíobaon apo ibanon —ikibo ikana iki.

³⁰ Jainxonribi, betoshba akana iki. Ja yatanmakana iwana jiwínbiribi mapoki rishkikana iki.

³¹ Moa jaskati jaki shiroi senenxonra, ja sawemawankana jan perakooti joshin chopá jopemaxon, jawen chopabiribi sawemakana iki. Jaskáaxonra moa korosen anoxon bokana iki.

Jesús korosen akana

(Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

³² Ja moa jainoax pikóbaini bokinra, Cireneainoa westíora joni Simón jane-ya nokokana iki. Jara Jesussen koros papimaxon, bomakana iki.

³³ Jatian moa ja Gólgota mananman nokóxonra, “Ja iki mapo xao manan”, iki iká,

³⁴ moka jawékia vino meskoa Jesús xeamakana iki. Ikaxbi moa tanaax jakiribi akáshamaa iki.

³⁵ Jatian moa korosen axonra, *suerte axon, sontárobaon jawen chopabo bikana iki.^d

³⁶ Moa jaskáa pekáo, koirani jain yakákana iki.

³⁷ Ja manaon iká iki jaskara kopí akanai yoikin tablanin neskaakin wishakana: “Nato riki Jesús ja judíobaon apo”, iki iká.

³⁸ Já betanra rabé yometsoribi korosen akana iki. Wetsa iká iki jawen mekayao; wetsa jawen mexkao.

³⁹ Jatian jain winotaibo, jaki shiroi, bonké bonke iananbi,

⁴⁰ yoikana iki: —Mia iki, ja Diossen xobo ras axonra, en kimisha nete pekáobi jakiribi aríbatiki, iki iibata. Rama minbix kishpinmeewe. Ikon Diossen bake ikax, ja korosenmeax pakéwe —akinbo akana iki.

⁴¹ Jatian ja *sacerdotebaon koshibo itan ja esé onanboyabi jema koshiboribi jaki shiroi ikana iki neskati:

⁴² —Wetsabora jato kishpinmaa iki, ikaxbi janbix itira itipanyamake. Ikon

^d 27.35 Sal. 22.18; Jn. 19.24

Jesús korosen akana.

Israel jonibaon apo ikax, ibanon ja korosenmeax janbix paketi, jatianparira non já ikonhatiki.

⁴³ Dioski koshiaronki ikira ikai, ikonkon jaon keenai ixon, abanon rama Diossen kishpinmakin. Jaronki Diossen Bake iki ixonra janbi yoiái —iki ikana iki.

⁴⁴ Ja já betan korosen akana yometso-bobira, jaki shirokana iki.

Jesús mawata

(Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

⁴⁵ Jatian moa bariapan iketianra, ja main jatfbiain yameta iki; yantanpake kimisha hora kaman.

⁴⁶ Ja yantanpake moa kimisha hora ikí kaitianra, kikinbires koshin Jesús sai ika iki: “Elí, Elí, ¿Lama sabactani?” iki. (Ja iki: “Diossé, nokon Diossé, ¿Jaweatiki min ea potaapanon?”) iki iká.

⁴⁷ Jaskati saí ikai ninkatax, jatíribi jain ikábo ikana iki: —*Profeta Elías kenai riki —ikibo.

⁴⁸ Jaskáketianra jatianbi ishtoi kaxon, westíoranin *esponja bitaanán, *vinagre tsaimaa iki. Jaskáaxonra jiwi nenkéki nexaanán Jesussen xeanon ixon ketax-nana iki.

⁴⁹ Jaskáaitian wetsabaonbiribi yoikana iki: —Jaskáayamawe, jorábiratiki Elías ja kishpinmai non oinnon —akin.

⁵⁰ Jaskákenbi, Jesús jakiribi koshin saí itaanán, moa jatianbi maxkaa iki.

⁵¹ Ja jaskatatianbira Diossen xobo meran iká, jan nachitea chopá, bochi-kiax namani noshita iki, mairibi shakota iki, itan shankaboribi kaxketa iki.

⁵² Mawá miinkana kiniboribi kepen-meeta iki. Jatianra icha jakon joni mawániboribi jiria iki.

⁵³ Jatian moa Jesús jiria pekáora, ja mawá kini meranoax pikotax, Jerusalén jeman bokana iki. Jainoara icha jonin jato oinna iki.

⁵⁴ Ja *capitán betan jabé iká sontá-roborá, Jesussen yora koirani iika-nainbi niwanman aká, itan meskóbo

ikaitian oinnax, ikonbiresi rateti ikana iki neskati: —¡Ikonra iká iki, nato joni Diossen bake! —ikibo.

⁵⁵ Jainribi ikana iki icha ainbobo, Galileankoni axbi Jesús chibani beabo ochóxonres oinni. Ja ainbobo iká iki jan Jesús akinnabo.

⁵⁶ Jato xaranribi iká iki, María *Magdalena, jainoax Jacobo betan Josekan tita María. Itan Zebedeon bake-baon titaribi.

Jesús miinkana

(Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁵⁷ Moa yantan iketianra, Arimateainoa icha jawékia westíora joni José jane-ya joá iki. Jaribi iká iki Jesús chibani ipachoi.

⁵⁸ Janra Pilatoiba kaxon Jesussen yora yokata iki. Jaskáakin yokáketianra Pilaton jato menimaa iki.

⁵⁹ Jatianra Josekan ja Jesussen yora bixon, kakaati jakonshamantonin rakawaa iki.

⁶⁰ Jaskáaxonra janbi jato shanka kinimaa bená ikainko, ja Jesussen yora niaa iki. Jaskáatananra shanka anin ja kini xepobaini moa kaa iki.

⁶¹ Jatian María *Magdalena betan wetsa Maríara iká iki ja Jesús miinkana kini ponté yakábekona.

Jesús miinkana kini sontárobaon koirana

⁶² Jatian ja tantiti nete xabáketianra, *sacerdotebaon koshibo itan *fariseobo, Pilatoiba bokana iki.

⁶³ Jain boxon, yoikana iki: —Ibó, nonra shinannai ja paranmis jonin japarixon jato neskáakin yoiibata: Eara kimisha nete itin jirinoxiki akin.

⁶⁴ Jaskara iketian, min sontárobo yoiwe, kimisha nete senenai kaman kikinshamaankin, ja kini koirankanon. Jaonmea onanaibora beax ja yoran yometsokanake. Jatoni jaskáaxa, jato

yoi moara jirike iki ikantiki, jaskáaxonra jato apachoi bebonbires jato parankanti iki —akinra akana iki.

⁶⁵ Jaskáakana, Pilaton jato yoia iki: —Nato jatíribi sontárobo boxon, maton-bishaman jato kikinakin koiranmatan-kanwe —akin.

⁶⁶ Jato jaskáaka boxon, shanka anin ja kini kikinakin xepoxon, onantiakin boyakana iki. Jaskáaxon jaki sontárobo koiranmakana iki.^e

Jesús jiria

28 ¹ Jatian ja tantiti nete winota pekáo moa domingo nete xabaitaitianra, María *Magdalena betan wetsa María kabékona iki, jain Jesussen yora miinbakana oinni.

² Jain kabékona inbi ratéresi kikinbires koshi ninwana iki; ja non Ibo Diossen ángel naikanmeax joaitian. Joxon, jan kini xepoa shanka oke taranax janbi peyakaa iki.

³ Ja ángelnin yora iká iki, kaná biri ikai kská pené. Jawen yoraribi iká iki kikinbires joxoshaman.

⁴ Jaskara oinnax ja kini koirana sontárobo, kikinbiresi raketi saki iki, mawá keskabo tipikana iki.

⁵ Jatian ángelnin ja ainbobo yoia iki: —¡Rakéyamakanwe! Enra onanke ja korosen aibakana Jesús benai mato iitai.

⁶ Moara neno yamake, jan yoipachoi keskati moa jirike. Maton onannon, jain aibakana oinni bekanwe.

⁷ Rama ishton boxon jaonmea onanai bo yoitankanwe: ‘Ja reteibakanara moa jirike jatianronki japari moa Galileanko kaai, jainoaronki maton oinni kati iki’, jaskara mato yoikasira ea iitai —akinra jato aká iki.

⁸ Jato jaskáa ja mawá kini ikainoax ja ainbo rabé ishtonbires kabékona iki, raketibi kikinbiresiribi rarobekona iki. Jaskataxa jaonmea onannaibo keshani kaai ishtobekona iki.

^e 27.66 Ja kinira iká iki kikinakin jan boyatinin boyakana, kepenkana onanti inon ixon.

⁹Ja bokanainbi bechixon jato Jesussen saludana iki. Jato jaskáaketian nokobainxon Jesús rabikana iki jawen taekibi bekepikainxon.

¹⁰Jatian Jesussen jato yoia iki: —¡Rakéyamakanwe! Ja nokon wetsabo Galileanko bokanon yoitankanwe, jainoara ea oinni bokanai —akin jato aká iki.

Kopíaxon sontárobo jansomakana

¹¹Jatian ja ainbobo kaaitianribi, ja koirani iitai jaweti sontároboribi jeman bokana iki. Boxonra jatfbi jaskara ikábo ja *sacerdotebaon koshibo keshankana iki.

¹²Jatian jabobiribi jema koshibo betan tsinkíxon shinan akí bokana iki. Moa shinan axonra ja sontárobo icha koríki menikana iki,

¹³jaskáaxon jato yoikana iki: —Jato yoinoxikanwe, noa oxaketianra jaonmea onanaibaon yamé bexon ja Jesussen yora boankanke.

¹⁴Jatian nato joi ja joni koshin ninkáketianra, noabiribi jabetan yoyo ikai, jaskáaxonra mato jakonmaati ikenbi non amatima iki —akin jato akana iki.

¹⁵Jaskáakana ja sontárobaon koríki bixon, ja ati yoikana keskáakin akana

iki. Jatian jaskáakin yoikani joira ramakamanbi judfobaon ikon keskáakin yoikanai.

Joi yoi bokanti jaonmea onannaibo Jesussen yoia

¹⁶Ikaxbi ja chonka rabé jaonmea onanaibobiribi Galileanko bokana iki, jain bokanti jato Jesussen yoiibata manan ikainko.

¹⁷Jain boax nokóxonra ja Jesús rabikana iki, ikaxbi jatfribibo ikana iki jamara ibirai iki ixonbores shinanni.

¹⁸Jatianra Jesussen jato pataxbainxon yoia iki: —Jatfbi ja naikan iká itan main ikábo jato ikinti koshira ea Diossen menike.

¹⁹Jaskara iken, rama botankanwe, jain jonibo jakana jatfbi mai ikainkobo, eonmea onannaibo itiakin jato imatankanwe, ja ikonhaibora, Papan janenko itan Baken janenko jainoax Diossen Shinanman janenko maton jato bautizanti iki.

²⁰Jatfbi ja en mato onanmaa jawékibo senenhakantiakin jato axeatankanwe. Jatian eara netetiibi mato betan iti iki, ja moa nete senenai kamanbi —akin jato aká iki.